A BUDAPESTI III. KERÜLETI
MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM

TIZENEGYEDIK

ÉVI ÉRTESITŐJE

1914—1915. TANÉV.

SZERKESZTETTE:

MORVAY GYŐZŐ Dr.
IGAZGATÓ.

BUDAPEST, 1915
MAY JÁNOS KÖNYVNYOMDÁJA
II., Főherceg Albrecht-út 3.

·EX · LIBRIS·
A BUDAPESTI VII. KER. M. KIR.
ÁLLAMI FŐGIMNÁZIUM
TANÁRI KÖNYVTÁRÁBÓL

1. Hit.

Hiszek a két-egy legfőbb jóban:
Az Istenben s az Igazságban,
És belekulcsolom e hitbe
Honszerelmemnek szent hitét
Hiszek a magyar hősregékben.
Egy ezredévnek erejében,
Hiszem létünknek szent csodáit
S titkon vezérlő csillagát;
Hiszem, hogy örökünk e föld itt,
Hogy tündér volt a csodaszarvas,
S Attila pásztorlelte kardja
Valóban Isten kardja volt;
Hiszem Árpádnak hős csatáit.
S hiszem, hogy halmon, rónaságon
Egy-egy sejtelmes fuvalomban
Az ősök lelke lengedez;
Hiszem, hogy szíve van e földnek,
Megérzi búnkat, örömünket,
S a mi szivünkkel egy ütemben
Örökké magyarul dobog;
Hiszem az Istent fönt az égben,
Tudom, hogy ő itt az Igazság,
És ő az út, és ő az élet, —
S a sírokon is nő virág . . .

Tudom, bár fáink dús virágát
Dermeszti fagy és szél zilálja:
Azért gyümölcs is lesz a fán még
S mosolygón terhes lesz az ág;
Borongó ősszel messzeszállván
Sok fecske nem jön vissza többé:

De uj fészkekben uj tavasszal
Azért vidám dal csicsereg;
S a zivataros kerek égen
Bármily sötétlőn ül a felhő:
Mögötte ott a tiszta kékség
És lesz még áldó napmeleg . . .

Hiszek, hiszek a legfőbb jóban:
Az Istenben — az Igazságban,
És belekulcsolom e hitbe
A diadallal ránksugárzó
Boldogabb, büszkébb, szebb jövőt!

2. Szent gyász.

Fekete fátyolt, fekete kendőt
Tudtok-e szőni elegendőt?

Sok gödröt ástak sok-sok holtnak, —
Dicsőség nekik! — hősök voltak.

S kik értük itt most gyászba járnak,
Dicsőség minden bús anyának!

Hősök közt ők a legnagyobbak.
Fölkentjei a fájdalomnak.

A keresztfához leomolva
Mindenik mintha Mária volna . . .

Keblükön gyászos büszke érem:
Fiuk halt meg a csatatéren!

Hódoljatok ez érdemrendnek:
Szent, aki hordja. s hős, mert szenved.

— Fekete kendő, fekete fátyol . . .
Sok gyász beszél itt nagy csatákról.

Ily gyász mellett ha elhaladtok,
Emeljétek meg a kalaptok . . .

3. Magyarok harca.

A vérmezőkön, bősz csatákban
A magyar paraszt most a hős:
Megy, száguld mind előre bátran, —
Oly daliás és oly erős!
Szeméből értelem sugárzik,
Szivében lelkes indulat,
Átérzi, mit tesz: mindhalálig
S a harcban mégis jól mulat.

— Ne kutassátok lelke kulcsát,
Mit ő tud, nem tudhatja más;
Nem zsoldoslelkű betanultság
E vérző sírvavigadás;
Egy ezredéves harci készség
Ösztönzi itt a lelkeket:
Bús elszánság és szent reménység,
Hogy ami lesz, csak jobb lehet . . .

Csak engedjétek, hadd csatázzon,
Csak hadd mutassa most, ki ő;
Csak hadd röpítse büszke szárnyon
E rettentően szent idő;
Ekéje mellől fölriasztva
Ha sorsa véres viadal:
E televényföld ős parasztja
A harcmezőn is hős magyar!

Csak aztán — aki hirbe zengi,
Becsülje is meg igazán;
Csak aztán — ne feledje senki,
Hogy ő a nemzet e hazán!
E földön ő az ősmagyarság,
Az őserő, az ősi kincs, —
Hűségén épül ez az ország,
S e nélkül itten semmi sincs! . . .

— A vérmezőkön, bősz csatákban
A magyar zászló jár elől,
S a jövendőkre lengve bátran
Nekünk is uj időt jelöl:
A régi vágy, az égi törvény
Meddő tovább már nem marad,
S a magyar nép a maga földjén
Dicső lesz, tisztelt és szabad!

4 Dal az éjben.

Galiciában, lövőárokban
Magyar honvédek ülnek búsan;
Zimankós éj van, a lelkük fázik
S száll, melegedni, messzire, hazáig.

S a Tiszapartról álmok ringnak:
Harangszó, napfény, szénaillat . .
S a mély árokban, méla búban,
Fölzeng a nóta édesszomorúan.

— Közelben, szemközt, muszka árok;
A hang odáig elszivárog;
Orosz legénység hallgatja, hallja,
S figyelni kezd az idegen dalra.

S ahogy, bűvölten, előbbre megy egyik,
Közelebb lopódznak egytülegyig:
Puskára könyöklőn, néma rajban
Fürésztik a kedvük a zengő dalban.

Ott állnak, — fejük lehajtva mélyen,
Szláv szomorúság szobrai az éjben, —
Lelkük, magyar dal bűbáján evezve
Tudj' Isten hol jár messze, messze . . .

Sajó Sándor.

A tanévet 1914. aug. 28-án kezdettük. A fölvételi, javító, pótló, különbözeti és magánvizsgák aug. 31-én és szept. 1-én voltak.

A beiratások jul. 1-én és szept. 17—18-án folytak. A rendes tanítás szept. 23-án ünnepélyes Veni Sanctével kezdődött.

I. Az intézet állapota.

1. A tanári személyzet: 1 igazgató, 16 okl. rendes tanár, 1 tornatanító, hadiszolgálatot teljesített 4 okl. rendes tanár és a tornatanító, 7 hitoktató, 2 rendkívüli tanár, 2 orvos, az énektanító hadi szolgálatot teljesített. Összesen: 29. Aug. és szept. hóban inspekciót 6, majd 4, a minisztériumban szolgálatot teljesített szept. közepéig 3. Helyettesítés volt 38 eset, 178 órában. Órarendváltozás hatszor volt. — Magánvizsga volt 14 esetben.

Hadi szolgálatra Barthos Indár, Frank Ferenc, Makoldy Viktor és Máté Lajos dr. r. tanárok, Neumer József tornatanító, Huber Árpád énektanító behívatván, a matematika és fizika tanítására a nm. V. K. M. Palágyi Menyhért dr. számfölötti középisk. r. t. és egy. mtanárt rendelte az intézethez, megérkezéséig egyelőre Schmiedt Alajos bpest V. ker. m. kir. áll. főgimn., majd Besskó Jenő II. ker. kir. egy. kath. főgimn. r. t. rendelte rövid időre az intézethez. Párdányi Emil dr. iskolaorvos és egészségtanár amerikai tanulmányúton Newyork (Stamfort Conn)-ból haza nem térhetvén, helyette Raisz Aladár dr., rendőrorvos volt szives helyettesítését elvállalni. A torna, szépirás és zene tanítása szünetelt, az énektanítást, nehogy az egyházi énekben fönnakadás álljon be Kerékgyártó Árpád r. t. vezette.

Sorszám	NÉV	I. oszt	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	VI. oszt.	VII. oszt.	VIII. oszt.	Óraszám	Osztályfő. őrség	Tanit : év
1	Morvay Győző dr. igazgató (1902)	—	—	—	—	—	—	—	t : 2 b : 2	4	—	28
2	Alszeghy Zsolt dr. r. t. (1911)	—	—	—	m : 4	m : 3 l : 6 n : 3 gp : 2	—	—	—	18	t. kv. V.	5
3	Ágner Lajos dr. r. t. (1907)	—	m : 5 l : 6	—	—	—	—	m : 3 t : 3	—	17	II.	12
4	Barthos Indár r. t. (1909)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
5	Endrei Gerzson dr. r. t. (1913)	m : 5 l : 6	—	—	—	g : 5	—	—	—	16	f. őr j. I.	16
6	Frank Ferenc r. t. (1911)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
7	Kerékgyártó Árpád r. t. (1906)	sz : 4	f : 3 tr : 2	f : 2	tr : 3	tr : 3	—	—	—	17	őr	10
8	Makoldy Viktor r. t. (1905)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
9	Máté Lajos dr. r. t. (1908)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
10	Mátrai Vilmos r. t. (1904)	r : 3	r : 3	r : 2	r : 2	r : 2	r : 2	r : 2	r : 2	18	őr	15
11	Olgyai Bertalan dr. r. t. (1909)	—	—	—	—	—	l : 5 m : 3 t : 3 gp : 2	gp : 2	gp : 2	17	őr VI.	19
12	Palágyi Menyhért dr. r. t. (1914)	—	—	—	—	—	ma : 4	ma : 3 tt : 3	ma : 2 tt : 4	16	őr VII.	29
13	Sajó Sándor r. t. (1903)	—	—	m : 4 l : 6	—	—	—	l : 5	m : 3	18	iII.	24
14	Simon S. Miklós r. t. (1911)	—	—	t : 3	l : 6 t : 3	—	—	—	l : 4	16	őr IV.	10
15	Telbisz György r. t. (1911)	tr : 2	sz : 4	sz : 3	ma : 3	ma : 3	tr : 3	—	—	18	őr	33
16	Tompa Béla dr. r. t. (1909)	—	—	n : 4	n : 3	—	n : 3	n : 3	n : 3	16	VIII.	7
17	Vass Árpád r. t. (1905)	f : 3	—	—	—	t : 3	g : 4	g : 4	g : 4	18	—	17
18	Neumer József tornatanitó (1911)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
19	Csopják Attila bapt. vén (1914)	2				2				4	e.	1
20	Edelstein Bertalan dr. rabbi (1906)	2	2	2	2	2	2	2	2	16	e.	10

Sorszám	NÉV	I. oszt.	II. oszt.	III. oszt.	IV. oszt.	V. oszt.	VI. oszt.	VII. oszt.	VIII. oszt.	Óraszám	Osztályfő. őrség	Tanit: év
21	Mohr Henrik ev. lelk. (1909)	1		1		1		1		4	e.	7
22	Nedelkovics Velimir gkel. főesperes (1904)	2				2				4	e.	11
23	Tari Imre dr. ref. lelkész (1909)	1		1		1		1		4	e.	6
24	Tichy Gyula dr. rk. hittanár (1912)	2	2	2	2	2	2	2	2	16	e.	4
25	Ulicsák Béla gkath. lelkész (1912)	2				2				4	e.	4
26	Párdányi Emil dr. orvos (1906)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
27	Raisz Aladár dr. orvos (1914)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
28	Altenburger János zenetanár (1909)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
29	Huber Árpád énektanító (1913)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

m = magyar nyelv
l = latin nyelv
n = német nyelv
g = görög nyelv
gp = görög pótló magyar irod.
f = földrajz
t = történet
tr = természetrajz
e = exhortáció és istentisztelet
sz = számtan
ma = matematika
tt = természettan
b = bölcsészet
r = rajz

[Az intézettől távozott tanerők:

1902. Adler Illés dr., Beck Károly, Császár Ernő, Kecskóczi Ödön †, Marót Gyula, Martin Gyula, Sagmüller József.

1903. Lehr András, Palágyi Menyhért dr., Szemkő Aladár, Walter Vilmos.

1904. Balázs Endre dr., Balázs István dr., Csernay József †, Fallenbüchl Tivadar, Radich Gyula, Reif Pál, Szidarovszky János.

1905. Fludorovics Zsigmond, Goldziher Károly dr., Kéki Lajos dr., Kmetykó János, Latkóczy Mihály †, Melles Emil.

1906. Bogojevics Ghenadin, Bussay Tivadar, Fridl Frigyes, Kiss Arnold dr., Szabó István, Szalkay Alfonz, Józan Miklós.

1907. Munkácsi Kálmán dr., Thym Adolf.

1908. Bálint Antal, Bohdanetzky Imre, Erdész Ernő, Eskenázi Licco, Grajfel (Gáti) Béla, Harsányi Lajos, Nagy János, Pastinszky János, Pinkert Ede dr. †, Riesz Frigyes dr., Vallentinyi Aladár, Zékány Gyula.

1909. Danielisz Sándor, Jaeger Imre, Kuncze Géza.
1911. Baciu János, Boksai János, Holzträger Frigyes dr., Kökény Ferenc, Nagy Sándor † hősi halált halt, Wieser István.
1912. Kontra Aladár, Láng Gyula † hősi halált halt, Osztrogonac Ferenc, Varga Gyula, Várdai Béla dr.
1913. Damian István, Koller Gusztáv, Lenz Ferenc, Schuster Károly, Pap Illés dr.
1914. Busák Béla, Kertész Ármin dr., Kiss Ernő † hősi halált halt, Marks Lipót, Rausch Géza.]

2. A tanulók. Az 1914/5. tanévben beiratkozott 345 rendes tanuló, 30 magántanuló. Összesen: 375. Az 1913/4. tanévben volt 393 rendes, 35 magántanuló. Összesen: 428. Különbség: — 48 rendes, — 5 magántanuló. Összesen: 54.

A rendes tanulók apadását az épület nagy hiányai és a háborús viszonyok okozták.

3. Intézeti szolga volt 3. 1 rendes, 2 napidíjas.

1. Szentesy Mihály. Fölesküdt rendes szolga. Kapus. (31 év.) (1905.)

2. Makrai Boldizsár. II. napidíjas iskolaszolga és fűtő. (6 év.) (1910.) Hadi szolgálatot teljesit. Megsebesült.

3. Szémiller József. I. napidíjas iskolaszolga. (7 év.) (1908.) Hadi szolgálatot teljesít Fogoly Szibériában.

4. Az épület. Régi állapotában van még. A háborús viszonyok miatt az új épület emelése valószinüleg beláthatatlan időkig eltolódott. A fővárostól adományozott telek 3 évi hatályának meghosszabbítása végett az igazgató a szükséges lépéseket megtette. Az épület 1914 aug—okt. hónapokban az I. sz. cs. és kir. bosnyák ezrednek (1500 ember) szolgált lakásul: szept. közepéig az egész épület, szept—okt. hónapokban csakis a III. emelet helységei (90 egy éves önkéntes). A katonaság elkülönített lépcsőn és folyóson közlekedett. A tisztek- és altiszteknek az igazgató az üresen álló tanári szobákat bocsájtotta rendelkezésre és azokat ágyakkal s egyéb butorokkal lakhatóvá lett. A tanítás a fönnmaradt tantermeken kívül a laboratoriumban, a tanácskozóban, pincében, a tornateremben és tanári szobákban folyt. A katonaság távozásával (nov. 1) az egész épületet hatóságilag fertőtlenítették.

5. A tanszerek az 1913/4. költségvetési évi zárszámadás szerint:

	A leltári tárgy megnevezése	Ez évi		1913/4. évi összállomány						Kiadás			
		vétel	ajándék	Vételár		Vásárolt	Ajándékozott	Érték összeg		Vétel	Ajándék	Érték	
				K	f	vagyontárgy		K	f			K	f
1	Butor	13	—	37	40	2860	212	40016	67	—	—	—	—
2	Irodai	10	—	39	80	237	—	1665	49	—	—	—	—
3	Hivatali . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Nyomtatv. .	—	—	—	—	73	2	2255	28	—	—	—	—
5	Tan. könyvt.	212	63	790	82	5920	2897	40853	15	863	58	1149	48
6	Történeti sz.	—	—	—	—	543	104	3510	23	—	—	—	—
7	Filologiai sz.	—	—	—	—	255	164	2726	34	—	—	—	—
8	Földrajzi sz.	41	42	265	10	263	1384	3525	95	—	—	—	—
9	Néprajzi sz.	—	—	—	—	51	54	377	—	—	—	—	—
10	Fizikai sz. .	6	—	424	—	375	37	16509	78	—	88	1364	20
11	T.-rajzi sz. .	147	—	500	—	5708	770	18432	52	—	—	—	—
12	Vegytani sz.	5	—	31	80	84	50	3488	25	—	—	—	—
13	Mértani sz.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Rajzsz. . . .	33	1	382	50	829	86	4333	59	64	—	138	90
15	Tornasz. . .	—	—	—	—	665	11	5967	90	—	—	—	—
16	Orvosi sz. .	—	—	—	—	80	—	1622	76	—	—	—	—
17	Zenesztár .	2	1	79	—	196	12	695	9	—	—	—	—
18	Kirándul. sz.	14	—	69	20	41	—	364	20	—	—	—	—
19	Éremsztár .	—	—	—	—	574	242	261	70	1	—	113	50
20	Ifj. könyvt. .	197	14	984	20	4145	1073	10308	—	302	—	809	18
	Összeg .	680	111	3609	82	22899	7098	156914	07	1230	146	3571	26

6. A költségek. *a)* Az intézetet az államkincstár tartja fenn. A költségek összege 1913/4 költségvetési év végén 125.050 kor.

b) Az igazgató fizetése 7000 kor., lakbér 2000 kor.

Rendes tanár fizetése 2600—5600, lakbér 1000—1600 K.

Rendes tanulóknak fiz. kötelezettségei: Tandíj: 72 kor. Felv. díj: 10 kor. Ifj. könyvt. díj: 2 kor. Énekdíj: 1 kor. Szemléltetési díj: 2 kor. Értesítő díj: 2 kor. Jégföntartási díj: 1 kor. Kirándulási alap: 1 kor. Évvégi bizonyítvány bélyege: 30 fill. Ténta díj: 20 fill. Összesen 19 kor. és 50 fill., amely díjak fejenkint a beiratáskor fizetendők.

Magántanulóknak: Tandíj: 72 kor. Felvételi díj 10 kor. Értesítő díj 2 kor. Ténta és papir díj 70 fill. Bélyeg díj: 30 fill. Egy osztály vizsgadíja 80 kor. Összevont vizsgadíj 120 K.

Különbözeti és fölvételi vizsgadíja 20 kor.

Rendkívüli tárgyakért fizetett díj: 1. Angol nyelv: évi

20 kor. Francia nyelv: évi 20 kor. Gyorsírás: évi 20 kor. Zene: havi 5 kor. Szabadkézi rajz: évi 12 kor. Vívás: évi 20 kor. Külön torna: évi 20 kor. Kézi munka: évi 12 kor.

7. Segélyezési ügy. *a)* Intézeti alapítványok nincsenek. *b)* Ösztöndíjban részesült Miereisz János V. oszt. tan. (Mária Terézia-féle budai ösztöndíj.) *c)* Segélyezési egyesület:

α) **A segitő-egyesület 1909. év óta működik.**

A segítő egyesület a „Vörös Kereszt" alapító tagja.

A hadi állapot következtében Máté Lajos dr., r. t. távozott az intézettől, helyette a segitő-egyesület vezetését az igazgató vette át. A segély ez idén jobbára hadi segélyben merült ki, amennyiben az igazgató már aug. hó közepén hirlapilag szólította föl a tanulókat, hogy adományaikkal járuljanak a segítő egyesület tőkéjének gyarapításához. A könyvtáros teendőit ezuttal ismét Simon S. Miklós r. t. teljesítette.

A segitő-egyesület zárószámadása május 5-ig a következő: (Számadó könyv. Alapok és alapítv. díjak 12. 13. old.)

Bevétel: 1. 1914. júl. 1. Maradék az 1913/4. tanévről ... 1263 K 79 f
3. 2 ezüst és 1 bronzérem ... 20 „ — „
4. 9 bronzérem ... 36 „ — „
8. 1914. júl. 3. Vegyes díjakból 10 %, ... 2 „ 56 „
9. „ „ 4. Elhelyezett tőke „Betét", mint átvitel ... 7155 „ 49 „
19. „ okt. 2. Kamatok ... 117 „ 04 „
25. „ nov. 14. Hadisegély cimen befolyt 635 „ 46 „
27. „ „ 27. Hadi segély (Koszorú) ... 87 „ 44 „
28. „ „ 27. Kivétel Hadi Kölcsönre ... 6773 „ 42 „
29. „ „ 27. Jutalék a Hadi Kölcsönre 44 „ — „
30. „ „ 27. Hadi Kölcsönre I—VIII. osztály jegyzése ... 722 „ 35 „
31. „ „ 27. Tőke kivevés a takarékból 499 „ 42 „
32. „ dec. 18. Perselypénz ... 16 „ 23 „
35., 36., 37., 38., 39., 40., 41. 1915. febr. 5., 6., 8., 15. márc. 7. Hangverseny 1183 „ 53 „
42. 1915. márc. 20. Egyes. bp. főv. tpénztár 30 „ — „
45. „ máj. 5. „Katonai szalma" ... 10 „ — „

Összesen: 18596 K 73 f

Kiadás: 1., 5., 6—9., 11., 20., 22—25., 27—30., 32., 39., 41., 45., 49. tétel, 21 fölvételi és tandíj ... ... 473 K — f

3.	1914.	júl.	4.	Betét mint átvitel	7155 „ 49 „
10.	„	szept.	16.	Iskolai felszerelés a hadbavonultak fiainak ...	178 „ — „
14.	„	„	29.	Hadisegély ruhában ...	296 „ 40 „
16., 17., 21., 48. tétel.				Segély könyvek... ...	161 „ 60 „
33.	1914.	nov.	27.	Hadi Kölcsön kötvényekben (Elhelyezve a P. E. H. Tp.-ba)	6760 „ — „
34.	„	„	27.	Hadi segély III. ker. Vöröskeresztnek	87 „ 44 „
36.	„	„	28.	Hadi Kölcsönjegyzés I-VIII. oszt. (Elhelyezve a P. E. H. T.)	682 „ 50 „
37.	„	dec.	1.	Karácsonyi hadisegély (Hadseg. hiv.)	100 „ — „
42.	„	„	22.	Kath. Népszövetség katonai karácsonya	10 „ — „
43.	1915.	jan.	19.	Amke sorsjegy	10 „ — „
44.	„	„	21.	Hűségjelvény	10 „ — „
46.	„	febr.	14.	Hadbavonultak hangversenye II. reál	20 „ — „
47.	„	„	17.	Hangverseny meghivó ...	65 „ 60 „
50.	„	márc.	19.	Segélyek	310 „ 76 „
51.	„	„	20.	Vak katonáknak	50 „ 22 „
52.	„	„	22.	Félkezü katonáknak	50 „ 05 „
53.	„	ápr.	1.	Bevétel 13. old. 42. tétel takarékba elhelyezve ...	30 „ — „
54.	„	„	23.	Képek a Hadsegélyző hivatalnak	20 „ — „
55.	„	„	27.	„Hősök gyermekeinek Otthonának“	50 „ — „
57.	„	„	30.	Gyóni Géza versei	20 „ — „
59.	„	máj.	5.	Vörös Kereszt (1914. aug.)	10 „ — „

Összesen: 16451 K 06 f

Mérleg:

Bevétel	18596 K 73 f
Kiadás	16451 „ 06 „
Maradék összesen:	2145 K 67 f

Ad: Bev. 25. A hadbavonult szülők itthon maradt gimnáziumi tanuló-fiai részére adományoztak:

Ak, Arányi, Alajbegovič, Augenmann Károly, Abrahám Cica, Abrahám Baba, Abrahám Sanyi, Adorján, Afra Mariska, Adler Adrienne, Abrahám Dániel, Adler Jakabné, Arenstorff M., Abelsberg Teréz, Ascher Károly, Ascher Ágostonné, Albert Klotild, Alm László, Abrahám Dánielné, Antal Béla, Andor Józsefné, A. I., A. B., Angeli Márton, Argauer Imréné, Almásy Sándor, Almásy Klára, Almásy Sári, Altmann Annuska, A. F., A. M., Augenstein Samuné, Angyal Mihály dr., A. A., Ágoston Dénes, Ádám Sándor, Ádám, Allagos F. Soma. — Bencsik Szilárdné, Boér Győző, Boér János, Boér Győzőné, Biró Sándor, Benedek, Bánó Sándor, Banet, Bozoky Leó, Bozoky Böske, Balich, Borkay, Berger, Bablitskó Károly, Bablitskó Béláné, Bialek István, Bandi, B. K., Berimber Ottó, Bukovay Teréz, Bastó Renika, Bakáry, B. bácsi, Babel Andor, Barabás J., Baloghy Elek, Biró Béla, Babusek Gy.-né, Buzás I.-né, Bessenyei István, Bessenyei Istvánné, Balázska, B., Belosits Antal, Basch Dezső, B. Béla, Bajusz Károly, Bajusz Károlyné, Bajusz Antal, Bajusz Ferike, Branauer István, Bruckner Mihály, Béni Gyula, Berta Magda, Bernáth Jánosné, Bernáth Lajos, Bernáth Etelka, Back Dávid, Back, Büchler József, Burger, Büchler Annus, Büchler Róza, Baron Zsigmond, Balanyel Anna, Baumann Józsefné, Borda Rozália, özv. Baroti Ernőné, Baroti Edéné, Bartos Ármin, Bartos Arminné, Blassek Ilona, Boda János, Balás Lajosné, Bereiné, Bettelheim Juliska és Annuska, Br., B. M., Bruderné, Breitschopfné, Bartos Ferenc, özv. Bartos Györgyné, B. E., B., B. M., Barthéné, Beretvás I., Bloch Anna, Bloch Klári és Pista, Brandl József, Bacsics Czeczil, B. A., B. I., B. J., Burger, Bacher Natika, Bodó László, Batosi, Bene Károlyné, Böröczi J. Vilmos, Báthori Aranka, Bródy Ignác, Bolanek Sándor, Büchler Jónás, Barnai Mórné, Braun Jenő, Bolovics Manci, Bozsenics Miklós, Barbul Sándor, Bunka A., Barta Menyhértné, Barta Andor, Berencsi Mihályné, Boros Katica és Annuska, Beretvás István, Bús Anna, Buzásné, Brestanné, Bodryné, Brein Nándorné, Berényi Aurélné, Blau A., Boros József, özv. B. J.-né, B. M., Brychta Ferenc, Bartos, Bartók Béla, Bresofcki József, Bróder Ferenc, Bass Dezső, Böhm László, Bartalné, Boskovics Jakab, Blecha Józsefné, Bálint Zoltán, B. B., Breuer, Balogh János, Bode O. F., Br. Sz., Bolgár N., Bodó László, Borda Róza, Bartos Imre, Böcherné, Bánrévi János, Bende Pál, Bruder, Bl., Bánrévi György, Berkes Lajosné. — Csicsáky Béla, Cserna Károly, Cs. I., Csuppay Antal, Csengery, Czintula Imre, Csermenyi Antal, Cseresnya Mihály, Christofoletti Istvánné, Emike, Lajos,

István, Matild, Amália, Laci, Csomor Gábor, Csomor Lajos, Clemensné, Cseh Istvánné, Cherven, C. E., özv. Csamra Tamásné, Cs. A., Cseh Istvánné, Csicsáky Irén, Csicsáky Ferenc, Cserny Ágost, Cserny Ilus, Cserny Antal, Cs. S. dr., Csobádi Rezső, Csobádi Lajos, Csobádi Ferenc, Csobádi Jónásné, Csoknyay József, Cseresnyés Ernő dr., Cseresnyés Ernőné, Chr., Cserépy tisztelője, Conrád Ernőné (bálmegváltás 40.) — D. E., Drexler Manó, Drexler Jenő, Dumtsmann Milán, Del-Medico, Dauner János, Duczika, Dtto, Dr. F., Dömötörffy, D. Margit, Drostál István, Dohányos János, Dauner Tamás, Dauner Márton, Dauch Laer, Dobos Rezsőné, Dobos Ilonka, Dobos Janika, Dusnoki József, Dusnoki Imre dr., Demmer Ifigéné, Dauner András, Dorschner József, Dénes Lajos, D. M., Dorschner Mariska, Dorschner Jánosné, Dottler Janka, Dániel Bernát, Demkovics Lipót dr., Dullien Ferencné, Dullien Tibor, Dullien Ernő, Dullien Károly, Dömötör, Dorner Gyuláné, Dorner Gyula, Dorner Zoltán, Deutsch, Deutsch Károly, Danneberg Miksa, Denk Johanna, Dezső Miklós, Deutsch Lajosné, Dalnoki József, Dauner János, Dobi Tamás, Dvorak Ignác, Deutsch Miksa, Demjén Zsigáné, Delkin Benőke, D. I., — Engel Mariska, özv. Eperjessy Istvánné, Emperger Julia, Emperger Lajos, Engler Pál, Eichmann Izsák, Egert Mátyás, Eperjessiné, Eperjesi Erzsike, Eperjesi Endre, Egerer József, Ebergényi Böske, Engel János, Eber Frigyesné, Eber Emike, Edelpacher István, Edelpacher Istvánné özv., Edelbacher Gizella, Éli József dr., Erdei Ágnes, Endrődi Józsefné, Emmert Aranka, Elek Andor, Ehrentheil Tibor, E. I., Ehrentheil Márk, Erényi Artur, Ebergényi Sándor, Ebergényi Sándorné, Ernő, Eckhardt Géza, Érczhegyi Géza, Érczhegyi Gézáné, Érczhegyi Mici, Anci, Géza és Pali, Erdélyi Dezsőné, Erényi István, Epstein Tóni, Engel Ignácné, Eschenbach István, Engel István, E. F., Erzsike. — Farkas József, Fischer Mórné, Faltys Ottókárné, Faltys Rózsika, Friedmann Lajos, ifj. Faller Róbert, Fischer Samu, Foerk Ernő, Földes, Fitmann, Flamisch L., F. I., Fehér Armand, Forisz, Folin Nándor, Fery, Féder Rezső, Fränzl Hilda, Fränzl Jánosné, Fekete Dezső, Fodor József, Fekete Jenőné, Fóris, Farkas M., Fuchs János, Franel Jánosné, Fóthi Kálmán, Fóthi Vilmos, özv. dr. Fleischerné, Fischer Ignátzné, Feder Adr., Frisenfeld Tivadar, Fehér László, Földváry Dénes, Földes Gábor, Fuchs Emil, Fischer Árminné, Fischer Berta, Fotter Istvánné, Fleischman, Fahn Ilonka, Fill Ferencné, Fodor Pál, F I., Fodor Simonné, Finály Árpád dr., Falk N., Fleischer, F. N. N., Fridmanné, Fekete Lenke dr., Futó Irén, Fidler Lajosné, Fidler Lajos, Fidler Jenő, Feder Andor, Földváry Béla, Fantus Fülöp dr., Fantus Mór, Fantus Janka, Feldhoffer Mária, Freud, Forster Karcsi, F. A., Fischer, Fein Ignácné, Fazekas Piroska, Fe. — Györffy Micike, Gyulányi Imréné, Gyula bácsi, Gáty Ö., Gutmann, Gyulay Antalné, Gál Irma, Gy. I., Geissler Lajos, G. H., Gyenes Sándor, Gallai Géza, Georgi István, G. I., Győry Lidike, Gyenes Gizella, Gyenes Ede, G., Grabotsay Oszkárné, de Gaigne Jenő, Gruninger József és neje, Guttmanné, Grosz, Green László, Green Szeréna, Green Jenőné,

Groszmann Margit, Gilicze József, G. I., Gyula, Gerster Kálmán, Gold Marcell, Györgyi Géza, Gattein Miklós, Gortvay Lajos, Gittinger György, Gellért Ernőné, Gondolkozó Andor, Gyerváryné, Györfy, Gál Rózsika, Grkovics Ida, Geigen Pálné, Grosz Nándor, Glatz Endréné, özv. Grolshammer Józsefné, G. H., Gravner Albin, Gottlieb, Güstlich nővérek, Grünwald Erzsébet, Grünspan S., Glogovátz B., Gellértné, Grünwald Vilmosné, G., Gally, Gyuszi, Goldberger Samu, Gönczy Lászlóné, Gergely Loli, Gergely Tibor, Gyáros. — **H.** L., H. E., Hegedüs, Horváth Melinda, Horváth Levente, dr. Horváth Ákosné, Horváth Ákos, H. I., Homolka György, Homolka Györgyné, Homolka Emilné, Homolka Alajos, br. Hindenburg Jaroszláv, Herman József, Haladak Samu, Harmat László, Harmat Mór, Harmat Hermina, H. P., Hattavy Ferecné, Hal, Horváth Antal, H. X., Hosp Valter, Harsányi Dániel és Dánielné, Hlavaček Józsefné, Hrabovszky Jánosné, Hollós, H. A., Hamsl Rezső, Halmos, Haukert Dezső, Habán József, Halász Józsefné, Herbert Mártonné, Hübner Kálmán, Hell Róza, Horváth, Hoffmann Mihály, Herman Árpád, Halmos Károly dr., Halmos Magda, Herlicska Károlyné, Hollós N., Habi Bözske, Heinitz József, H., H. S., Hajduné, Hollós László, Hollós Imre, Hollós Mariska, Hazman Ferencné, Hellebrandt János, Haunvill, Hiedl István, Hangódy János, Hudomel Irén, Halász Gábor, Horváth Gyula dr., Horváth Gyuláné, ifj. Horváth Gyula, Horváth József, Horváth Andor, Honig Ármin, Hodányi Lajosné, Havlicsek Józsefné, Hosszu Mihályné, Horváth Józsefné, Hank József, H. J.-né, H. Gy., Habekost Jenő, Heller László, Hermann Alice, ifj. Hegyi Ferenc, Höffler Henrikné, Höffler Józsefné, Höffler Jenő, Halászné, Hasztermann N., Hegedüs R., H. Z., H., H. A., H. I., H. S., Hajósné, Herbst Mihály, H. Herbst János, Harisnyás, Halter Károly, Hampel Antal dr., Hampel Antalné, Hampel Ágnes, Hampel Imre, ifj. Hampel Antal, Hauser József, özv. Hampel Antalné, Holländer Géza, Havas György, Hlavácsné, Hegedüsné, Hajba Vendelné, Hüll F., Hoffmann Mihály, Hoffmann Róza, Hefty Pál, Hefty Éva, Hefty Ádám, Horváth József, ifj. Horváth Gyula, Horváth Gyula dr., Horváth Gyuláné, Horváth Ilonka, Händler Miklós, Halász Miklós, Hanatschek Emil, Hillebrandt Rozina, H. I., Halner, H. E. — Ilonka, Ihatz Hermann, Ilits Kornél, Isépy Erzsébet, Irattári személyzet, Iflinger Márton, Iflinger Jakab, Iflinger Mátyás, I. V., Istók J.-né, I. M. dr. — Jószivü Katona, Jenny I., Jettl Ágoston, Jólelkü Abrahám, John György, Jassonsky, Jancsi (B), J., Juhos Vilmos, Jablovszky Ignác, Jents Viktor, Janicsek, Jozefovics, Juhász Ferenc, Jonak Ilonka. — **K**üzdő Kálmán, Küzdő Margit, Küzdő Kató, König Arnold, K. I., Kalmár Antalné, Kiss Józsefné, Kutyik Lajos, Kálmán, Krausz Ignác, Kovács, Kertész Lajos, Kovachné, Kis Kós, Kun Károly, Küzdő Géza, Kirschner, Kis István, Kiss Elekné, Kiss Béla, Kohel Károly, Krammer Sándor, Kántor Kálmán, K. L., Kaveczky Ottóné, Kaveczky Zoltán, Konecsny, Kováts, Kövér Manci, Kattauschin, Költséges Adorján, Kovács Sándor, Kerekes János, Koltok Mihály, Kováts László, Kerekes Márton, Kovács Lajos, K. J., Kocsicska

Ödön, Krelersheim Ferenc, Kovács Jenő, özv. Kunszt Antalné, Kuncze Aladárné, Keiner Mihály, Kovács Jenő, Kohn Károly, Kiss Elekné, Koch Géza, K. I., Kovács R., K. M., Kühner József, Kertész Jakab, Krajcs György, Kanász János, Kemény, Klein Mór, Katner, Kocsner Antalné, Kispál Józsefné, Kovács Józsefné, özv. Kovács Ferencné, Krapell Kornélné, Koczor Rezső, K. S.-né, Katzinger György, Kovács Károly, Kovács György, Kovács Györgyné, Kovács László, Kovács János, K. G., Kohn Izidor, Kocsner Rezső, Kotzel Károlyné, Kovács Lipót, Kozáry Gyuláné, Kanos K., Kéhli Károlyné, Klein Vilma, Komlós Arnoldné, K. L., Kraxelhuber Antal, Klein Viktor, Kovács Ignác, Kovács Teréz, Kovács Lajosné, K. K., Klein Sándor, Krupp Mátyás, Kaufman Mihály, Kaufman Manó, Kovács Paula, Knotz Ágoston és Laci, Kiss Alice, K. G., Kiss Albert, Káldor Benő, Klein Jakab, Keller Mórné, Kaufman, Kronstein L., Kertész Vilmosné, Kovács Hentes István, Kellner Gábor, Keserü Margit, Klein Gizella, Keleti Ödön, Kugler Henrietta, Kupfermann Andor, Kovácsics Kálmán, Knatz Erzsébet, Kiss Demeter, Klári Imre, Kató., K., Z. Kis Miklós, özv. Z. Kiss Bálintné, Káposztássy Géza, Kramer Samu, K. I., Kelemen Mór, Keszler Géza, Kehli József, Kehli Józsefné, Kehli István, Korompay László, K. A., Kárpát Erna, Kárpát Ella, Kajáry, Kristo Géza, özv. Kovács Pálné, Kleinné, Kohn Gyuláné, Kvapil Franz, Kemény Ernő, Kohn Henrik, Kemény Mór, K. F., Kemény Tibor, Kmetykóné, Kalmár Mór, K. A., Kramer Samuné, Kuncz, Komlóssy Gyula, Komlóssy Gyuláné, Komlóssy László, Kvapil Ferenc, Kriesch János dr., Könye, Kalmár Emil, Kalmár Olga, Kalmár Zoltán, Kalmár Emilné, Kurz Ferenc, Kaijnáz Vilma, Klok. — Lindniger Ferenc, özv. Lehmann Lajosné, László Béla, Lengyel Béla, Lepter János, Lidner Bernát, L. L., Leskó Károly, Lissauer József, Leicht, Ludvig Márton, Lang János, Lestyánszky Pálné, Lestyánszky, Lovi, Lange Károlyné, Leimeter Margit, L. V. dr., Lukács Dezső, Lányi Fülöpné dr., Liebenberger Mária, Lengyel István, L. G., Laczkovits Géza, L. M., Lerner dr., L. F., Long Armin, L., Lakatos András, Lőrincz O., Lenc Ferenc és fiai, Lukács S. dr., Lenz Árpád, Lenz Henrikné, Lenz Antal, Lenz R., Lándler Adolf, Lipter Elek, Lusztig Sámuelné, Lenárduzzi János, Laxgang, Louis Jánosné, Lefkovics Ignác, Lefkovics Henrik, Lemberger, Lasetzky Mártonné, L. B., L., Lasetzky Ferenc, Lederer Miksa, Lowinger Ferenc, Lázár Károly, Lázár Ottó dr., Lázár Ferenc, Lázár Sándor, Lázár Erzsébet, Lázár Gyula, Lázár Ilonka, László József, Leichtner Ede, Láng Jucika, Lukács P., Láng Ferenc. — Merganc István, Mong Róza, M. és P., Mittelmann Károly, Medvey, Milichovszki Pál, Mátray Béla, Maly Böske, Maró István, M. G., M. A., Mansell György, Molnár Ferenc, Mittelmann Béla, Mittelmann Károly, Mödlinger Ferencné, Melodi Blanka, Magyar János, M. A., Miklósi Gyula, M. N., Móricz Zsigmond, M. K., Mátrai Béla, Melles Janka, Metzker Böske, ifj. Mátrai JAntal, Mátrai Antalné, özv. Mátrai Ferencné, Mátrai Antal, Miereisz ános, Molnár F., Molnár A., Mika, Mészárosné, Miereisz Johan, Miereisz

Rozália, Mérei László, Mérei Ibolyka, özv. Müller Józsefné, Molnár Samu, Mirváczy Ida, Mátray Józsefné, Mayer Rezső, Mayer József, Mayer Róbert, Miskolczy Gáborné, Mariseszkiné, ifj. Mádainé, Meisels Ákos, Müller István, Muller Ernő, Magda, Martinovics, Mama, M. M., M. F., Martinek Józsefné, Máté Lajos, özv. Müller Józsefné, Mészáros J., Mészáros János, özv. Mallár Józsefné, Molenda Rezsőné, Miskey Zsófika, Mitzky Sándor, M. I., Micsik István, Molnár Gyula, Müller József, Mayer Géza dr., Müller, Mérei László, Mayer Miksa és neje, Milbich, M., Mamuska, Mathegow Rózsi, Müller Béla, Mayer József, Miereisz János, Márton Béla, Mohai F., Maly B. — **N.** N., Nagy András, Németh Mariska, Nemes Gyuláné, Német József, N. A., Nádló Mihály, Neubrück I., Nebenführer Ilonka, Naumanné, Nepumuk János, Nicora J., Neumer Józsefné, Neumer József, Nemes Sándorné, N. T., Nagy István, Nebenführer László, Neufeld Dezső, Nánásy Ödön dr., Neuvelkné, Neibrend, Neglics Róza, Neumayer, Nyúl Gyula, Nyúl Mihályné, Nyúl Sanyi, Nagy N., Neszi Gyula, N, I., Nebenführer József, Neumann Anna, özv. Neumann Adolfné, Neumann Imre, Neumann Szigfrid dr., Neumann Béla, Neumann Samu, Neumann Dezső, Neumann Tivadar, Nagy Dánielné, Nagymama. — **O**lvashatatlan aláírások, Oroszlán Géza, Oroszlán Zsigmond, O. J. dr., Olgyai Edith, O. P., Odor Mária, Ötvös Gyula, Oderszky, O. K., özv. Oderszky, Orbán György. — **P**risztavok János, Papp Mária, Penderné, Pacséri Rózsi, Pacséri Károly dr., Prokes Antal, Pacsériné dr., Pacséri Mariska, Prindl Ágoston, Pender Ferenc, Pender Mariska, Prause János, Pökk Sándor, Perődi Vilmos, Pausz László, Perger Böske, Pákozdi Antal, Pillmann György, Parcel Miklós, Parcel Erzsi, Parcel Etelka, Parcel Sanyika, Pál Árpád, Pokorny Károlyné, Pákozdi Antalné, P., P., P. Ida, Posztl F., Pill Anna, Percell Móric, P. I., O. S., Papa, Prohaszka Matild, Prohászka László, Peller Mari, P M., Peller János, Peller Mártonné, özv. Peller Istvánné, Platschek Mária, Pompéry, Payer Rózsika és Irmuska, Preisz Ottó, Pfeifer Jakab, Podráczky Kálmán, Percze József, P. Ma., Pohorelli Mariska, Platschek József, Paxian Antal, Pischni István, Petzsik Anna, P. E., Papp János, Petrovics György, Petrovics Györgyné, Petrovics Tibor, Petrovics Olga, Petrovics Edith, Pogány B., Pech Józsefné., P. K., P. G., Popper Marci, P. Z., P., Prekop József, Prekop Józsefné, Prekop Árpád, Prindl Ágoston, P., Pr. — **Q**uitt Lipót, Quitt Lajos, Qu. S. — **R**eich Sándor, Reich Vilmos, Roham István, R. Zs., Reichard, Rozek József, Rozsonics János, Rozsonics Sándor, Rosenberg Miksa, Revicky Elemér, Rakonitz Jenő, Rott Jakab, Raffay Árpádné, Raffay Árpád, Riedl Gábor, Riedl Gusztávné, Reisinger Gyuláné, Reisinger Gyula, Riegl Gyula, Gyuláné, ifj. Riegl Gyula és Lucika, Rosenberg G., Rögler Paula, R. K., R., Róna Ida, dr. Róna Böske, Riemer István, Remillong József, Robicz Ágoston, Rainprecht Paula, Rainprecht Sándor, Rainprecht Sándorné, Rainprecht Alexander, Reisz Péterné, Reisz Péter, Reisz Mihály, Ronga Sándorné, Ronga Ilonka, Ronga Zsófia, Ricsovszky Emi, Ronga

Sándor E., Ricsovfszky József, Rózsa Jánosné, R. A.-né, Rónai László, Rtesske, Rieger Haupt, Rosenthal Győző, Rostás Adolf, Reich Berta, Reichmann Janka, Reschfellner Henrik, Ruda Győzőné, Raisz Aladár, Reusz Ernő, Revész Imre, Reitlinger Adolf, Richter I., Róna Mihály, Róna Tibor, Rosenfeld Manó, Rothauserné, özv. Róth Bernátné, Riemer Samu, R. M., Rossalné, Rot Leo, R., Rusa Margit, R. A., Rabl Antal, Rittinger Antalné, Reisz Manci, R. I., Roeszler Mariska, Raab Istvánné, Rosenfeld Manó, Rott Miksáné, Rott T., Rott Tibor, Róza néni, Rik néni, R. I., Reisben Antal. — Sipos Imre, Szabóné, Szeniczei Lajos, Sz. I., özv. Stardelberg Hermanné, Szőke Imre, Székely Gizella, Széchi Aladár, Sebők Gerő, Szamek Zsigmond, Szabó Árpád, Szabó Sándor, Szabolovics Ignác és Gyula, Szilágyi Béláné, Szabó Miksa, Szentpéteri, Szalay Mihály, Székely, Schasl Pálné, Szilvássy Emil, Szilvássy Imre, Stadlerné, Schäffer Bernát, Sz. L., St., S. B., Szagniehl Márton, Stroffmann, Sinkalovics Teréz, Schmidkunz Lajos, Schmidkunz Lajosné, Schwertczky Jánosné, Städler János, Stiffel Ignác, Sándor Paula, Sándor M. Ferenc, Szabó Gizi, Schäffer József, Szerémi Zoltán, Számkó Mihályné, Sziklai S. dr., Sz. Gy., Stenger Vilmos, Schumky Jánosné, Salamon N., Sebők Ilona, Schneider Sándor, Szigeti József, S. B., S., Schachlitz, Steinfeld Miksa, Schiff Gyula, Szemere Károly, S. Zs., Sólyom Fekete Marietta, Spiegel M., Stangl, Sereghy Mihály dr., Sereghy Mihályné, Sergehy Emil, Sereghy Mihály, Schubert Ferencné, Szamkó Mihályné, Szabó Jenő, Szabó Gyula, Szőcs Sándorné, Selestyénné, Schiffer Lipót, Schweighoffer Adél, Schronek Mátyás, Sz. E. dr., Száraz Béláné, Szigeti József, Stefi, Székely Salamon, S. A., Schlanger Mór, Scholt Györgyné, Spanyél Pál, Sánta János, Szabó Péterné, Sch. I., Stamon, Szentesy Geraldin, ifj. Szentesy Alfonz, Szentesy Tibor, Slich Gyuláné, Székely, S. Ilus, Schaffer Ferencné, ifj. Simonyi Semadam Sándor, Simonyi Semadam Sándor dr., Schokátz Magdolna, Spatz Henrik, Stockelmacher Ferenc, Spiegel Béla, Schlangerné, Sipos Mór dr., Sztránszky dr., Sz., Schwarz Fáni, Schneider Lajos, Scheibler Ede, Scheibler Hermina, Stein Béla, Schey Ilonka, Schiller László, Schneider Béla, Szabó Andor, Szabó Erzsi, Szabó Ferenc, Stőber Henrik, Soós József, Stern József, Schmidt János, Stern Aurél, Stern J. dr., Sárközy Józsefné, Sárközy Gyula, Sárközy Károly, Steiner Antalné, Simon Lajosné, Schweizer Ákos, S. A., Somogyi Pali és Edith, Stefánia, Schumky Jánosné, Stark Zsófi, Stern Lili, Szauer György, Schöffer Mátyás, Szabados János, Schulhof Lipót, Simon, Szeidnerné, Sandry János, Scham Juliska, Saile Antal, Schiller György, Sajó V., Schulek János, Schilhart Mária, Sárközy János, Szász Zoltán, Subert Tóbiás, Sz. I., S. Antal, Ströcker Sándor, Scheidler N.-né, Simon Olga, Stigler János, Stadler István, Stadler Istvánné, Steiner Mór, Sicher József, Sárosy Pál, Sándor István, Sass Géza, Schweiger Béla, Strauszmann Herman, Schokatz, Seider, Stupek Ferenc, Stiffel Vilmos, Schiffer József, Schnaurer Gizella, Spiegel, Schäffe Ferenc, Strobel Károly, Sokulszky László,

Schuller Mihályné, Sárközy József, Schneider Lajos, Stieffel Vilmos, Schneider Lajos, Sárossy Mancika, Sarolta Mariska, Sajó Lujza, Sajó Erzsike, Szlatky Dániel, Szlatky Dánielné, Szedlák Rozália, Széchy Károly, Széchy Károlyné, ifj. Széchy Károly, Seelenfreund Olga Seelenfreund Albertné, Scheiber Béla, Sproncz, Spiegel Manóné, Spiegel Samu, Spiegel Tivadar, Spitzer Adolf, Szemcsidy Anna, Szilvássy Károly, Schön Lipót, Salamon Károlyné, Sipos László, Sándor, Sugár, Szlovátsek, Schultzné, Szánné, S. Gy., Simonyi Béláné, Székely Vilmos, Sipos László, dr. S. M.-né, Sipos Imre, Sipos Mór dr., Stranszky Jenő dr., Simonyi Dezső, S. P., Schneider Lajos, Szabó Ferenc, Szép Géza, Szénásy Jenő, St., Szerencsi, Szo., Sk., Szerencsi A. és V., Szerencsi K. és neje, Szerencsi Ede, Suba Lajos, Suba Lajosné, Sujánszky Halkó Máté, Sujánszky Halkó Máténé, Scha., Sz. B., Szücsy B., Setzer Néni. — Topita Rezső, Tolnai, Taller József, Tatay, Thury Sándor, Timárné, Tököli, Török, Tepli Gizella, Tucker Jenő, Tandlich Miksa, Tandlich Miksáné, Trajter Zoltánné, Takács Andorné, Takács Béni, Tauszig Sámuel, Tóth Boriska, Tóth Gyuláné, Tóth Juliska, Török Ilona, Tamás Irma, Telkes Miksa, ifj. Tolnay Lajos, gróf Teleki, Tóth Mariska, Tucker Jenő, Tallér András, Tallér József, Tallér Magdolna, Tóth János, Teitelbaum M., T. I., Thier Lujza, Tallér János, Totisz Márk, Thanácsavits Jakab, Tittman Teréz, Thomas Antalné, Tänczer Simonné, Török Istvánné, Török A., Tibor, Tréba Elemérné, Tuba Gergely, Tallián György, T. A., T. M., Tallián Józsi, Tucker Jenő, Teichner, Torossy Ernő, Tótvölgyi Baumgartner P., Tóthné, Takács Róza, Tilli László, Tamás Mihály, Takács Médi, Tarlósné. — Urbán Magdolna, Ujhelyi Antal, Ulreich Sándor, Ulreich Sándorné, Ulreich Emil, Ulmer Antal, Udvarnoky Béla, Udvarnokyné, Udvarnoky András, Urbanovits Lajosné, Unger Imre, Ungár, Unger Miklós. — Várnay Irma, özv. Várszeghy Jánosné, Voggenhuber, Vadász, Völgyi, Varga Rezső, Vass Árpád, Volff Károlyné, Vén bohém, Vos, Vörös Lajos, Varga János, Veisz Vilmos, Vielátz Rezső, Vizvári Margit, Várfoki Manci, Vörösvarszky István, Varga Jánosné, dr. Vitányi Béláné, V. M. dr., Viertl Erzsébet, Vidovics Ilona, Vimmer Istvánné, Vera, V. B., V. M., Viráncsik Tamás, Varjas dr., Vlasák Jenő, Vlasák Jánosné, Varga János, Vörösváry Miklós dr., Volf Margit, V. B. dr., Valenbimer, Ványi Béla, Vásárhelyi Alfréd, Vásárhelyi Zsigmondné, V. K.-né, V. K., Végh Rezsőné. — özv. Wittman I.-né, W. Gy., Weisz Gyuláné, Wincsics József, Weisz János, Weszely Lázár, Wurm Samu, Weisz József, Wieninger Károlyné, Wielátz Sándor, özv. Wielátz Rezsőné, özv. Walterné, Wacher Artur, Wielner Károly, Wellisch Sándor, Witzegrad, Witkowicky Juliska, Witkowicky Károlyné, ifj. Witkowicky Károly, Wolian Lászlóné, Wank Frigyes, Wolf Anna, Wielátz János, W., Watska Mária, Wilhelm Sándor, Wilhelm Ármin, Westnik András, Weisz, Weisz Sámuel, Witsmann János, Weisz Anna, özv. Weisz Lipótné, Wiezel Mórné, Werner K., Weinmann Mór, Weinberger Antal, Weinberger Lajos, Weber József, Weltner, Willner Miklósné, Willner Pálné,

Wiener Alice. — X. X.-ek, X. Y., X. — Zala, Zasznek, Zucker Lajos, Zöldi Márton, Zsigmond Judika, Zienert Józsefné, Zvickl János, Zsolnay Igné, Zellner László, Zellner Sári, Zellner András, Zellner Kata, Zellner Ferenc, Zsoldos Ákos, Zelenák István, Zerzub Péter, Znabovics E., Znabovics Gy., Z. Emilia, Zemuk Hugóné, Z. K., Z. W., ifj. Zöld Józsika, Z. F., Zweig Sándorné, Z., Z. A., Ziegler N., Zichermann Antal, Z. E., Z. I. —

Ad: Bev. 35. A hangverseny céljaira adományoztak:

Alpár Ignác, Bohrmann Frigyes, Benedek Sándor, Brüll Alfréd, Bolla Mihály, Conrád Ernő, Csáki Adolf, Dorner Gyula, Dullien Ferenc, Demény Nelli, Dorner Zoltán, Friedrich Károly, Foerk Ernő, Farkas János, Foerk Ernő ifj, Gajzágó Salamonné, Gyenes Ede, Hampel Antal, Hübner Jenő, Halmos dr., Hampel, Hampel Antal ifj., Kovách Pálné özv., Kozma Jenő, Kató Mihály, Kerékgyártó Árpád, Krammer, Kovács Kandid, Kugelbauer, Kovácshegyi Kálmán, Lintzenboltz F., Meisels Oszkár, Mőzer Istvánné, Mátrai Antal, N. N., Nebenführer, Ott Ádám dr., Peringer Lajos, Pető Sándor, Petz, Raisz Aladár dr., Rónay László dr., Simon Károly, Stern József, Schullek Kálmánné, Siposs Mór dr., Sagmüller ózsef, Sziklai Salamon dr., Simonyi-Semadam Sándor, Sereghy Mihály, Schulek Kálmán, Schäffer István, Sigrai Pál gr., Stern Sándor ifj., Szekeres Kálmán dr., Szabó Jenő, Siklóssy Andor, Sujánszky, Thuróczy Kornél, Trojan Ferencné, Thék Endre, Tolnay, Telbisz György, Ujlaki Müller, Unger Manóné, Vögerl Alajos, Vörösváry Miklós dr., Weisinger György, Weszely Géza dr..

Ad: Kiad. 50.

Vörös Félhold, Katonatisztek özvegyeinek és árváinak, Bpesti önkéntes mentőegyesület, Auguszta gyorssegély alap, Központi vöröskereszt egylet (alapitó tagság is), III. ker. vörös kereszt egylet, Nagy bronz plakett.

β) **Segély egyesületi könyvtár.** Az 1913/14. tanév végén kimutatott 866 kötet könyv közül amaz intézkedés alapján, hogy a tanulók mindig csak a legújabb kiadású könyveket használják, továbbá elrongyolódás miatt kiselejteztünk 30 kötetet. A megmaradt 836 darabot számláló állományt 40 darabbal szaporítottuk. A könyvtár állománya tehát az 1914/15. iskolai év végén 876 kötet tankönyv.

E könyvekből 70 tanuló használt az év folyamán 572 kötetet.

Az igazgató és a tantestület ez évben részint a tanulók szorgalmának és magaviseletének jutalmazása végett, részint szegénység miatt több tanulót ajánlt instruktorul. Így a IV.-ből

2, az V.-ből 2, a VI.-ból 7, a VII.-ből 8, a VIII.-ból 3 tanulót. Összesen: 22 tanulót.

Megérdemlik a hálás megemlítést alapító tagjaink, akik 100—100 koronával növelték egyesületünk alaptőkéjét, név szerint:

Vaszary Kolos biboros, v. esztergomi érsek, volt hercegprimás. (1908.)
Özvegy báró Lipthay Béláné. (1908.)
Thuróczy Kornél, az Irgalmasrend főnöke. (1908.)
Hampel Antal dr. földmivelésügyi min. osztálytanácsos. (1908.)
Néhai Leipzieger Vilmos gyáros. (1909.)
Schmidkunz Lajos gyáros. (1909.)
Pesti Hazai Első Takarékpénzlár. (1909.)
Budai Chevra Kadisa. (1912.)
Tichy Gyula dr. róm. kath. vallástanár. (1914.)

Adja Isten, hogy egyesületünknek minél több jótevőjét tisztelhessük alapító tagjaink diszes sorában, hogy a szerény egyesület, amely csak most kezd a közönség szívéhez férkőzni, mielőbb jusson oly kedvező vagyoni helyzetbe, hogy jótékonyságából sok szegény tanuló nyerhessen kellő támogatást, igazi segítséget!

γ) **Egyéb segítségek:** Ruhát adományozott: Bánrévi Jánosné.

A sebesült katonák számára könyvet adományoztak:

Ábrahám Sándor, Beretvás István, Halász Gyula, Klein Győző, Tallián György, Ábrahám János, Christofoletti István, Fahn Gyula, Stenzer László, Bernáth Béla, Titli László, Conrád Henrik, Lázár Ferenc, Kunszt Nándor, Babel Andor, Kovács Jenő, Kaveczky Zoltán, Dullien Károly, Rosen Aladár, Simonyi-Semadam Sándor.

Fémet adományozott:

Barta Andor, Bartók László, Beretvás István, Bodó Zoltán, Dorschner János, Dobi Tamás, Hajba Alajos, Halász Gyula, Händler Miklós, Horovitz Andor, Kelemen János, Klein Győző, Lederer Ferenc, Lefkovics Henrik, Mittelmann Károly, Nyúl Gyula, Pácséri Ágoston, Quitt Marcell, Riemer István, Saile László, Spiegel Miklós, Stadler István, Székely Andor, Tallián György, Tolnay Vilmos, Ungar Miklós, Abel Frigyes, Bartos Ferenc, Bartos Zoltán, Cserépy István, Csernay Balázs, Csobádi Lajos, Gattein Árpád, Green László, Hajba Nándor, Hefty Pál, Heller Vilmos, Homolka Alajos, Kállay László, Kemény Tibor, Kis Béla, Peller István, Stenzer László, Széchy Károly, Thury Lajos, Vajsz Aurél, Vilner Károly, Vlassák Tibor, Bajusz István, Dobos Dezső, Gruninger József, Halász Gábor, Réthi Gyula, Rónai László, Sipos

Lajos, Szentessy Alfonz, Witkowiczky Károly, Skrobanek Ferencz, Conrád Henrik és Pál, Csomor Lajos, Ehrentheil Tibor, Meisels Sándor, Neumann Tivadar, Szabó Jenő, Tandlich Tibor, Wilhelm Jenő, Bálint Zoltán, Erényi István, Fábián Lajos, Földváry Mihály, Hosp Valter, Kéhli István, Kemény Ernő, Kiss István, Sziklai Ferenc, Hübner Kálmán, Conrád Ernő, Dorner Zoltán, Rosen Aladár, Simonyi-Semadam Sándor, Rosen M. tanulók. Telbisz György tanár és Morvay Győző igazgató.

Karácsonyi ajándékot hozott a katonák gyermekeinek:

Ábrahám János, König Rezső, Bartók László, Müller Antal, Simonyi-Semadam Sándor, Conrád Henrik, Green László, Reisz Péter, Kovács Jenő, Kacsirek Oszkár, Sipos László, Cserépy Zoltán, Ábrahám Sándor, Kéhli Gyula, Pacséri Ágost, Foerk Ernő, Conrád Pál, Rigl Gyula, Kovács József, Unger Miklós, Havas Gyula, Kéhli József, Raisz László, Titli László, Schmidkuncz Lajos, Willner Károly, Tolnai Vilmos, Stenger Tibor, Kelemen János, Barta Andor, Rónai László, Vlassák Tibor, Stenzer Tibor, Fabián Lajos, Reisinger Gyula, Horovitz Andor, Schäffer József, Leipniker Gyula, Ott László, Bajusz István, Harmat László, Harsányi Gyula, Máté Lajos, Meisels Andor, Orosz Dezső, Rónai László, Halász Tibor, Schiffer János, Szentesi Alfonz, Vásárhelyi J., Kovács László, Kovács Zoltán, Lefkovics Henrik, Balázs Sándor, Bodó Zoltán, Elek Ö., Mittelmann Károly, Bessenyei István, Hanacsek Ottmár, Rott Tibor, Simonyi Zoltán, Szabolovics I., Stadler Andor, Stadler István, Kiss Béla, Maczák Pál, Szabó Árpád, Dobi József, Herman József, Thaller György, Tallián Gyula, Lederer Ferenc, Bánrévi János, Szabó Ferenc, Trajter B., Dorner Zoltán, Wiesner B., Weber István, Steiner Jenő, Érczhegyi Géza, Gattein László, Weisz Dezső, Széchy Károly, Stich István.

Szedercserjét az egész ifjuság szedett: vagy 9 kilót.

3 aranyat beváltott Simonyi-Semadam Sándor.

Minden adomány rendeltetési helyére jutott.

Szegény tanulók táplálását elvállalták:

Dr. Pacséri Károlyné, Zichermann Antal, Vásárhelyi Zsigmond, Beretvás István, Abel Jenő, Bartos Zoltán, Csobádi F., Zellner Ferenc, Gyenes Sándor szülők.

Az intézeti szertárak számára hadi emléket adtak: Beretvás I., Darvas L., Nyúl Gy., Quitt M., Spiegel M., Zichermann J., Ebergényi Sándor, Gruninger J.

Az ifjuság emlékérmet vásárolt. Arany könyvbe beirta nevét.

Vörös Kereszt emléklapokat kiosztott az igazgató.

II. Az intézet működése.

I. Fegyelmi állapot.

1. Az ifjúság fegyelmi állapotának megóvásában az igazgatóság a tanári testülettel együttesen a Rt. II. 13—18. §§. szerint járt el.

Az igazgatóság örömmel állapítja meg, hogy a szülők ez évben sokkal szorgalmasabban érdeklődtek gyermekeik iránt, mint az elmúlt években és azt látja, hogy a többszörös személyes és hivatalos felszólításnak immár foganatja kezd lenni. Tekintettel a háborús körülményekre azt is megállapíthatja, hogy a tanulók kedélyére nem maradt hatástalanul a riasztó hiresztelések tömege és viselkedésükben bizonyos elszilajosodás észlelhető, minélfogva kétszeres erővel kellett a fegyelmezés szigoruságát alkalmazni, nehogy az ifjuság nagyobbmérvű kihágásokra vetemedjék. A tolvajlás esetei örvendetesen apadtak, bár még teljesen ki nem irthattuk. — A hazafias érzés ápolására a tanári testület minden alkalmat megragadott, hogy az ifjak lelkét ez irányban megedzze. Az igazgató nem mulasztotta el, hogy a hirdető táblára ki ne függessze az országból beérkező tanári gyászjelentéseket, s tudassa az intézeti volt tanítványok katonai ténykedését, kitüntetését, megsebesülését, esetleg hősi halálát. Célja volt, hogy ez uton is hasson a hazafias érzés elmélyítésére. Fölhivta a tanulók figyelmét a szövetséges Németország ifjuságára és annak házi vagy hadi munkásságára, hogy megtanulják tőlük, mily módon kell a hazát gyermekkorban is szolgálni. Minden adott alkalommal tudatta velük a harctéren szolgáló tanáraiknak hollétét, működését, előléptetését és hősi munkásságát. Néha kifüggesztette küldött hadi levelezőlapjukat, hadd lássák azt a lelkesedést, mellyel hazafias kötelességüket teljesitik. — A katonaköteles tanulók viselkedése abban az időben is, midőn már besoroztattak, de még látogatták az iskolát az eddigi nevelésünknek megfelelőleg szerény és engedelmes volt és noha alig várhatták meg azt, hogy fölvegyék az egyenruhát és kiképzésükhöz bevonuljanak. Bucsúzáskor az igazgató mindegyiknek Gyóni

Géza verseinek egy kötetét adományozta, hadd meritsenek belőle nehéz sorsukban lelkesedést és bátorítást.

2. Vallásos gyakorlatok. *a)* A róm. kath. ifjúság vasár- és ünnepnapokon Thuróczy Kornél irgalmas rendfőnök engedelmével a császárfürdői kápolnában hallgatott szent beszédet és szent misét és végezte husvéti szent gyakorlatait. A szent gyónáshoz és az áldozáshoz háromszor járult a Ferencrendiek Margit-körúti nagy templomában. Fogadja ezért az engedélyért az Irgalmasrend Főnöke és a Ferencrendi szerzetes rend az intézet köszönetét. Részt vettek a balázsoláson, a hamvazáson, a husvéti lelkigyakorlatokon és a rendes exhortációkon. A budai Ifjúsági Mária Kongregációnak 7 tanuló tagja, szent József egyesületnek 1, Skapulare egyesületnek 1, a szent Alajos-társaságnak 4. Többen istentiszteletkor minisztráns szolgálatot teljesítettek a kápolnában és az óbudai meg ujlaki templomokban is. A hivatalos körmeneten is részt vettek. Ezeken a vallásos ájtatosságokon az őrök a róm. kath. tanárok voltak. A tanulmányi kirándulásokon sem mulasztották el vall. kötelmeiket. Láng Gyula volt tanár hősi halálának emlékezetére részt vettek a számukra tartott requiemen. Nov. 2-án misét tartottunk az elesett katonákért. Minden mise után háborús ájtatosságot tartottunk.

b) A gör. kath. ifjúság a budapesti VII. ker. gör. kath. templomban járt istentiszteletre és katechizációra, hitoktatást az I. ker., Attila-utcai főgimnáziumban nyert. Ünnepeit rendesen megtartotta.

c) A gör. kel. ifjúság vasárnap és a megengedett ünnepnapokon exhortációt hallgatott a budai gör. kel. szerb elemi iskolában, a tabáni gör. kel. szerb templomban istentiszteletét, a gör. kel. főesperes felügyelete alatt a II. kerületi főreáliskolában hittanóráit hallgatta.

d) Az ev. tanulók a rendes vasárnapon és szombaton megtartott exhortáción kívül részt vettek az okt. 31-én megtartott ref. emlékünnepen, amely alkalommal az erre jogosultak részesültek az úr szent vacsorájában is. 3 evangelikus tanuló lett megkonfirmálva és vett akkor egyúttal részt a szent vacsora szentségében. Az oktatás délelőttönként az intézetben folyt.

e) A ref. ifjúság a III. ker.-i Kálvin-utcai ref. templomban hallgatta a vasárnapi istentiszteletet és exhortációt. Voltak az ifjúság számára rendezett külön ifjúsági istentiszteletek esetről-esetre. Megtartották a reformáció emlékünnepét. Konfirmációban 7-en részesültek. Az oktatás délelőttönkint az intézetben folyt.

f) Az izr. tanulók szombatonként külön ifjúsági istentiszteleten vettek részt. Az imát énekkel kisérték. Exhortációban magyarázták nekik a heti szentírási felolvasást. Szept. 20-án a tanév megnyitása alkalmából külön istentiszteletet tartottak. Konfirmációban 11-en részesültek. A budai talmudtóra bibliaelőadását 22 tanuló hallgatta, az óbudait 8. Chanuka és Purim ünnepein valamint a miniszterileg engedélyezett ünnepeken az ifjúság a rendes istentiszteletre jött el és a szent beszédeket meghallgatta. Az O. Zs. I. T. ájtatossági egyletnek 3 tagja volt. Az ifjúság szelleme jó, a vallásos érzés növekedőben van.

g) A baptista vallású tanulók a VIII. ker., kistemplom-utcai imaházban csütörtökön és vasárnap délután nyertek hitoktatást és vasárnap délelőtt hallgattak istentiszteletet.

Az igazgató felszólítására a hitoktató tanárok a hadiesemények közt emelkedő vallásos érzés ápolása végett többször foglalkoztak a hadieseményekkel is és azok erkölcsi tanulságát tárták föl a tanulók előtt. Az exhortációban és egyéb egyházi szónoklatokban állandóan méltatták hadban működő hitsorsosaiknak tetteit és üdvökért, valamint a haza boldogulásáért külön imádkoztak.

II. Az oktatás.

1. A bevégzett tananyag osztályonkint következőképen alakult:

I. Osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Hitágazatok, Isten tíz parancsolata; az anyaszentegyház öt parancsolata. A bűn. Szentségek. Szentelmények. Imádság.

Ev. vallástan. Heti 2 óra. Bibliaismertetés Ó-Szövetségi rész.

Ref. vallástan. Ótestamentum. Heti 2 óra.

Izr. vallástan. *a)* Bibliai történet: A világ kezdetétől a honfoglalásig. *b)* Bibliai szemelvények: Mózes I. k. 1., 2., 9., 12., 22. és 28. fejezetei. *c)* Imakönyv: Hétköznapi imák.

2. Magyar nyelv. Heti 5 óra. Olvasmányok: Népmesék és regék; hún mondák: Árpádházi mondák, főleg szent László-legendák; görök regék: lírai és kisebb elbeszélő költemények a nép- és műköltészetből. Értelmes olvasás, tartalmi magyarázatok. Versszavalás. A mondat és részei, beszédrészek, a magyar hangrend, helyesírási szabályok. 13 iskolai dolgozat.

3. Latin nyelv. Heti 6 óra. Fodor—Székely: Liber Sexti 1—30., latinról magyarra és magyarról latinra. Az olvasmányok nyelvi anyagának földolgozása és gyakorlása. Néhány Colloquium és Tibullus dala könyv nélkül is. Az olvasmányok alapján: a hangsúlyos olvasás, a névragozás, a legfontosabb nemi szabályok, a melléknév fokozása; a számnevek, névmások és határozószók főbb alakjai, az igék cselekvő alakjának indicativusa, a sum ige. Tárgyi szócsoportok alkotása. A nyelvtani ismeretek gyakorlására 13 dolgozat. (Fordítások.)

4. Földrajz. Heti 3 óra. Földrajzi alapfogalmak. A magyar királyság részletes és összefoglaló leírása. Térképvázlatok.

5. Természetrajz. Heti 2 óra. Gyümölcsök. Házi emlős állatok. Fenyők. Az ember lakása közelében, a mezőn és az erdőn élő emlős vadállatok. Néhány tavasszal virító növény. A növények részei. Házi szárnyasok.

6. Számtan. Heti 4 óra. Pénzünk és mértékeink. A négy alapmívelet egész és tizedes törtszámokkal. Az egész számok tulajdonságai. Közönséges törtszámokkal való számolás. Időszámítás. Házi feladatok. Havonkint 1 iskolai dolgozat.

7. Rajzoló geométria. Heti 4 óra. A derékszögű négyszög. Ennek alapján a mértani alapfogalmak ismertetése. A szögek. Egyenes vonalú idomok. A kör. Az idomok kerülete és területe. Mértani síkdiszítmények rajzolása.

II. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. A biblia fogalma. Ó-szövetségei szentírási könyvek. Az ó-

szövetségei vallási intézmények szervezése. A kis katekizmus I. szakaszának ismétlése.

Ev. vallástan. Heti 2 óra. Ugyanaz az anyag mint az I. osztályban.

Ref. vallástan. Heti 2 óra. Új testamentom.

Izr. vallástan. *a)* Bibliai történet. Izrael története a honfoglalástól a birodalom bukásáig. *b)* Bibliai szemelvények: M. IV. k. 6. f. 22—26. v.; 10. f. 35., 36. v.; 11., 12., 13., 14. f.; 15. 37—41. v.; 35. f. *c)* Imakönyv: Hétköznapi imák.

2. Magyar nyelv. Heti 5 óra. A beszédrészek. A szóképzés, az összetétel. A határozók. A szórend. A összetett mondatok. A helyesírás. Prózai művek és költemények olvasása és értelmezése. Költemények tanulása és szavalása. — Kéthetenkint (össz. 14) iskolai írásbeli dolgozat.

3. Latin nyelv. Heti 6 óra. A kézikönyv olvasmányainak fordítása latinból magyarra, magyarból latinra. Verses olvasmányok könyv nélkül is. Az alaktan felépítésének folytatása. Kéthetenkint iskolai írásbeli dolgozat: fordítás magyarból latinra, a nyelvtan és a szókincs gyakorlására, — összesen 14.

4. Földrajz. Heti 3 óra. Európa, Ázsia és Afrika világhelyzete, vízszintes és függőleges tagosulása, vízrajza, éghajlata, ásvány-, növény- és állatvilága, népei, országai és politikai felosztása. Térképvázlatok.

5. Természetrajz. Heti 2 óra. Egynehány ősszel virító növény. Az állatvilág főbb tipusai. Gyümölcsfák. Erdei fák és bokrok. Egynehány tavaszi gazdasági növény.

6. Számtan. Heti 4 óra. Egyszerűbb számolási rövidítések. Korlátolt pontosságú műveletek. Egyszerű hármasszabály és olasz számolási mód, arányok és aránypárok. Százalékszámítás főtekintettel gyakorlati alkalmazásaira (kereskedelmi és statisztikai feladatok alapján; összetett kettős tétel). Házi feladatok óráról-órára és havonkint iskolai dolgozatok.

7. Rajzoló geométria. Heti 3 óra. Stereometriai elemek. A kocka, hasáb, gúla, henger, kúp és gömb leírása, hálózata és modelljének előállítása. A testek fölszinének és

térfogatának kiszámítása. Geométriai testek szemlélet után való rajzolása. Szabadkézi rajzolás természetes minták után.

III. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Az új-szövetségi szent könyvek. Palesztina földrajzi és politikai viszonyai. Jézus gyermek- és ifjúkora. Jézus nyilvános működése. Jézus csodái, példabeszédei, tanítása, szenvedése, halála, föltámadása, menybemenetele. A szentlélek eljövetele. Az apostolok cselekedetei. A Kis Katekizmus II. szakaszának ismétlése.

Gör. kel. szerb vallástan. Hit- és erkölcstan. Heti 2 óra.

Ev. vallástan. Heti 2 óra Hit- és erkölcstan.

Ref. vallástan. Hit- és erkölcstan. Heti 2 óra.

Izr. vallástan. Heti 2 óra. *a)* A zsidók története a babiloniai fogságtól a spanyol kiüzetésig. *b)* Mózes III. k. 19., 23. és 25. fejezetei. *c)* Imakönyv: Ünnepi imák és zsoltárok.

Baptista vallástan. Ujszövetségi szentírás. Heti 2 óra.

2. Magyar nyelv. Heti 4 óra. Történeti olvasmányok, elbeszélések, leírások és költemények. A költemények jórészt könyv nélkül is. Rendszeres nyelvtan. Két hetenkint írásbeli dolgozat. (Összesen 14.)

3. Latin nyelv. Heti 6 óra Székely—Fodor: Liber Sexti II. szemelvényes olvasmányai. Nyelvtan. Két hetenkint írásbeli dolgozat. (Összesen 14.)

4. Német nyelv. Heti 4 óra. Beszédgyakorlatok szemléltető alapon fali képek segítségével az emberi élet egyszerűbb és mindennapi viszonyairól. Rokontartalmú olvasmányok és költemények. Nyelvtan: Az alaktan elemei: Két hetenkint egy-egy írásbeli dolgozat. (Összesen 12.)

5. Történelem. Heti 3 óra. Hazánk a rómaiak és a népvándorlás korában. Történelmünk 1526-ig.

6. Földrajz. Heti 2 óra. Amerika, Ausztrália, Polinézia és a Sarkvidékek földterületei. Térképvázlatok.

Fizikai földrajz. A kontinensek. A föld légköre, vízburkolata, vízszintes és függőleges tagosultsága. A föld belseje. Tűzhányók. Földrengések.

Mathematikai és csillagászati földrajz. A föld mint világtest. Időszámítás. A hold mozgásai és fényváltozásai. Hold- és napfogyatkozások. A nap. Bolygórendszer. Álló csillagok.

7. Számtan. Heti 3 óra. Összetett hármasszabály. Egyszerű és kamatos kamatszámítás. A kamatszámítás alkalmazásai. (Váltó, állam- és értékpapiros számítás.) Láncszabály. Arányos osztás. Vegyítés-számolás. Ötvények. Az arany és ezüst tárgyak értékének meghatározása. Pénzrendszerünk és a nevezetesebb külföldi pénzlábak. Házi feladatok óráról-órára és iskolai dolgozatok havonként.

8. Rajzoló geométria. Heti 2 óra. I. Konstruktiv planimétria. Síkidomok szerkesztése, egybevágósága, szimmetriája, hasonlósága II. Szabadkézi rajz. Rajzolás és festés, természetes levelek, lepkék s használati tárgyak.

IV. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Szertartástan. A szent helyek és az egyházi készletek. A szent cselekmények. A szent idők. Latin imádságok és a szentmise részeinek szemléltetése.

Ev. vallástan. Heti 2 óra. Ugyanazon anyag mint a III. osztályban.

Ref. vallástan. Kibővített keresztény erkölcstan. Heti 2 óra.

Izr. vallástan. Heti 2 óra. *a)* A zsidók története a spanyol kiüzéstől napjainkig. *b)* Bibliafordítás: Mózes V. k. 16—26. fejezetei. *c)* Imakönyv: reggeli imák és ünnepi zsoltárok.

2. Magyar nyelv. Heti 4 óra. Toldi Argirus históriája. Petőfi: Bolond Istók. Prózai és költői olvasmányok. A magyar stilus. Verstan. Ügyiratok. Toldi 3 éneke s több költemény könyv nélkül is. Írásbeli dolgozatok: kisebb elbeszélések, leirások, jellemzések. Összesen 12.

3. Latin nyelv. Heti 6 óra. Szemelvények Caesar: Commentarii de bello Gallico c. művéből és Ovidius Metamorphosisaiból. A mondat fajai. Irásb. 12.

4. Német nyelv. Heti 3 óra Olvasmányok. Az emberi élet és a természet köréből. Mesék és dalok. Költe-

mények, állatmesék. — Nyelvtan: az alaktan befejezése. Havonkint 2 iskolai dolgozat. Összesen 11.

5. Történelem. Heti 3 óra. A magyar nemzet történelme a mohácsi vésztől az 1867. kiegyezésig. Ez időszak müveltségi állapota. A magyar alkotmány. Közigazgatás és törvénykezés. Magyarország és Ausztria kapcsolata. Történelmi olvasmányok a Mika-féle történelmi olvasókönyvből.

6. Növénytan. Heti 3 óra. Egynehány ősszel virító növény leírása. Kémiai alapismeretek. A növények belső szerkezete. A növények részei és szervei. Rendszertan. I. Virágtalan növények. Növényélettan. A trágyázás. Gazdasági ismeretek az élettannal kapcsolatban. Rendszertan. II. Virágos növények. Az egyes növények leirása és meghatározása gyakorlatok alapján.

7. Mennyiségtan. Heti 3 óra. Az algebra jelei. A negativus számok. Alapműveletek algebrai egész és törtszámokkal. Közös osztó és közös többes. A fontosabb szorzatok alakjai. Elsőfokú egyenletek. Aránypárok. Házi feladatok óráról-órára és havonkint egy iskolai dolgozat.

8. Rajzoló geometria. *a)* A kör, ellipszis, hiperbola és parabola keletkezése és szerkesztése. *b)* Kézügyesítő gyakorlatok. Préselt levelek, edények, használati tárgyak, lepkék, bogarak rajzolása és festése.

V. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. A vallás fogalma. A hit. A kinyilatkoztatás. Isten létezése. A teremtés, megváltás, megszentelés. Az anyaszentegyház. Az isteni kegyelem. A kegyelemeszközök. A négy utolsó dologról.

Ref. vallástan. Egyetemes egyháztörténet a reformáció koráig. Heti 2 óra.

Izr. vallástan. Heti 2 óra. *a)* Biblia-fordítás: Hosla, Ámosz, Micha, Ezsája próféta válogatott fejezetei erkölcstani magyarázatokkal. *b)* A zsidók története és irodalma a talmud befejezésétől a spanyol zsidók fénykoráig.

2. Magyar nyelv. Heti 3 óra. A prózai műfajok elmélete: a történetírás, szónoki beszéd, értekezés, leírás, levél, regény, novella; iskolai és házi olvasmányok a tantervnek megfelelően.

Írásbeli dolgozatok: 1. Mivel buzdítanám hadba menő barátomat? (Levél.) 2. Thán képe: Attila lakomája. (Leírás). 3. Hogyan válik magyarrá Ankerschmidt? (Jellemzés, megfigyelés.) 4. Természeti tünemény megfigyelése. 5. Egy ismerősöm. (Jellemzés.) 6. Brutus része Caesar meggyilkolásában. (Shakespeare darabja alapján jellemzés.) 7. Emlékbeszéd Zrinyi Miklós halálának negyedezeréves fordulóján. 8. Miért érzünk sajnálkozást az öreg Toldi halálakor? (A „Toldi estéje" alapján.)

Kötelező házi olvasmányok: Kazinczy: Pályám emlékezete. (Szemelvény). — Arany János önéletrajza. — Négyesy: Zrinyi Miklós gróf. — Shakspeare: Julius Caesar. — Jókai; Uj földesúr. — Tóth L.: Deák Ferenc. — Kölcsey beszéde P. J. ügyében és Kazinczy felett. — Arany: Toldi estéje. — Gyulai Pál kritikája a Toldi estéjéről.

3. Latin nyelv. Heti 5 óra. Ovidiusból: *a)* a Tristium libri-ből: A megválás percei. A tél Tomiban. Önéletrajz; *b)* a Metamorphoses-ből: Perseus, Niobe, Orpheus és Eurydice, Orpheus halála, Midas; *c)* a Fasti-ból: Romulus és Remus kitevése. A Fabiusok veszte. Janus. Feralia. Terminalia. Cerialia. Arion. — Ciceróból: Pro Archia. — Partitiones rhethoricae-ből. — Megfelelő irodalmi, régiségi, történeti, művészeti és mithologiai tárgyalások. Fordítások latinra, nyelvtani ismétlések. 15 dolgozat.

4. Görög nyelv. Heti 5 óra. Az attikai dialektus nyelvtana a fordítási anyagból felépítve. A görög történetből és mitosból vett apróbb elbeszélések, gnómák, epigrammák. Mesék. Fordítások görögre és görögből latinra. Műtörténet (rövidítéssel). 13 dolgozat.

5. Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Az Ilias és Odysseia tartalmi, tárgyi és esztétikai tanulmányozása és méltatása. A görög eposz. A görög történetírás kezdetei Herodotos alapján. A görög művészet. Magyar irodalomtörténeti olvasmányok a tanterv szerint.

6. Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Bogarak, edények, növények, kitömött állatok rajzolása és festése. Csendéletszerű összeállítások festése akvarellben és olajban. Vázlatkönyvekbe a szabad természetben való rajzolás.

7. Német nyelv. Heti 3 óra. Olvasmányok az emberi élet köréből (ipar, kereskedés, forgalom, vasút, posta, társadalmi intézmények stb.), további leírások a természetből. Luther: Der 46. psalm. Detlev v. Liliencron: Tod in Aehren. — Körner: Gebet während der Schlacht. — Uhland: Der gute Kamerad. Nyelvtan: Az alaktan rendszeres összefoglalása. Havonként 2 dolgozat. Összesen 12.

8. Történelem. Heti 3 óra. Az ókor története.

9. Embertan és állattan. Heti 2 óra. A sejttan és szövettan alapvonalai. I. Embertan. Az ember szervezete. II. Állattan. Az állatország tipusai. Az egyes szervek összefoglalása az állatországon keresztül.

10. Mennyiségtan. Heti 3 óra. *a)* Algebra: Elsőfokú több ismeretlenű egyenletrendszer. Négyzetgyök Köbgyök. Másodfokú egyenletek. Míveletek gyökkifejezésekkel. *b)* Mértan: A síkmértan elemei.

VI. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Erkölcstan. Az erkölcs, erkölcstan fogalma. Erények, bűnök. Isteni törvények. A tíz parancsolat. Az egyház törvényei. Kötelességeink Isten, az egyház és a haza iránt.

Ev. vallástan. Heti 2 óra. Tárgy u. az mint az V. o.-ban.

Ref. vallástan. Egyetemes egyháztörténet a reformációtól máig.

Izr. vallástan. Heti 2 óra. *a)* Bibliai fordítás. Ezsája próféta 6., 11., 12., 40., 42., 55. fejezetei. *b)* A zsidók története és irodalma. Maimuni Mózes idejétől a spanyol kiűzetésig. *c)* Szombati imák.

2. Magyar nyelv. Heti 3 óra. A művészetek. Verstan. A költői műfajok. A lira epika és dráma elmélete olvasmányok alapján.

Írásbeli dolgozatok. 1. Madarász Viktor „Hunyadi László siratása" c. festménye. (Képmagyarázat.) 2. Milyen érzelmek nyilatkoznak meg Vörösmarty „Szép Ilonkájában"? 3. Az ősz a budai hegyekben. (Személyes megfigyelés alapján.) 4. A történelmi háttér Arany Keveházában. (Isk.) 5. A csodás elem a Zrinyiászban. 6. Hogyan használja föl Csokonai

Dorottyájában a mitologiai elemeket? 7. A komikum Kisfaludy Károly kérőiben. (Isk.) 8. A tavasz ébredése a budai hegyekben.

Kötelező (részben házi) olvasmányok: a Zrinyiász. Vörösmarty: Két szomszéd vár; Arany balladái; Petőfi; Schakespeare Coriolanusa; Kisfaludy Károly: Kérők c. vígjátéka; Sophokles: Antigoneja.

3. Latin nyelv. Heti 6 óra. Szemelvények Livius II. és XXI. könyvéből. Bevezetésül Livius élete és történeti műve. Vergilius Aeneisének I. és II. énekéből válogatott szemelvények. Kurziv olvasás. Vergilius élete és művei; az Aeneis tartalma és méltatása. Az olvasmányokkal kapcsolatban a római régiségek és műtörténeti emlékek megbeszélése. Nyelvtani ismétlés. Két hetenkint írásbeli dolgozat magyarból latinra, időszakonkint egy-egy dolgozat latinból magyarra. Összesen 15.

4. Görög nyelv. Heti 5 óra. Az attikai dialektus nyelvtana, a görög dialektusok az olvasmányokból felépítve. Xenophon Anabasisának Maywald-féle olvk. II.-ben található átalakított szövegű szakaszai, kurzive is egyes fejezetek. A görög lira fejlődése, az elegia, iambos, epigramma, melos, choros főbb képviselőinek beható ismertetése. Nyelvileg is feldolgozva: Kallinos, Archilochos, Tyrtaios, Solon, Mimnermos, Theognis, Simonides; Anthol.-beli epigrammák. Sappho, Alkaios, Anakreon stb. költeményei. Népköltés, Skolionok, Metrika. Havonkint 1 írásbeli dolgozat.

5. Görögpótló irodalom. Heti 3 óra. Görög lira, dráma. Aischylos.

6. Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Edények, használati tárgyak, kagylók, állatok stb. rajzolása és festése. Fejek rajzolása természet után.

7. Német nyelv. Heti 3 óra. Olvasmányok és beszédgyakorlatok a földrajz, monda és történelem köréből. A német verstan elemei lirai és epikai költemények alapján. Nyelvtan: az egyszerű és összetett mondat. A tanítás legnagyobb részt közvetlen módszer alapján történt. Havonként 2 írásbeli dolgozat. Összesen 11.

8. Történelem. Heti 3 óra. A középkor története. Az újkor története a westfaleni békéig. Történelmi olvasmányok a Mika-féle történelmi olvasókönyvből.

9. Ásványtan—Kémia. Heti 3 óra. Az ásványok fizikai tulajdonságai. Kristálytan. Kémiai alaptörvények. A fontosabb nem fémes és fémes elemek, valamint vegyületeik. Kémiai analizis. Az organikus kémia, elemei. A fontosabb szerves vegyületek. Geológia. Őslénytan.

10. Mennyiségtan. Heti 4 óra. *a)* Algebra: Negativ és tört kitevőjű hatványmennyiségek. Számrendszerek. Másodfokúra visszavezethető felsőfokú egyenletek. Számtani és mértani haladvány. *b)* Mértan: A körbe és a kör köré szerkeszthető szabályos sokszögek. A kör kerülete és területe. A háromszögmértan gyakorlati alkalmazásokkal. Szögfüggvények grafikai ábrázolása. Óráról-órára házi feladatok és havonkint iskolai dolgozatok.

VII. osztály. 1. Róm. kath. vallástan. Heti 2 óra. Egyháztörténelem. Az egyház alapítása, csodás terjeszkedése, befolyása a társadalmi kialakulásokra az egyes korszakokban.

Gör. kath. vallástan. Heti 2 óra.

Ev. vallástan. Heti 1 óra. Evang. keresztény hit- és erkölcstan.

Ref. vallástan. A magyar protestantizmus története. Heti 1 óra.

Izr. vallástan. Heti 2 óra. Az egyes bibliai könyvek. Újévi imák. Bevezetés a bibliába.

2. Magyar nyelv. Heti 3 óra. A magyar nemzeti irodalom története a legrégibb időktől Kisfaludy Károly fellépéséig.

Beöthy Zsolt tankönyvének szemelvényein kivül olvasmányok: Kézai Kr.; Galeotto Marzio; Apor Metamorphozisa; Cserei Historiája; Heltai Meséi; Bessenyei: A filozofus; Kisfaludy Regéi és Víg elbeszélései; Balassa Bálint költeményei; Obsidio Szigethania; Török áfium; Gyöngyösi Phoenix; Murányi Vénus; Kuruckori versek; Te vagy a legény; Faludi Ferenc: Téli éjszakák, Dardanus; Mikes levelei; Gvadányi: Peleskei nótárius; Fazekas: Ludas Matyi; Kazinczy leve-

leiből; Kármán: Fanni, A nemzet csinosodásáról. — Magánolvasmányok: Kazinczy: Pályám emlékezete; Csokonai Odái és Dorottyája; Kölcsey szónoklataiból; Katona Bánk bánja. — Értekezések; fejtegetések olvasása.

Írásbeli dolgozatok: 1. Egy látott szindarab. 2. Balassa Bálint költői világa. 3. Miért becsülöm többre Zrinyit Gyöngyösinél. 4. A mohácsi vész okai. 5. Falusi és városi élet. 6. Bessenyei irásai a magyar mivelődés ügyében. 7. Magyar élet Gvadányi József Peleskei Nótáriusában.

3. Latin nyelv. Heti 5 óra. Olvasmány: Sallustius: De bello Jug. szemelvényesen. Cicero: In Catilinam. I. egészen. Vergilius: Aen. VI. éneke. Kurziv olvasás. Alaktani és mondattani szabályok ismétlése. A régiségtani ismeretek összefoglalása. Kéthetenkint egy iskolai irásbeli dolgozat, a végzett olvasmányokkal kapcsolatban, felváltva latinból magyarra és magyarból latinra. Összesen 12.

4. Görög nyelv. Heti 4 óra. Homeros, a homerosi kérdés. Az epikus költés. Odyssea. Herodotos élete, munkája. Fordítás: A kézikönyvből szemelvények. Új ion nyelvjárás. Homerosi régiségek. Havonként 1 irásbeli.

5. Görögpótló magyar irodalom. Heti 3 óra. Thukydides peloponnesosi háborúja szemelvényesen, Perikles alakjának kidomborításával. Demosthenesnek „A koszorúról" mondott beszéde. Demosthenes élete és államférfiúi működése. A görög ékesszólás története. Olvasmányok magyar történetirók és szónokok műveiből, a tankönv szemelvényein kívül is.

6. Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Edények, használati tárgyak, kagylók, állatok stb. rajzolása és festése. Fejek rajzolása természet után.

7. Német nyelv. Heti 3 óra. A német irodalomtörténetből a következő részletek: A német irodalom korszakai. Az indogermán nyelvek. Ulfilas gót bibliafordítása. A hős mondák. A német irodalom első virágzása. A reformáció korszaka. A második virágzás korszaka: Klopstock, Wieland és Lessing. Olvasmányul szemelvények a felsorolt irodalmi korszak termékeiből és Schiller: Wilhelm Tell.

Nyelvtani ismétlések és összefoglalások. Fordítások magyarból. Havonkint egy irásbeli dolgozat. Összesen 7.

8. Történelm. Heti 3 óra. Az új-kor története a westfaleni békétől 1908-ig. A civilizált népek politikai földrajza és gyarmatosítása. Történelmi olvasmányok a Mikes-féle történelmi olvasókönyvből.

9. Természettan. Heti 4 óra. Mechanika. Hangtan. Fénytan.

10. Mennyiségtan. Heti 3 óra. Számtani és mértani haladvány. Végtelen mértani haladvány. A mértani haladványok alkalmazásai (kamatos kamatszámítás stb.). Másodfokú egyenlet; másodfokú függvény. Az analitikai geometria elemei. A térmértan elemei. Házi feladatok óráról-órára és iskolai dolgozatok havonkint.

VIII. osztály. 1. Róm. kath. vall. Heti 2 óra. Apologetika. Isten léte. Az atheizmus fajai. Az emberi lélek. A vallás. A kinyilatkoztatás. A kereszténység. Az egyház.

Gör. kath. vall. Heti 2 óra. Mint a VII. osztályban.

Ev. vall. Heti 2 óra. Mint a VII. o.-ban.

Izr. vall. Heti 2 óra. Tüzetes vallás és erkölcstan. A zsoltárkönyv tárgyalása a héber szöveg nyomán.

2. Magyar nyelv. Heti 3 óra. A magyar irodalom történetének ismertetése olvasmányok alapján. Kisfaludy Károly föllépésétől mai napig.

Irásbeli dolgozatok: 1. Petur jelleme. (isk.) 2. A boldogság keresése (Csongor és Tünde alapján). 3. Szabad tárgyú dolgozat Jósika Abafi c. regénye alapján. 4. Eötvös A falu jegyzője c. regényének alakjai. 5 Politikai viszonyaink s irodalmunk kapcsolata a XIX. évszázadban (isk.) 6 Búcsú a középiskolától.

Kötelező házi olvasmányok: Kisfaludy K.: Kérők. Gaal: Peleskei nótárius. — Széchenyi: Hitel. — Vörösmarty: Két szomszédvár. Csongor és Tünde. — Gyulai: Vörösmarty életrajza. — Katona J.: Bánk bán — Teleky L.: Kegyenc. — Jósika M.: Abafi. — Eötvös J. b.: A falu jegyzője. — Kemény Zs.: Zord idő. — Petőfi: János vitéz. Apostol. Bolond Istók. Helység kalapácsa. — Tóth Ede: A falu rossza. — Arany J.: Toldi-trilogia. Buda halála. Balladák. Kisebb

költ. — Jókai M.: Új földesúr. Magyar nábob. Kárpáthy Zoltán. Egy tört és egy mesés tárgyú elbeszélés. — Madách: Az Ember Tragédiája. — Mikszáth Kálmán: A jó palócok. — Gárdonyi Géza: A bor.

3. Latin nyelv. Heti 4 óra. Horatius: Carm.: I. 1., 3., 4., 7., 9., 11., 12., 14., 20., 22., 24., 31., 34., 37.; II. 3., 10., 14., 18.; III. 1., 2., 3., 6., 30.; IV. 7. 15. Epod.: 2., 7.; Sat.: I. 1., 9.; II. 6.; Epist.: I. 7., 10., 20.; II. 3. (Ars poetica) szemelvényekben. Tacitus: Annales I. 1—30. Az olvasott írók életrajza s műveik méltatása. Az irodalomtörténeti ismeretek kiegészítése s összefoglalása. Verstani alapismeretek. Két hetenkint iskolai írásbeli dolgozatok; számuk 16.

4. Görög nyelv. Heti 4 óra. Homeros Iliasa szemelvényekben. Sophokles: Antigone. Gör. irodalom fejlődése. Havonta dolgozatírás. Összesen 8.

5. Görögpótló magyar irodalom. Heti 2 óra. Platon dialogusai (Apologia. Kriton. Polietia.) — A gör. művészet története.

6 Görögpótló rajz. Heti 2 óra. Edények, növények, pillangók, kitömött állatok rajzolása és festése. Csendéletszerű összeállítások festése.

7. Német nyelv. Heti 3 óra. Képek az újabbkori német irodalomtörténetből (Herder, Goethe, Schiller, Körner, Heine, Lenau, Grillparzer), megfelelő szemelvényekkel. Goethe: Hermann und Dorothea, Die Leiden des jungen Werthers. Havonként 1 írásbeli dolgozat. Összesen 7.

8. Történelem. Heti 3 óra. A magyar nemzet oknyomozó történelme 1867-ig. Tört. olv. a Mika-féle tört. olv. könyvből. A Márki-féle szemléltető képek bemutatása. Kútfők.

9. Természettan. Heti 4 óra. Hőtan. Mágnességtan. Elektromosságtan. A kozmográfia elemei.

10. Mennyiségtan. Heti 2 óra. Határozatlan egyenletek. A kapcsolástan elemei. A binom magasabb hatványai. A valószinűség mérése. A gömbháromszögtan elemei. Összefoglaló ismétlés. Óráról-órára házi feladatok. Iskolai dolgozatok havonkint.

11. Bölcsészet. Heti 3 óra. Lélektan és logika.

b) **A tankönyvekben** ez idén változás csak annyiban állott be, hogy a Tank. Kir. Főig. Úr engedélyével Szterényi Hugó: Természetrajz I. helyébe. Tőkés: Természetrajz I. vezettük be, mely tankönyv folytatólag bevezethető.

Az alkoholellenes mozgalom támogatására ezuttal nemcsak az olvasókönyvek, faliképek és preparatumok szolgáltak, hanem a német nemzetnek már a háború kezdetén nagy stílusban megindító alkoholellenes mozgalom klasszikus példái. Ezeken kívül a későbbi magyar alkoholellenes mozgalmat, mely utcai hirdetésekben is nyilvánult tanuságul használtuk küzdelmünk sikeres győzelmére. Különben alkohol élvezése a kirándulásokon is tilos.

A szemléltető oktatás előmozdítására szolgált a több ezer darabból álló diapozitivgyűjtemény, a levelezőlapgyűjtemény és tudományosabb könyvek képei. A vetítést ezuttal is a tavaly megállapított rendben és a Hora-féle diapozitiv és a csillagalakú gömbvetítővel eszközöltük. Fölhasználtuk a háborús vonatkozásokat arra, hogy a tanulók földrajzi ismereteit kibővítsük. A tantermekben az egyes harcterek térképei voltak kifüggesztve. Ilyet használt a tanári testület is.

A tavaly elfogadott latin terminologiát az idén eredményesen alkalmaztuk.

c) **A tanítás eredményéről** a Függelék idevonatkozó adatai adnak bővebb fölvilágosítást. A latin nyelvi oktatás eredménye most is egyes osztályokban a „Juventus" c. folyóirat ismertetése és tanulása által fokoztuk.

A rendes tanításon kívül Kerékgyártó Árpád és Telbisz György tanárok hetenkint délután természetrajzi gyakorlatokat tartottak, melyek előmozdítására külön tanterem, külön butorok és szerek álltak az ifjúság rendelkezésére.

A hadi állapotok és a többszörös izgalmak miatt a tanítás osztályozási eredményében a multhoz képest némi csökkenés állott be. Sok tanulónak apja hadi szolgálatot teljesít. Az I. oszt 10; a II. oszt. 8; a III. oszt 4; a IV. oszt. 2; az V. oszt. 3; a VI. oszt. 4 és a VII. oszt 2, összesen 33 apa nem volt otthon, szállásadóknál lakott az I. oszt. 4; a II. oszt. 3; a III. oszt. 5; a IV. oszt. 2; az V. oszt. 2; a VI. oszt. 5; a VII. oszt. 2 és a VIII. oszt. 1,

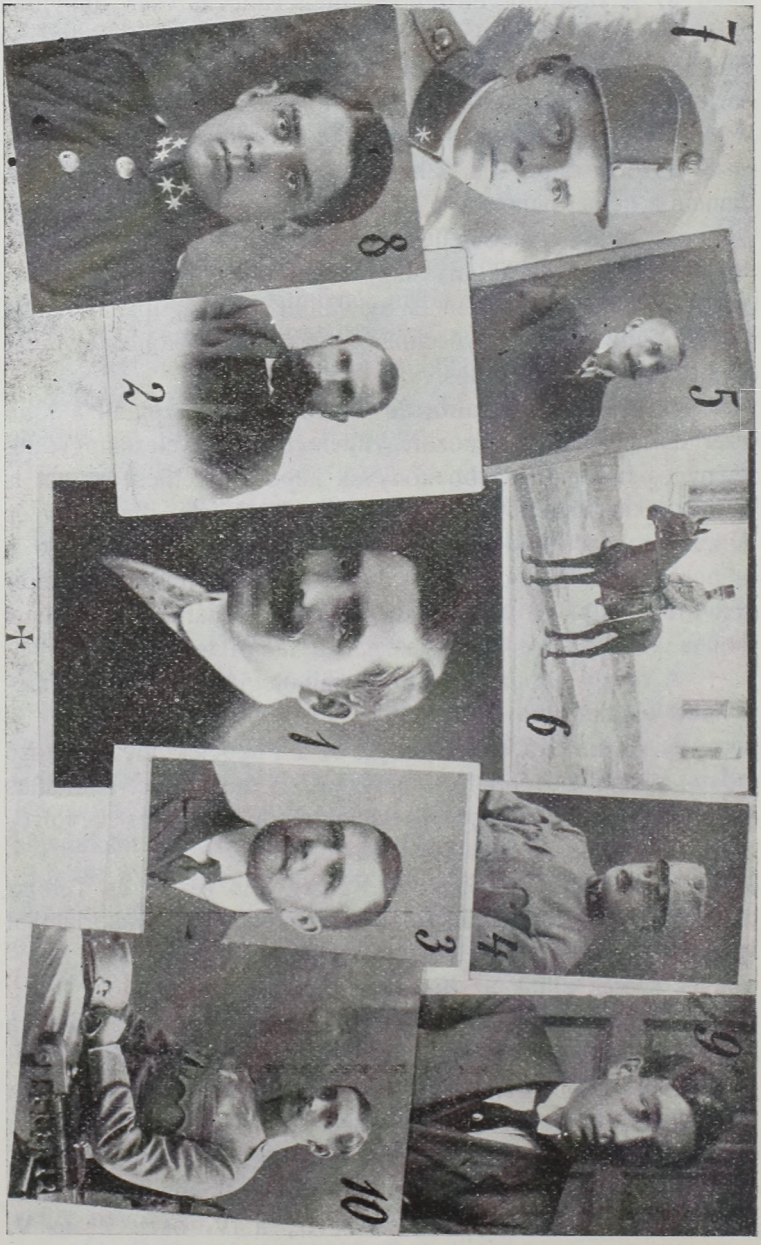
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

összesen 62 fiú nem volt közvetlen szülői fölügyelet alatt. E körülmények is befolyásolták, hogy kellő szigorú vezetés hiánya miatt a kötelességteljesítésben némileg ellanyhultak. Hozzájárult a vándor tanulóknak nagy száma, kik (16) más kerületből keresték föl az intézetet, hogy itt is kostolgassanak, másrészt a vidékről bejövő tanulók (34), kik a vasuton semmiféle ellenőrzés alatt nem állanak.

α) A tanárok hazafias munkássága részint a hadi szolgálat teljesítésében, részint a katedrán folyt le.

Hadi szolgálatot teljesített: 1. Barthos Indár, aki már augusztusban mint póttartalékos vonult be Nagyenyedre és egy hónap mulva mint hadnagy beosztották a hadtáphoz és Máramarosba került, hol máig mint a hadtáposztály parancsnoka igen terhes munkát teljesít. Az októberi máramarosi orosz betöréskor a harcvonalban is teljesített szolgálatot. (40. old. 4.)

2. Frank Ferenc augusztusban mint népfelkelő hadnagy, kezdetben Galiciában, majd Poroszországban, végül Orosz-Lengyelországban a hadtáphoz beosztva szolgált. A harcvonalba kivánkozván már mint főhadnagy a menetszázadhoz beosztva a csatában kitüntette magát, elismerő oklevelet kapott. Jelenleg a Nida és Visztula menti csatákban vesz részt. (40. old. 3.)

3. Huber Árpád énektanitó kezdetben mint hadnagy részt vett az első galiciai hadjáratban. Grodekből a nagy fáradalmaktól betegen jött haza s Budapesten, majd Nagytapolcsányban gyógykezelték. Fölgyógyulva mint főhadnagy teljesít szolgálatot és utászok kiképzésével foglalkozik. Jelenleg Zímonyban szolgál. (40. old. 6.)

4. Makoldy Viktor augusztusban mint póttartalékos Brassóban szolgált, csakhamar átfutotta a rendes altiszti minőségű tisztségeket, jelenleg Prágában működik. (41. old.)

5. Máté Lajos dr. okt. 1-én mint tartalékos hadnagy vonult be először Szabadkára, honnan az orosz nyelv tudása

miatt a somorjai fogolytáborba rendelték szolgálatra. Csakhamar főhadnaggyá lett. Szerkesztette az „Őrzászlóalj“ tábori lapot. (40. old. 2.)

6. Neumer József augusztusban vonult be Sarajevóba s különféle szolgálatban vett részt, jelenleg ugyanott kórházi szolgálatot teljesít. (40. old. 5.)

El nem mulasztható, hogy fölemlíttessék: 1. Kiss Ernő az intézetnek 1914. tanévben helyettes tornatanítója mint tartalékos hadnagy részt vett a máramarosi betörés után az oroszok üldözésében, Vereckénél megsebesülve, s elhagyatva hősi halált halt. (40. old. 1.)

2. Láng Gyula az intézet volt buzgó helyettes tanára, a háború kezdetén a miskolci kath. főgimnáziumon rendes tanár, aki a téli kárpáti harcokban hősi halált halt. (42. old.)

3. Nagy Sándor az intézet volt gyakorló tanára, képviselőházi könyvtáros, aki mint póttartalékos, majd mint kadett vonult a galiciai harcokba, ahol Biaszne-nél a nagy, általános és győzelmes előhaladáskor gránát tépte szét.

Mint polgárőrparancsnok Kerékgyártó Árpád teljesít szolgálatot hetenkint egyszer Budapesten. (43. old. 1.)

Nem kevésbé méltánylandó a tanárok katedrai hazafias munkássága, hogy a tanulókat a hadi események illusztrálásakor hazaszeretetre tanítsák. Ebből a szempontból mindegyik arra törekedett, hogy tárgya alapján is kitérjen olyan dolgokra, melyek az eseményekkel kapcsolatosak.

2.
3.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
1.
16.

1. Ágner Lajos tanár (II. és VII. oszt.) az iskolaév elején megmagyarázta a háború okát, ismertette a hadakozó feleket, céljaikat, kilátásaikat.

A háború elején a lapokban is megjelent háborús okmányok pl. a szerbekhez küldött ultimátum, királyunk kiáltványa népeihez, a német kancellár beszéde stb. jó alkalmak voltak a tanulók hazafias erkölcsi nevelésére. Feltárta a magyarság helyzetét e hazában, a monarchiában, s Európa közepén; vázolta a magyar nemzet hivatását Európa kellő közepén.

Több alkalommal tett fel kérdéseket mindkét osztályban, amelyekre a tanulók írásban adtak feleletet. E kérdésekre adott feleletek igen érdekesek és tanulságosak. A kérdések voltak: Gondolataim a háborúról? Hogy kezdődött a világháború? Mi az oka a nagy háborúnak? Kik hadakoznak egymással, s miért, mi célból? Mik a nevezetesebb események a háború folyamán? Hogy hatottak rájuk a nevezetesebb események? Kik tüntek ki a háború folyamán? Mi a véleményük a háborúról? Mit tapasztaltak nálunk, szövetségeseinknél s az ellenségnél? Ismereteinkre hatott-e, s hogyan a világháború? Mit tapasztaltak a háború alatt otthon, barátaikon, felnőtteken, s az iskolában? stb.

Mikor nevezetes események történtek a harctéren, az ujságból felolvasta a tanulóknak a jelentékeny hadi esemény hivatalos leírását (megfelelő magyarázatokkal), felolvasott egy-egy szebb cikket (pl. Aage Madelungnak a magyar cigányzenéről, katonáink vitézségéről szóló cikket stb.) Egy-egy szebb költeményt pl. ujságokból közkatonáktól megjelent szép dalokat, verseket, katona leveleket. Szép Ernő: Ima c. versét, Szabolcska Mihály aktuális verseit, s Gyóni przemysli kötetéből a szebbeket vagy 8-at, s ezzel sok gyereket könyekig meghatott a II-ban. Buzdította, hogy vegyék meg e füzetet; kettő ajándékba is kapta a II-ban. Irodalmunk régibb korából Tinódi, Balassa, Amade, Zrinyi is szóhoz jutott. Különösen tanulságosak voltak a VII. o.-ban Zr. prózai munkái, kül. a hadtud. munkák.

A nagyobb tanulókkal ismertette az osztrák-magyar vöröskönyvet, vezérkari és egyéb hiv. jelentéseket, a német

fehér könyvet, az angol kék könyvet a belga szürke könyvet is. Egyéb olvasmányok: Hindenburg, a nehézágyúk, a repülőgépek, vízalattjárók stb.

Nemcsak az órák és óraközök, hanem tanulmányi kirándulásokon is állandó téma volt a beszélgetésben: a magyar katona vitézsége, a német rendszeretet és okos vezetés.

Házi dolgozatok témáit is e körből vette olykor. Márc. 15-én az idén a háborúnak megfelelően használta fel az alkalmat a hazafias érzelmek, különösen a magyar önérzet öregbítésére. Gyakran hangoztatta a munkát nemzeti szempontból!!

A II. osztály túrista csapata az idei kirándulásokon (V. 8-ig volt 16) különös kedvvel kultiválták a tanulók a katonásdi játékot. Akik a játékban akár leleményesség, akár vitézség által kitüntették magukat, ruhájukra azok fehér, sárga, ezüst, arany zsinórt varrhattak, vagy megkapták a Mercurius és Pro virtute ordót.

A rendezett gyűjtésekben és a háborúval kapcsolatos egyéb munkákban tanulói mindig szorgalmasan és lelkesedéssel vették ki méltó részüket.

2. Edelstein Bertalan dr. (I—VIII.) Istentiszteleteken az exhortatióban gyakran történt célzás a háború eseményeire. Imádkoztak fegyvereink győzelméért; ha rossz hírek elcsüggesztettek bennünket a bibliában épen soron levő szakaszaiból azokat válogatta ki, melyek az ősök küzdelmére s győzelmére vonatkoznak, s biztatta az ifjuságot: ott is a kisebbség győz, de vele van az igazság s a küzdelem becsületes ügyért folyik. Jákob legyőzi a sötétség angyalát, meghódolásra kényszeríti, a mi nemzetünk is diadalmasan kerül ki a viadalból.

Hittanórán, győzelmek napján, közös imában hálát mondtak az isteni gondviselésnek s kérték segítségét továbbra is. A bibliai és zsidó történet minden háborús vonatkozásánál kiemelte az érintkező pontokat. Pl. Dávid és Góliát küzdelménél, Gideon biró hőstetténél, ki 300 öntudatos, emberi méltóságára büszke katonával ezreket ver meg; szóltak a biblia hőseiről, háborúiról, a főpap háborús búzdító beszédéről, a hagyományos irodalom háborút illető törvé-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

nyeiről. Maimuni Mózes híres kodifikátor (XII. sz.) munkáiból idézte a következő jellegzetes összefoglalást:

„Miután bejutott valaki a csatasorba, támaszkodjék Izrael reménységére és segítőjére a szorongatás idején és tartsa tudatában, hogy Isten egységéért (vallásáért) visel háborút. Harcoljon halálmegvetéssel. Ne féljen és ne rettegjen. Ne gondoljon sem feleségére, sem gyermekeire. Törölje ki emlékeket szivéből és ne törődjék semmi egyébbel, csak kizárólag a háborúval. Aki háborúban elkezd gondolkodni és elmélkedni és ijeszgeti önönmagát, az tilalmat hág át. Mert írva van: ne csüggedjen szívetek, ne féljetek, ne ijedjetek meg és ne rettegjetek tőlük. De nemcsak az, hanem egész Izraelnek vére lelkére száll, ha nem vitézkedett és nem harcolt egész szívével és egész lelkével; olybá vétetik, mintha mindannyiuknak (harcoló testvéreinek) vérét ontotta volna, amint írva van: hogy el ne csüggessze testvéreinek szívét . . . és a prófétákban ki van írva: Átkozott, ki az Örökkévaló munkáját henyén végzi és átkozott, ki vértől visszatartja kardját."

A tanulók lelkületére határozottan épületes befolyással voltak az ilyen vallástani összehasonlítások.

3. Endrei Gerzson dr. (I. és V.) A magyar olvasmányokkal kapcsolatban többször is kitért a mai világháborúra. Főképen ennél az olvasmánynál: Követség Attilánál. Itt el van mondva, hogy Attila követeli, hogy a városok ezentúl ne az Istros folyó partján legyenek, hanem Naissosban (a mai Nis). Hadnagy uram c. költemény tárgyalásával kapcsolatban is elmélkedtek, ebből dolgozatot is írtak.

4. Kerékgyártó Árpád. (I—V.) Első sorban igyekezett kihasználni a háborút a nevelés céljaira. Gyakran hivatkozott előadásában arra a körülményre és a bevezető előadásokban részletesen ki is fejtette, hogy a háborúban százak és ezrek megfeszített munkával dolgoznak és igen nagy áldozatot hoznak, tehát az itthon maradottaknak is többet kell dolgozniok és erejük megfeszítésével jobb eredményre törekedniök. Rámutatott arra is, hogy a súlyos időkben komolyabban kell az életet tekinteni, — még a tanulónak is, — és ez a föladat volt idén a fegyelmezés legsikeresebb eszköze. De arra is felhivta az ifjúság figyelmét,

hogy a háború hézagokat üt a kultúra harcosainak soraiban, ezeket a hézagokat betölteni még nekik is feladatuk leend, tehát többet és jobban kell tanulniok. Foglalkozott a háborúval több izben, sokszor csak nehány odavetett szóval, a háború erkölcsi oldalával, másrészről a tudományos munkát és a kultúrát visszavető hatásával, a földrajzban pedig politikai hátterével. A földrajzban nagyobb súlyt helyezett a háború érintette területekre. A természetrajzban a háborúban felmerülő egészségtani kapcsolatokra. Kirándulásban bírálat alá vette a vidéket a terep szempontjából és a szabad természetben való tájékozódás, térképolvasás elsajátítására még az eddiginél is nagyobb súlyt helyezett.

5. Olgyai Bertalan dr. (VI—VIII.) A VI. oszt. történelmi tanítással kapcsolatban a rendesnél bővebben foglalkozott a német nép ősi állapotával s e célból elolvasták Tacitus Germániáját egészen. Az izlámmal kapcsolatban a velünk hadakozó mohamedánok néplélektani sajátságait méltatták. Livius XXII. könyvének olvasása mellett az antik stratégiát összehasonlították a mai stratégiával.

6. Sajó Sándor (III. VIII.) az iskolai megbeszélésekben olvasmányokkal kapcsolatosan különösen három gondolatot domborított ki a tanulók előtt: 1. most látjuk, hogy a haza nem üres fogalom, hanem élő valóság, a meleg honfiérzés nemcsak költői téma, hanem milliók élő közös érzése; 2. a nemzet dereka és ereje a föld népe, a magyar paraszt: a békében főképp az ő munkája, most az ő harca a nemzet legfőbb fenntartója; 3. a történeti távolság fölemeli s megszépíti az eseményeket: e háború sok mozzanatáról épp oly csodálattal fognak egykor beszélni, mint Marathonról vagy Thermopylaeről.

7. Simon S. Miklós (III. IV. VIII.) a magyar történelemmel kapcsolatban minden kínálkozó alkalmat megragadott, hogy párhuzamot vonjon a jelen és a múlt között. A VIII. osztályban Cicero: De officiis alapján a posztócsalásról is történt megemlékezés.

8. Telbisz György (I—VI.) a chemiai tananyaggal kapcsolatban a tanár reámutatott a német gyáripar nagy fejlettségére; intenzivebben tárgyalta a robbanó anyagokat.

Külön előadást tartott az alkohol káros hatásáról. Az I. oszt. tanulmányi kirándulása alkalmával hadijátékokat rendezett.

9. Tichy Gyula dr. (I—VIII.) az exhortatioban és tanítás közben gyakran kapcsolatba hozta a vallást és háborút. Reámutatott, hogy a háborút úgy kell tekintenünk, mint az isteni gondviselés eszközét, a mellyel neveli az emberiséget; mint jó atya megfenyíti, hogy megjavítsa erkölcsi életét. Utalt azokra a kötelességekre, a melyek az ifjuságra várnak a háború alatt s különösen a háború után s ezen kötelességeknek csak úgy fognak megfelelni, ha önfegyelmezést, kötelességtudást tanultak, s ha kifejlesztették magukban a sociális érzést és gondolkodást, mert csak úgy tudnak önzetlenül dolgozni a közjólét és társadalom érdekében. Kimutatta, a háborús viszonyok is bizonyítják, hogy az egyéni és társadalmi boldogulás alapja a vallás-erkölcsi élet.

10. Vass Árpád (V—VIII.). Háborus kapcsolatokra mutatott az Ilias tárgyalása közben az akkori s mai hadviselés (személyes vitézség, tömegharcok) egyezése, különbözősége dolgában, különösen a VI. K.-re hívta fel a figyelmét, ahol Nestornak ép úgy fékezni kell a vitéz görög harcosokat, mint a hogy a mieinket fékezniök kellett vezéreknek a most folyó háborúban. Az ó-kori történelem tanítása közben: persa és orosz hordák nem tudják miért harcolnak, nem lelkesednek, azért verik, győzik le őket a sokkal kevesebb számú görögök, illetve magyarok, akik a hazájukat védik, Igy egyenlítődik ki a két szám, sőt kerekedik felül a kisebb. Utalva arra, hogy akkor is milyen hamis ürügyekkel indulnak a háborúk, épp úgy mint ma ellenségeink részéről.

β) A tanárok tudományos és közérdekű tevékenysége az idén a következő volt:

1. Morvay Győző dr.: 1. Német militarizmus és német nevelés. (Fölolvasás a Kath Tanáregyesületben és az intézet márc. 15. ünnepélyén. Megjelent a Magyar Középiskolában.) — 2. „Walter Pater fordítása.“ Ism. (Magy. Középiskola.) — 3. „Magyar Shakespeare-Tár. VII. k.“ Ism. (Magy. Középiskola.) — 4. Széchenyi István életrajza Friedreich Istvántól.“ Bir. (Magyar Kultura.) — 5. „A német asszony és a háború.“ (Fölolvasás a „Hősök gyermekei otthonainak

céljaira" a budai Vigadóban. Uránia.) — 6. Byron levelei házasságára vonatkozólag. Ford. (Uránia.) — 8. Pulszky Ferenc kisebb munkái. Bir. (Irodalomtörténet.) — 9. Szabadalmat kapott egyik közérdekű találmányára.

2. Alszeghy Zsolt dr.: Önállóan megjelent: 1. Tóth Kálmán lirájának fejlődése. Bpest 1915. Athenaeum. — 2. Kisebb cikkek és ismertetés a Philologiai Közlönyben és a Magyar Kulturában.

3. Ágner Lajos dr.: Cikkeket, ismertetéseket írt folyóiratokba, napilapokba. 1. A keletázsiai helyzet és a világháború. (Az Ujság.) — 2. A japáni buddhizmus és politikai jelentősége Kinában. (Alkotmány.) — 3. Yothisaburs Okakura: The Life And Thought of Japan. London. Dent et Sons. 1913. Ism. (Magy. Paedagogia. 1915. 1—2. sz.) — 4. Kina mai nevelésügye. (Magyar Paedag. 1915. 6. sz.) — 5. A. Matthias: Krieg und Schule. Leipzig. 1915. Hirpel. Ism. (Magy. Paedagogia 1915. 3—4. sz.) — 6. Eötvös József br. emlékezete a középiskolában. (Magy. Paedagogia 1915. 3—4. sz.) — 7. Paedagogiai vonatkozású cikkek az 1913—4. évi középiskolai értesítőkben. (Magy. Paedagogia 1915. 6. sz.) — 8. Harsányi I., Gulyás J., Simonfi I. A kuruc balladák hitelessége. Ism. (Irodalomtörténet 1915. 1—2. sz.) — 9. Magyar irodalom-történeti vonatkozású cikkek az 1913-4. évi iskolai értesítőkben. (Irodalomtörténet 1915. 1—2. sz.) — 10. Rudnickij J. Ukrajna és az ukrajnaiak. Ism. (Irodalomtörténet. 1915. 3—4. sz.) — 11. Brisits Frigyes: II. Rákóczy Ferenc Vallomásai. Ism. 1915. 3—4. sz. — 12. A Révay Nagy lexiconba irta a keletázsiai cikkeket. — 13. Sajtó alatt: Kina és Japán. Tanulmányok.

4. Edelstein Bertalan dr. 1. A Budai Izr. Hitközség Értesítőjének felelős szerkesztője. — 2. Az Egyenlőség c. felekezeti hetilapban megjelent cikkei: Héber könyvek és zsidó vonatkozások a lipcsei (Bugra) kiállításon. — 3. Örök háborúság. — 4. Nekrolog dr. Wellesz Gyuláról. — 5. Ünnepi szónoklata megjelent a Magyar Zsinagóga c. szaklapban. — 6. Bírálat az Imit évkönyvéről. — 7. Hajdu Miklós: Gileád c. könyvéről. — 8. Bernstein: A zsidók története Szombathelyen c. munkájából. — 9. Az Izr. M.

Irodalmi társulat évkönyvében megjelent: Ruth könyve az agádában c. hosszabb dolgozata.

5. Endrei Gerzson dr.: 1. Szemelvények a Koránból. (Modern Könyvtár, Athenaeum. 40 f.) — 2. Az izlám. (Uránia 1915. évf.) — 3. Ismertetések és kisebb közlemények az Egyetemes Philol. Közlönyben, az Orsz. Középisk. Tanáregyes. Közlönyben és a Deutsches Philologen Blattban.

6. Kerékgyártó Árpád: 1. Könyvbirálatokat írt a Magyar Középiskolába. — 2. Vetitett képes előadást tartott a Magyar Kongregációk hadikórházában. (Franciaország, Egyiptom.) — 3. A hadbavonultak árvái javára a budai Vigadóban (Egyiptom). — 4. Az Istenhegyi Lyceumban (Páris). — 5. A Váci Urak Kongregációjában (A hit és a természettudomány). — 6. A III. ker. Népszövetségben (A család és iskola).

7. Máté Lajos dr. szerkesztette mint főhadnagy a somorjai fogolytábor tisztikara részére az „Őrzászlóalj"-at és írta annak egyes cikkeit.

8. Mátrai Vilmos: Festményeit kiállította a „Fészek"-ben rendezett téli tárlaton.

9. Palágyi Menyhért dr:: 1. „Weltkrieg und Weltfrieden" címen értekezett a lausannei Revue Politique Inter-nationale-ban. — 2. A kolozsvári Ferenc József egyetem természettudományi karán „Természetbölcselet" címen előadásokat tartott.

10. Sajó Sándor elbeszéléseket írt a Vasárnapi Ujságba, költeményeket a Budapesti Hirlapba, Budapesti Szemlébe, az Én Ujságomba; két cikket a stilus tanításról s tudósításokat az Orsz. Középiskolai Tanáregyesületi Közlönybe; háborús verseiből olvasott a Szabad Lyceum III. kerületi szervezetében s a III. ker. Egyesült Polgári Kör március 15-iki ünnepén.

11. Simon S. Miklós könyvismertetéseket írt a Magy. Középisk.-ba és cikkeket az Urak M. K. Értesítőjébe. Elnöki beszéd az Egyet. Hallg. M. K. paed. szakosztálya záró közgyűlésen.

γ) Az intézeten kívül más tanintézetben tanított: Simon S. Miklós a pesti Angolkisasszonyok felsőbb leányiskolájában Mátrai Vilmos a tisztviselőtelepi munkásgimnáziumban.

δ) A tanárok az 1913/14. tanévi nagy szünidőben vagy min. utisegéllyel vagy saját költségükön a következő tanulmányutakon voltak:

1. Morvay Győző dr. a nm. V. K. M. utisegélyével középiskolákat látogatott Németországban (München, Nürnberg, Augsburg, Heidelberg, Frankfurt, Mainz, Köln, Aachen) és Belgiumban: Brüssel és Ostendeben, honnan felsőbb behivásra jul. 30-án távozott. (Elmaradt Löwen, Gent, Bügge, Hága, Amsterdam, Leyden, Düsseldorf, Essen, Cassel, Berlin, Leipzig, Weimar, Dresden és Prága középiskoláinak megtekintése.) Jelentését a nm. V. K. M.-nek terjeszti be.

2. Alszeghy Zsolt dr. a julius hónapot Tirolban töltötte; könyvtári kutatást végzett Marienberg bencés kolostorában.

3. Ágner Lajos az Adria menti városokban néprajzi tanulmányokat végzett

4. Endrei Gerzson dr. az 1914. év julius 10—17-ig tanulmányutat tett Fiume—Spalato—Raguza—Lacromában, mely alkalommal Diocletián császár megmaradt palotáját, Raguza építkezési formáját, a várfalakat, Lacroma szigetén a kolostort tette tanulmány tárgyává.

5. Huber Árpád néprajzi tanulmányokat tett Palesztinában és Egyiptomban.

6. Kerékgyártó Árpád földrajzi és természetrajzi tanulmányokat végzett Palesztinában és Egyiptomban.

7. Olgyai Bertalan állami ösztöndíjjal művészettörténeti tanulmányok végett rövid ideig tartózkodott Londonban.

8. Pardányi Emil dr. egészségügyi tanulmányútra ment: Fiume—Trieszt—Malta—Gibraltar—New-York, ahol a háborús viszonyok miatt még most is tartózkodik s a stamfordi lelkibetegek sanatoriumában működik.

9. Tichy Gyula utazott Palesztinában és Egyiptomban.

10. Tompa Béla dr. járt Felső-Olasz- és Dél-Franciaországban.

ε) A tanárok közéleti munkássága. Anyagi és erkölcsi támogatást jelent ez az önzetlen munka, mely tudományos, társadalmi és más közéleti intézményeinken iparkodik lendíteni. Így a tanárság nemcsak szellemi erejével, hanem

igen szerény fizetéséből, még a háborús viszonyok között is anyagilag hozzájárul a magyar kulturális és szociális élet segélyezéséhez. Tagsági díjak címén legalább is 800—900 koronát áldozott. Az egyesületek, amelyeket támogattak a következők: Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület (2), Balneologiai egyesület (1), Belvárosi Orvostársaság (1), Besztercebányai Madách-Társaság (1), Budai Kath. Kör (4), Budapesti Orvos Klub (1), Budapesti Orvosok Szövetsége (1), Budapesti Gyakorló Orvosok Segélyegyesülete (1), Budapesti Rabsegélyző Egyesület (1), Budapesti Kath. Kör (1), Budapesti Tanári Kör (12), Budapesti Kath. Tanári Kör (6), Délmagyarországi Kulturegyesület (1), Fehér Szinház Egyesület (2), Ferencvárosi Torna Club (1), Gazdasági Ismereteket Terjesztő Egyesület (1), a berlini Gesellschaft für positive Philosophie (1), Gyakorló Főgimnázium Egyesület (1), Irodalomtörténeti Társaság (5), Kath. Legény egyesület (1), Kath. Sajtó Egyesület (3), Kath. Tanáregyesület (6), Kath. Tan. Egyl. Budapesti Köre (6), Kath. Tanoncvédőegyesület (1), Keresk. Isk. Tanárok Egyesülete (1), Közkórházi Orvos-Társaság (1), II. ker. Társaskör (1), III. ker. Egy. Polg. Kör (1), VI. és VII. ker. Óvódaegyesület (2), Magyar Nyelvtud. Társaság (2), Magyar Orvosok Könyvkiadó Társ. (1), Magyar Néprajzi Társaság (1), Magyar Paed. Társaság (4), Magy. Tört. Társaság (2), Math. és Phys. Társulat (1), „Művészház" műv. Egyesület (1), Kath. Népszövetség (4), Orvosok Orsz. Segélyegylete (1), Orsz. Kath. Szövetség (2), Országos Középisk. Tanáregyesület (12), Orsz. Kertészeti Egyesület (1), Orsz. Képzőművészeti Társulat (2), Orsz Közegészségügyi Egyesület (1), Orsz. Lövészbizottság (1), Orsz. Magyar Gyorsíróegyesület (1), Orsz. Patronázs Egyesület (1), Orsz. Rabbiegyesület (1), „Pannonia" Evezős Egylet (4), Pesti Kath. Kör. (1), Petőfi Társaság (1), Philológiai Társaság (4), Sevecz Achim jótékonysági Egyesület (1), Szakiskolai Tanárok Orsz. Egyesülete (1), Szent Alajos Egyesület (1), Szent István-Társulat (4), Urak Mária Kongregációja (4), Természettudományi Társaság (2).

Az intézet maga is részint előfizetés, részint tagsági díj címén segíti a következő tudományos egyesületeket: Erdélyi Múzeumegyesület. 2. Földrajzi Társaság. 3. Földtani Társa-

ság. 4. Irodalomtörténeti Társaság. 5. Iparművészeti Társaság. 6. Kath. Tanáregyesület. 7. Képzőművészeti Társulat. 8. Magy. Nyelvtud. Társaság. 9. Magyar Néprajzi Társaság. 10. Magy. Paedagogiai Társaság. 11. Magy. Társadalomtudományi Társ. 12. Magy. Tud. Akadémia. 13. Magy. Tört. Társulat. 14. Országos Képzőművészeti Társulat. 15. Országos Középiskolai Tanáregyesület. 16. Philologiai Társ. 17. Statisztikai Hivatal. 18. Szent István-Társaság. 19. Társadalomtud. Társ. 20. Tanszermúzeum. 21. Természettudományi Társaság.

η) Hivatalos megbízatásban részesült: 1. az igazgató, ki a nm. V. K. M. megbízásából mint érettségi elnök részt vett az esztergomi kath. bencés főgimnázium érettségi vizsgáján. Ugyanannak és a tank. kir. Főigazgató Úr Ő Mélt. megbízásából mint főigazgatói megbizott jelen volt a Szt. Imre ciszt. főgimn., a IV. ker. főreáliskola, a kegyesrendi és az V. ker. áll főgimnázium tanévvégi magánvizsgálatain. — 2. Párdányi Emil dr. a győri tornaoktatást vizsgálta felül.

Az igazgató a rendes iskolaorvos távollétében a nm. V. K. M. rendelete alapján egyes tanulókat otthonukban és a vidéken is meglátogatta. Ellenőrizte a Császárfürdő uszodájában a Margitszigeten és egyebütt szórakozó tanulókat. Ellátogatott tornakör és lövész osztályának üléseire, népoperai, nemzeti szinház ifj. előadásokra, továbbá az ifjúsági szánkázáshoz, cserkészéshez, footballozáshoz, jégpályára és a hangversenyre.

e) **Az érettségi vizsga:** Burány Gergely dr., m. kir. udv. tan., tankerületi főigazgató és a csornai prem. kanonokrend nagyprépostja, m. kir. udvari tanácsos és címz. főigazgató úr elnöklete alatt a következő rendben folyt le:

Az írásbeli tételek a következők voltak:

α) Május 14-én a magyar ny. és irodalomból: „Mikor és hogyan lett Pest irodalmunk középpontjává?“

β) Május 17-én a latin ny. és irodalomból: „Verg. Aen. XI. 869—895.“

γ) Május 18-án a mennyiségtanból:

1. 100.000 K. kölcsön évi 4 1/2 % mellett 20 év alatt törlesztendő. Készittessék el a törlesztési tervezet első 5 sora. Mekkora a 10-ik, mekkora a 15-ik tőketörlesztési részlet?

2. Valamely háromszög oldalai: a = 7 m, b = 9 m, c = 11 m. Mekkorák a körülirt és a beirt körök sugarai?

f) **Az egészségi állapotról** Raisz Aladár dr. orvos következő jelentést terjesztette be.

1. Az egészségtan tanítása ez évben annyiban szenvedett megrövidülést, hogy Raisz Aladár dr. úr, aki mint rendőrorvos óriási elfoglaltsága mellett szívességből vállalta el az iskolaorvosi teendőket, csakis május hónapban ért rá, hogy vasárnapon a VII. és VIII. oszt. tanulókat a fontosabb egészségügyi intézkedésekbe és óvrendszabályokba bevezesse.

Ezenkívül mind a tanév elején, mind annak folyamán gyakran látogatta meg az intézetet, hogy az épület egészségügyi viszonyairól és a tanulók állapotáról meggyőződjék. Majdnem naponta járt itt, midőn az ifjúság helyiségeit a katonaság tartotta megszállva. Ebben a ténykedésében segítette őt az igazgató is.

Laky Árpád dr. úr, a kerületi tiszti főorvos, akinek köszönhetjük, hogy a beszállásolás által előidézett áldatlan viszonyok nov. 1-ével véglegesen megszüntek, igen sokszor vizsgálta meg az intézetet.. Fogadja érte az intézet hálás köszönetét. Reméljük, hogy a hiányokat, miket tapasztalt az intézeti bérház nyomorúságos állapotának és annak is tulajdonítja, hogy e tanévben két iskolaszolga nem állott rendelkezésünkre, akik minden tekintetben végrehajthatták volna pontos lelkiismeretes egészségügyi kívánságait.

2. Az iskolaépület higiéniája: Az iskolaépület, mely sajnos már 11-ik éve szolgált intézetünk otthonául, semmiképen sem felel meg egy modern iskola követelményeinek. Miután bérháznak épült s csak utólag alakíttatott át iskolává, — csak amennyire lehetett, — ez igen természetes. Már a környéke sem megfelelő, amennyiben északról a cementgyár pora, keletről a gőzmalom füstje rontja a levegőt. Nagysága sem megfelelő. Lépcsőháza szűk s alig képes az iskolai forgalmat lebonyolítani. A folyosók keskenyek és nyitottak, ami igen káros, mert tanár és tanuló egyaránt a meleg tanteremből közvetlenül a szabad levegőre kerül minden átmenet nélkül s innen magyarázható, hogy mind a tanulók, mind tanárok a téli időszakban feltünően sokan és gyakran szen-

vednek torokbántalmakban. Fokozta ez állapotot, hogy a katonai beszállásolás idején, a tanulók sem az udvart, sem a kertet nem használhatták, sőt szolgák hián, télen a jégpályát igénybe nem vehették. Esős időben pedig egyáltalában nem használhatók, aminek következtében a tanuló ifjúság az óraközökben vagy a tanteremben reked, vagy pedig a lépcsőkre szorul.

A tantermek, miután lakószobákból alakították át, nem mindig megfelelőek. Sok a kis tanterem. A tantermek alacsonyak. Padlójuk puha fa, dustlessel bevonva. Az utcai termek, mióta az iskolával szemben levő négyemeletes bérház felépült, október—május hónapokban, de borus időben nyáron is oly sötétek, hogy a tanítás egész ideje alatt mesterséges világítás mellett kénytelenek lenni a tanulók, ami nemcsak a szemekre igen ártalmas, de káros befolyással van a tanulók egészségére azért is, mert a mesterséges világításul használt gáz a termek alacsonysága és kicsinysége miatt különben is rossz levegőt még inkább rontja. Sajnos, hogy a háborús viszonyok és következményei valószinüleg el fogják ódázni a nm. V. K. M. tervét, hogy 1915. évben az új iskolaépület emeléséhez hozzáfogjon.

A fütés helybeli s Meidinger kályhákkal történik.

A szellőztetés kérdése gyakran igen nehezen oldható meg. Minden teremben van ugyan szellőztető, de még a nagy termekben is csak egy ablak van felszerelve s óra alatt ez sem használható, mert a tantermek keskenysége és zsufoltsága miatt közvetlenül az ablak alatt ülnek egyes tanulók. A beszállásolás idejében a földszinti termekbe zsufolt össze az ifjúság egy része, hol pedig állandóan gázvilágítás mellett kellett lenniök, nem szólva a pince használatáról. Miután esős időben a folyosóra sem tudnak kimenni a tanulók, az óraközt ajtó és ablaknyitás sem vihető ki mindig tökéletesen. Innen van, hogy a téli hónapokban a termek szénsav tartalma főleg a déli órákban a megengedett 1 %-nál mindig nagyobb.

Orvosi szoba jó, nagysága és felszerelése megfelelő.

Az intézet többszörös fertőtlenítésére részint az iskolaorvos, részint a tiszti főorvos tanácsára az igazgatóság nagy

mennyiségű fertőtlenítő szert szerzett be (mész, gálickő, Diana borszesz, Lysoform, Sanitor, Carbolsav stb.), hogy az esetlegesen bekövetkezhető járványoknak elejét vehesse. Ezek használatára nézve az iskolaorvos és az igazgató eleve kitanította a rendelkezésére álló szolgaszemélyzetet, sőt a tanári testületet is megkérte, hogy vele egyöntetűen járjanak el.

Valóban égetően szükséges, hogy az intézet új és a modern kor igényeinek megfelelő épületet kapjon. A főváros már 3 év óta fel is ajánlott ingyen telket, de a magas minisztérium még mindig késik az építkezés megkezdésével.

3. A tanulók egészségi állapota: Torna tanítás nem volt.

Az intézetnek van igen jól működő Testgyakorló Köre, melynek torna, athletikai-, úszó-, céllövő- és játékszakosztályai vannak. Téli sportok (rodlizás, ski stb.) is gyakoroltattak az intézet tanulóitól.

Az intézet kirándulások vezetésében talán első helyen áll az országban. E kirándulások, melyeket az idén csak tavasszal kezdhettek meg, nemcsak a tanulók ismereteit gyarapítják, de igen jó hatással vannak testi fejlődésükre is. A nagy tanulmányi kirándulásra az iskolaorvos is elkiséri a tanulókat. Fejlődőben van és rendkívül hasznossá vált e háborús időkben a cserkész intézmény is.

Rajz alól 4 tanulót terjesztett fel felmentésre. Mindkét esetben szembaj volt a felmentés oka.

Trachomás tanuló a tanév elején és április hóban tartott szemvizsgálatok alkalmával az intézetben nem találtatott.

Osztály	Összes tanulók	Szembajos	Rövidlátás	Messzilátás	Egyéb szembajok
I.	61	9	4	2	3
II.	59	7	5	2	—
III.	58	5	2	1	2
IV.	42	7	5	1	1
V.	36	10	7	1	2
VI.	36	6	1	1	4
VII.	36	4	3	1	—
VIII.	37	5	4	1	—
	365	53=14·2%	31=8·4%	10=2·7%	12=3·2%

Az 53 eset közül 31-ben rövidlátás forgott fenn, ami az esetek 67 %-ának, az összes tanulók 10·5 %-ának felel meg.

Nagyothallásban 4 tanuló, beszédhibában 1 tanuló szenvedett. A gerincoszlop elferdítését 2 esetben tapasztalta. Sérve 3 tanulónak volt, szervi szívbaja 4 tanulónak.

A tanuló ifjúság általános egészségi állapota kielégítő. Néhány súlyosabb esetet nem tekintve, rendszerint kisebb bajok, mint meghűlés, torokfájás, gyomorrontás stb. voltak a mulasztások okai.

Fertőző betegségek miatt mindössze 11 tanuló volt kitiltva, de ezek közül is csak 4 esetben volt intézetünk növendéke beteg (1 %) és pedig 1 kanyaró, 1 veszett kutyamarás, 1 bárány himlő és 1 roncsoló toroklob miatt. Tekintve, hogy a fővárosban egész télen át a háborús viszonyok miatt többféle életveszélyes járvány uralkodott, az eredmény igen kedvezőnek mondható. Testvére betegsége miatt 7 tanuló volt kitiltva és pedig 3 esetben vörheny, 2 esetben roncsoló toroklob, 2 esetben kanyaró miatt.

Első segítségben részesítette az iskolában megsérülteket a már korábban begyakorlott mentő csapat. Ennek vezetője Sicher József VI. o. tanuló volt. Kisebb zuzódások, horzsolások, metszett sebek naponta előfordultak.

Tanulóink testi és ruházati tisztaságára is ügyeltünk. A tisztaság még mindig nem kifogástalan, aminek oka egyrészt a szülők jó részének szegénysége, másrészt, hogy a főváros e kerületében kevés a modern, fürdőszobával felszerelt lakás. Az igazgató sok figyelmeztetésének azonban mégis volt hatása s a javulás kétségtelen.

g) **A rendkívüli munkásság** következő volt:

1. Gyorsírás. (1907.) Kezdetben Máté Lajos dr. szaktanár hozzáfogott, azonban okt. 1. óta szünetelt.

2. Természetrajzi tevékenységg. (1907.) Kerékgyártó Árpád tanár jelentése szerint voltak:

I. Gyakorlatok: A háború sok tekintetben hátráltatta működését. A míg az épület egy része katonailag meg volt szállva, a szükséges termeket és a raktárakat nem használhatták. Ezért csak nov. 24-én kezdhették meg a

biologiai gyakorlatot és már május első hetében be is fejezték. A feldolgozott anyagot ezért redukálni kellett.

a) IV. o. Növénytani gyakorlat. Szerdán 4—6. Volt 36 óra. Részt vett 16 tanuló.

b) Az Ásványtan-kémiai gyakorlat szünetelt.

II. Természetrajzi rajzok. Úgy az órák alatt, mint azonkívül is szorgalomból folyt a rajzoktatás. Legszorgalmasabbak: II. o. Bessenyei Béla és István, IV. o. Bettelheim Jenő, Orosz Dezső, Percze József és Weisz Dezső, V. o. Sipos Imre.

A természetrajzi szertár takarítását tanulók végezték.

3. Ének (1902) és zene (1907). Huber Árpád énektanító bevonulása miatt Kerékgyártó Árpád rendes tanár volt szíves az egyházi ének gyakorlását átvenni.

A zenekari tanítás ez évben részint hely hián, részint jelentkezők hiánya miatt szünetelt.

h) **Az ifjúsági könyvtárhasználata** az idén novemberben kezdődött és májusban végződött, ámde csak úgy, hogy a decentralizált könyvtárból a kötelés házi olvasmányokat helyeztük el.

i) **Az intézeti egyesületek** munkássága:

1. Az önképzőköri (1909.) munkásság a V. K. M. rendelet alapján szünetelt.

Évi mérlege a következő:

A) Bevétel:

1. 1914 máj. 16.	Maradék az 1913/4 tanévről	196 K 78 f.

B) Kiadás:

1. 1914 szept. 26.	Kölcsön a tornakörnek ...	72 K 97 f.
2. „ nov. 30	Hadisegély tanulóknak V. K. M r. a. (Lásd: Irattár 1914/5 év X. csomó 192 201. 208 eln. nyugtákat.)	123 „ 81 „
	Összesen:	196 K 78 f.

Maradék: = 0.

2. A filologiai kör (1906.) ezidei munkája szünetelt.

3. A Testgyakorló Kör (1905.) ezidei munkásságáról Gyenes Sándor VIII. o. t. jelentése következőleg szól:

A Kör a „Fiumei Diák Asztal“ alapító tagja.

Kegyeletes szavakkal kell megemlékeznie Kiss Ernőnek hősi haláláról. Az ifjúsági testedzés ügyét igaz lelkesedéssel karolta fel, az ifjúságnak őszinte barátja volt. Emlékét kegyelettel fogják megőrizni.

E helyen emlékezik meg Neumer József tanárról, ki szintén katona.

A Kör működése a háború jegyében folyt le. Az alakuló közgyűlést az igazgató engedélye alapján novemberben tartották meg a következő tisztikar megválasztásával: ifjúsági elnök: Gyenes Sándor, alelnök: Foerk Ernő, főjegyző: Dullien Károly, jegyző: Sujánszki H. Géza, művezető: Hajba Pál, pénztáros: Conrád Ernő, ellenőr: Kramer Nándor, szertáros: Rosen Aladár, tornaszakosztály kapitányi teendőit a művezető látta el, jegyzője: Reisinger Gyula, athletikai szakosztály kapitánya: Hampel Antal, jegyzője: Kaveczky Zoltán, céllövő szakosztály kapitánya: Gattein Miklós, jegyzője: Simonyi-Semadam Sándor, vívó szakosztály kapitánya: Nebenführer László, jegyzője: Leichtner Ede, tennisz szakosztály kapitánya: Händler Ferenc, jegyzője: Hollós László.

A Kör, a már meglevő 5 szakosztályon kívül megalapította a téli sport szakosztályt. Kapitánya Dorner Zoltán, jegyzője Schäffer József volt.

A szakosztályak működése a következőképen oszlik meg:

A tornaszakosztály az idén nem rendezte meg dísztornáját. Működése a heti 2 tornaórában merült ki. Hogy a rendes tornaórákat pótolják, a Kör tagjai szabad óráikban és a tízpercekben szorgalmasan látogatták a tornatermet.

A vívó szakosztály ugyancsak heti 2 órában működött. A kardvívást Nebenführer László, a tőrvívást Leichtner Ede vezette. A jelentkezett kezdőket Nebenführer László tanította szép sikerrel.

A céllövő szakosztály hetenként kétszer tartott lövésgyakorlatot. Mivel fegyverek nem voltak, Conrád Ernő átengedte saját Winchester, Mauser és Frommer fegyvereit, amiért köszönet illeti meg.

Hogy a fegyverforgatásban némileg gyakorolják magunkat, — tekintettel várható sorozásukra, — a céllövészeti szak-

osztály kapitányának és a művezetőnek vezetése alatt fapuskákkal gyakorlatoztak.

A „Testgyakorló Kör" működését, tekintettel a közelgő érettségi vizsgákra, május elsején befejezték.

A) Bevétel:

1.	1914	máj.	16.	Maradék az 1913/4. évről	124 K 53 f.
2.	„	jun.	10.	Nevezésdíj maradék	5 „ 50 „
3.	„	szept.	26.	Önképző körtől kölcsön	72 „ 97 „
4.	„	dec.	9.	Tagdíj-bevétel	19 „ — „
5.	„	„	16.	„	10 „ 40 „
6.	„	„	21.	„	9 „ — „
8.	1915	ápr.	—.	„	10 „ 60 „
9.	„	„	—.	Töltényekből	5 „ — „
				Összesen —	257 K — f.

B) Kiadás:

1.	1914	máj.	26.	Régibb tartozás	152 K 80 f.
2.	„	„	30.	Fiumei Diákasztal Egyesület alapító-díj	50 „ 20 „
3.	„	dec.	3.	Mausercső javítás	2 „ — „
4.	„	„	16.	500 drb töltény	4 „ 50 „
				Összesen	209 K 50 f.

Mérleg:

Bevétel	257 K — f.
Kiadás	209 „ 50 „
Maradék készpénzben	47 K 50 f.

5. A **cserkész** (1914) mozgalomról Conrad Ernő (63. old. 4.), most huszárönkéntes, segédtiszt jelentése így szól:

A háború kitörése után a cserkészcsapat vezetője, Huber Árpád tanár, tartalékos hadnagyi minőségben bevonult a hadsereg kötelékébe. A harctérről, miután srapnel légnyomás következtében szívtágulást kapott, hazajött Budapestre és megtekintette a cserkészcsapatot, mely számban tetemesen megszaporodott. A mult iskolaévben 11, idén pedig több mint 30 cserkész van, úgy, hogy 6 őrsöt alakíthattak.

A szünidőben kiki önállóan teljesített különböző szolgálatot a Hadsegélyző Hivatalnál, az Auguszta Gyorssegély-

Alapnál, a Népkonyháknál, élelmiszer kiosztásnál, a segédtiszt pedig a Mentőknél. Az iskolaév megkezdésével azonban csak az iskolán belül működtek. Igy karácsonykor a hadbavonultak árváinak gyűjtött ajándékokat vitték be a Hadsegélyző Hivatalba; a katonáknak szánt szeretet adományok csomagolásánál is tevékenységet fejtett ki az egész csapat, fémeket gyűjtöttek a hadsereg számára. Hetenkint őrsi összejöveteleket tartottak. A karácsonyi és a husvéti szünidők alatt nagyobb kirándulásokat tettek. Különösen sikerült a Gugger-

hegyi kirándulás, amelyen csupán jelzési és terepgyakorlatokat végeztek.

Az első őrs vezetője Pacséri K., Scheibler és Máté cserkészek segédkezésével telefont és naptávirót készitett; Wilhelm és Gargyi nagymennyiségű sátorfát készítettek. Különösen szorgalmasan rándult ki a harmadik őrs Bajusz Károly vezetése alatt.

Februárban 12 ujonc tette le a fogadalmat.

Mivel az iskolaév befejezésével Conrád Ernő segédtiszt az intézetből távozik, a szünidőben a cserkészcsapat működését az őrsvezetők vezetik.

Az igazgató a csapatot házi munkásságra is használta, amely eredményesen működött.

Cserkészőrség volt a folyosókon és a kertben.

Az őrség ideje: minden nap $^{3}/_{4}$8—8.10 p., 9—9.10 p., 10—10.10 p., 11—11.10 p., 12—12.10 p., 1—1.10 perc. Helye: I. em., II. em., III. em. és kert. Kötelesség: Minden második csöngetéskor fölszólítja a folyósókon lézengő tanulókat, hogy vonuljanak a tanteremhe, a nem engedelmeskedőket felszólítja újból, utána jegyzékbe veszi és bejelenti a segédtisztnek, aki hetenkint egyszer jelentést tesz az igazgatónak. Őrök voltak: I. em.: Dobi I., Conrád P. IV., Conrád H. IV., Scheibler IV., Sicher VI., Máté IV. oszt. II. em.: Ványi II., Müller II., Bartos Z. II., Ronga II., Weisz V. V., Udvarnoki III. oszt. III. em.: Erényi V., Kovács L. V., Pacséri V., Bajusz V., Faller IV., Wilhelm IV. oszt. Kert: Weisz IV., Lázár IV., Suba IV., Harsányi IV., Gargyi III., Halász III. oszt.

Vasárnapokon az istentiszteleten a cserkészek őrködnek az utcai és templomi rendre.

Mihelyt a tanulók a termekbe vonultak, a cserkész is osztályába megy.

h) **Az intézeti tanulmányi kirándulások** Simon S. Miklós tanár jelentése szerint következőleg folyt le:

I. „Erdélyi nagy kirándulásunk. 1913/14. tanévben a vizsgálatok befejezése után junius hó 18—28-ig jártuk meg e szép és tanulságos utunkat. Beszámolómból a pénzügyi, közlekedési adatok, nevek hiányzanak, mert a hű adatok a hadbaszállt fővezetőnél vannak. Szíves vendéglátóink, kalauzaink így nevük megemlítése nélkül is elfogadják hálás köszönetünket. A kirándulásra jelentkezett 25 tanuló, 1 jogász (volt növendékünk), 4 tanár, 1 tanárné, 1 vendég s 2 vezető-tanár. Szóval 34-en vártuk türelmetlenül az indulás pillanatát. Junius 8-án megkezdődött a rettegett 40 napos Medárdus-eső. Félve gondoltunk arra, hogy az amugy is könnyen síró Erdély bércei között hányszor fogunk bőrig ázni. Junius 18-án este $^{1}/_{2}$10-re volt a gyülekezés kitüzve a Nyugoti pályaudvar III. oszt. előcsarnokába. Egész nap verőfényes nyári idő kecsegtetett bennünket, hogy talán

megtörik a 40 napos varázs s mi ázás nélkül élvezhetjük végig 10 napra tervezett szép utunkat. Mindenki megjelent pontosan. Néhány szülő aggódó szeretettel kisérte el gyermekét s látható bizalommal állította a sorakozót rendező vezető tanárok elé. Némi zsebpénzecske is került az egyik vezető-tanár tárcájába, hogy a gyermeknek jusson naponkint 1—1, némelyiknek 2—2 korona némi bevásárlásra. Hangos csevegés, sok figyelmeztetés, megható búcsuzkodás s miegymás után végre felhangzott Barthos Indár vezető-tanárnak, az utimarsalnak katonás parancsa: Vigyázz! (Azóta be más csapatok előtt vezényelt ő a harcok mezején!) . . . Megszámlálás. Egy hija sincs. Indulás! Ott tüsszögött a fedett csarnok alatt a brassói gyors, melynek végén szerényen lapult meg a számunkra kijelölt 105.092. sz. 50 személyre szóló III. oszt. kocsi. A feljáró mind a négy ablakán „Bérelt szakasz" kérkedett. Az elhelyezkedés minden versengés nélkül történt. Aztán még néhány búcsuzkodó szó az ablakon át. „Irjál!" figyelmeztetés a kikisérők részéről. Sípjel, kendőlobogtatás, lassú indulás, majd gyors száguldás, néhány vidám nóta, csevegés, evés, végre éjszakai elhelyezkedés. A hely kemény és éjszakára kevés. Föl tehát a csomagtartókra is! A kis Bartos foga közben rakoncátlankodni kezd. Egy kis aszpirin, kihúzással való fenyegetés megteszi csillapító hatását. Végre csend . . . Itt-ott böstörködés . . . Az éberebbek egy-egy megállónál felneszelnek, zavarják a többit . . . Berzenkedes . . . Közben ébred a hajnal . . . 4 órakor már Nagyváradon vagyunk. Derült az ég, hüvös a reggel, mindazáltal a pályaudvar kutjánál vidáman folyik és jól esik az uditő mosakodás, amúgy katonásan . . . Innét részint ébren, részint szundikálva utazunk tovább Kolozsvárig. Itt a pályaudvari vendéglőben már vár az előre megrendelt meleg reggeli. Aztán tovább. Marosvásárhely pályaudvarán ebédelünk. Beszállás után kiki az ablaknál, mert a vidék remek s az időjárás valami csodálatos. Mögöttünk derült az ég, előttünk félelmetesen nagyszerű vihar száguld s mi utána, majd bele s mire Maroshévizre érünk, elhagyjuk . . . Ott por, verő napsütés fogad s a református tiszteletes magyaros szívessége. E szívesség

rendelt oda számunkra 3 borvizes szekeret. Felcihelődünk. Az erdélyi kis mokánylovak elkocognak. Maroshéviz különös, fából épült házacskái bámulnak, mi még jobban . . . Átnótázunk a község hosszú, poros utcáján, kiérünk s ime alig egy kilométerre a várostól újra pormentes, záportól jól megöntözött úton haladunk tovább. Udvarias viharunk itt járt előttünk, hogy bennünket a portól megmentsen. A borvizes szekér deszkaülése ráz, a festői tájék, a különös szép virágok, a mosolygó eperszemek csábítanak, a gyorsan emelkedő hegyi út irgalomra int, tehát gyalog szállunk. Eprészés, botanizálás, rovargyűjtés, fényképezés, dal, tréfa közt észrevétlenül fogy az út, nől a hegy, melyről az út mellett csergő patak szalad le s vele párhuzamosan egy kis iparvasut. Ez szállíthatta le a megdöbbentően csúnyán irtott ősi fenyvesnek itt-ott bizony derékban kettévágott törzseit. Barbár, kapzsi munka ez. De tovább. Pompás utunk végre a tetőre kanyarog. Kocsira szállunk s ereszkedünk lefelé, le Borszék felé. Előttünk Oláhország havas csúcsai, de mi Borszéket fürkésszük . . . Hiába. Félve lapul meg valahol ott az erdő mögött. Végre előbukkan; már benne is vagyunk a faluban. Rozoga, rendetlen házikói rosszúl érintenek . . . Még egy kapaszkodó s benn vagyunk a fürdő-telepen. Ez elragadó. De a fogadtatás zord, rideg, üzletszerű, azaz hogy az sem. Érkezésünket előre jeleztük, az árban is megállapodtunk s nincs készen semmi . . . Nagynehezen vacsorát kapunk. Szállásunk rossz. Két nagyobb szobában összezsúfolva alszunk a földön, de külön-külön . . . Fő, hogy alszunk és pihenünk. Másnap reggel megvigasztal a pompás idő, Borszék fürdő szépsége, a fürdőigazgatóságtól rendelkezésünkre bocsátott vezetővel megtett hatalmas séta, közben a sok aranyat érő források, a Medvebarlang, a Jégbarlang s e valóban tündéri helynek sok remek épülete, köztük szép temploma. Kár, hogy kora volt még az idő. Nem volt még fürdőélet. Tisztogattak itt is — ott is. Igy intézetünk kedves tanárának, Máté Lajos dr.-nak, csak a villáját vizitelhettük meg. Névjegyeinket be is dobtuk a zsalugáter nyilásán át. Tusculanuma valóban kedves. Tökéletes üdülést nyujthat egy-egy év fáradsága után. De talán sohase élvezte még

úgy, mint élvezni fogja majd, ha a hadakat intéző jó Isten visszavezérli szerencsésen a háború forgatagából mindnyájunk örömére.

„Képes lapok írása, emléktárgyak drága vásárlása, ebédezés és teljes megbocsátás után délben újra feltelepedtünk borvizes szekereinkre. Utunk az éjszakai esőtől ugyancsak lucskos volt a völgyben, de annál élvezhetőbb az oldalban. Néhányan gyalogszerrel igyekeztek erdei ösvényeken át megrövidíteni a kanyargó hegyi utat. Derült időben értünk vissza ozsonnatájt Maroshévízre, ahol akkorra már várt bennünket a pompás erdélyi fatányéros. Ilyen hatalmas erőgyűjtés után ujra fel szekereinkre s ki az állomásra. Tüző napban sütkérezett ott kocsink, mely, míg odajártunk nélküle, néhány vasuti őrnek szolgált éjjeli tanyául.

„Erdély bércei közt tüsszög felfelé vonatunk, majd iramlik alá s mi jó magyar nótákat fujva csodáljuk a változatos, hegyes-völgyes szép országot.

„Estefelé érünk nagy reményekkel Gyergyószentmiklósra, utunk egyik várva-várt helyére. Hogyisne! Az ottani állami főgimn. néhány tanára, a város intelligenciájának java olyan programmot dolgozott ki számunkra és jelzett előre, hogy felcsigázott képzeletünk s várakozásunk méltán tette ezt a helyet várva-várttá. Az elibénk kijövő tanárok és tanárnék, diákok rokoni szeretettel fogadták kis csapatunkat. Cuppogó sárban ugyan, de a meleg fogadtatás jól eső boldogságával vonultunk a kedves székely városkán át éjjiszállásunkra, az elemi iskolába. Az igazgató atyai szeretettel vár bennünket, akárcsak messzi útról megtérő gyermekeit. Az iskola egyik tágas termét rendezte be számunkra éjji szállásul. Zizegő szalmán tiszta ágynemű hívogatta fáradt tagjainkat, de előbb a gyomornak kellett megadnunk, ami az övé. A város egyik előkelő vendéglőjében várt a vacsoránk, no meg a tanári kar több tagja feleségestül, nem különben az intelligenciának néhány tekintélyes képviselője. Valóságos ismerkedési est volt ez. Nem csupán köztünk és köztük, de ami meglepő, maguk között is. Vidám csevegés közt tervezgettük a másnapot. Reményünket nem fojthatta meg a közben elég hatalmasan zuhogó eső. Majd kiderül. A felbúzdulás nagy volt mindkét

részen. Korán kelünk, itt reggelizünk, aztán kivonulunk valamennyien, sőt még mások is a városból, nagyon sokan az erdőipari részvénytársaság kisded állomására, ahol majd vár bennünket az iparvasut néhány e célra berendezett kocsija, az igazgatóság magyaros vendégszeretetéből. Elemózsia lesz elég. Minden lesz, hiszen érkezésünk előtt valóságos mozgalom, fizetési kötelezettséggel járó jelentkezés folyt hetek óta, az összeg már együtt is van, csak szép idő, szép idő legyen s felejthetetlen lesz mindenkinek a holnapi nap, a Gyilkostó, a Békás szoros stb. stb . . . Az eső közben zuhog. Nem csüggedő reménnyel oszlunk szét éjji pihenőre. Holnap ott leszünk mind, megigérjük.

„Milyen az idő? Nem esik, de be van borulva s a hegyek arra a Gyilkostó felé erősen pipálnak. Házigazdánk, a jó Simon Ádám igazgató úr már talpon van, mire mi felkelünk. Beszélgetek vele az időjárás eshetőségéről. Tapasztalt ember. Itt nőtt fel. Ismeri a gyergyói hegyek minden leheletét. Esőt jósol, egész naposat. Nem hiszem. Nem vigasztal, sőt a bőrigázást is beigéri egészen biztosra. Mindegy. Előre! Vasárnap van, hát gyerünk, katolikus fiuk, misére a gör. kat. templomba, ahol a velünk levő hittanár fog misézni. Elmegyünk, más vallásuak is jönnek. Nem bánják meg. A templom cemeteriumos régiségével értékes tanulságul szolgál. Mise alatt áldozó is akad közülünk. Innét reggelizni megyünk. Hogy megnőtt a számunk! A városiak is vannak annyian, mint mi, ha többen nem. A gyergyói urak és hölgyek nem gyávák az idővel szemben. Hiába, a székely vér! Pedig nincsenek is nagyon turistásan öltözve.

„Megindul a tekintélyes sereg az iparvasut felé. A sár nagy, a felhők a kalapunkat cirogatják, csak meg kellene némelyiket piszkálni s hullna az áldás bővíben. A kis kávéőrlő masina ott szerénykedik három lapos iparkocsi előtt. Az iparkocsik elsején elemózsia garmadával s néhány kiszolgáló ember, a másik kettőn két oldalt fapadok, köröskörül korlát, hogy baj ne essék. A vállalat igazgatója nem tarthat velünk, de barátsága, szívessége vísz bennünket felfelé és mindig csak felfelé a kis vonaton. Megindultunk, már vissza nem térhetünk, hát eshetik is. És esik. Lassan, sűrűen, harma-

tozva, hogy egy csepp se szaladhasson le amúgy hirtelenében, hanem legyen ideje behatolni a „vízhatlan“ felszerelésbe. Mindegy! Azért vagy csak azért is nagy a jókedv, évődés, anekdotázás, nótázás ifjak és öregek közt egyaránt. S ni mögöttünk a hegyi ösvényen egy lovas alak törtet utánunk. Ki ő? A tanárok megismerik, hogy egyik diákjuk. Szünet van, megy haza a szüleihez, át a hegyeken. Hogy irigylik a mieink, amint elkocog mellettünk s kis mokány lován hol elmarad, hol megelőz, már amint az ő utja kanyargósabb vagy a mienk. Végre eltünik. Hát itt az út mellett ezek a cigányképű székelyek! Hiszen ezeket az imént hagytuk el s most itt üldögélve várnak. Hja! ezek ismerik a közletö gyalogösvényeket, rövidebb az utjuk s ráérnek közben leleülni s kiváncsiságukban várni a mi jókedvű társaságunkat . . . Az eső megáll, kiderül. Bátraké a szerencse! Fenn vagyunk a Pongráctetőn. Svájci vidék. Ámulunk, bámulunk, sőt meg is állunk, hogy vonatunkat Marks tanár lefényképezze e remek tájon. Sikerült-e, nem-e, nem tudjuk, mert fényképészünk azóta katonának állott.

A Pongráctetőn már megint várnak a mi székelyeink. Innét leereszkedünk. Hajmeresztő meredek oldalban kanyarog a keskeny iparvasut. Este lesz, mire visszajövünk errefelé! Mindegy, csak tovább! . . . Leégett fenyőrengetegen kanyargunk tovább lefelé. Mekkora vagyon ment itt füstbe! Mily kisértetiesek a megszenesedett fenyőtörzsek! Egész temető ez a hely. Tovább! Ott a völgyben gubbaszkodik már a fatelep fehér deszkarakásaival. Milyen kicsi s alig mulik el egy $^1/_2$ óra, milyen hatalmas. Lenn vagyunk. Visszanézünk. De meredekről jöttünk! S oda még ma este vissza kell mennünk! Mindegy. Fő, hogy már itt vagyunk. Leszállás, gyülekezés. Körülnézünk s a székely család már megint vár reánk. Előbb ideértek gyalog, mint mi vonaton s még csak nem is fáradtak.

Innét már most gyalog előre az új stratégiai úton a Gyilkostóhoz. Az út mellett ficánkol a Békás patak. Pisztráng is van benne.

„A Gyilkostóhoz közel folyik már a hatalmas strategiai út építése s innét egészen a Békás szorosig szemlélhetjük

ezt a nagy munkát. A Gyilkostó partján áll a mérnöki telep. Mily jól esik itt messze-messze a világtól az a szíves fogadtatás, amiben a vezető mérnök részesít. Rendelkezésünkre bocsát egy épületet, ahová szekéren már előbb megérkezett az elemózsia. Van hozzá hatalmas étvágya mindenkinek, hiszen immár délután egyre jár az idő. A hölgyek anyai szeretettel szolgálnak ki mindenkit. Közben megered az eső. Felséges a vihar itt a bércek között a Gyilkostó partján. Ez sem utolsó látvány s nem minden tanulság nélkül való.

„A vihar elvonul, kiderül s mi zavartalan gyönyörűséggel szemléljük a híres tavat. Majd felkerekedünk s hosszú vonalban, beszélgetve, nótázva megindulunk az új úton (mellette rendetlenkedik a régi) a Békásszoros felé. Hatalmas sziklafalak közé érünk. Víz vájta ki valaha, most emberi erő szélesítgeti. A Békás patak mindenütt mellettünk cseveg, lármáz, harsog. Máskor talán a fenyőrigók sétálnak benne, most megdagadva büszkélkedik s tölti ki azt a keskeny utat, melyen haladnunk kell. Egy helyen, a Máriakőn alul, az új alagút után egészen utunkat állja. Mit félthet annyira? Azért is nézzük meg! Elő néhány könnyebb fenyőszálat! Ezeken s a még kiálló sziklákon átgázolunk. Néhol van még néhány arasznyi gyalogút, másutt csak szikláról-sziklára lépve haladhatunk. De haladunk. Csak azért is. Pedig a dölyfös kis patak ugyancsak dohog ám. Jaj a kivágott cipőknek. De sebaj! A ritka látvány, az égbe nyúló meredek sziklafalak, felettük az újra derült égszinkék szalag, az alig pár méternyi sziklahasadék kárpótol minden lucsokért, fáradságért . . . Mögöttünk néhány halinás székely igyekszik át a szoroson. Ők minden lépésnyi területet biztosan ismernek, tehát bátran, gyorsan haladnak, itt-ott térdig is gázolják a piszkos vizet . . . Mi már nem mehetünk tovább . . . Az idő rohan, akárcsak a patak, tehát vissza. Elég volt. Szép volt. Felejthetetlen marad.

„Visszaszálinkózunk libasorban s az alagútnál gyülekezünk. Itt nagy a csődület. Székely munkások szájtátva figyelik és hallgatják Makoldy tanár urat, aki olyan tökéletesen fújja a szebbnél-szebb nótákat egyik munkás egyszerű pásztor-

tilinkóján. Alkuszik vele, hogy megveszi. A székely egy világért nem adná, noha 20 fillér volt csak az ára. De mikor ő egy napnyi utat tett meg érte Gyirgyóba meg vissza . . . A nótának vége s mi visszaindulunk, mert már megint dörög s közeleg a kiadós zápor. De már itt is van a vihar s oly barátságos, hogy velünk jön a mérnöktanyáig. A megjósolt bőrigázás megtörtént. A mérnöktanyán zsiványpecsenyesütés, pompás lakoma, dikciózis közben feledjük a záport s kötünk olyan barátságot a melegszívű gyergyóiakkal, hogy nem lesz annak elmulása tán soha.

„No de itt az este s nekünk még nagy utunk van hazáig. Mire vonatra szálltunk, a sötétség teljes, a mi átázásunk tökéletes lett. Hanem azért sötétség ide, eső oda, mi vidáman fujtuk a jóféle magyar nótákat s észre sem vettük, hogy jóval éjfél előtt Gyergyóra értünk. Még egy-egy forró tea s a meghülés veszedelme nélkül térünk nyugovóra. Ruhánk reggelre megszárad, baja nincs senkinek. Megtekintjük a kedves székely városkát, vásárlunk ezt, azt; azután elbucsúzunk s kocsinkba szállva nekivágunk tovább a székelyföldnek.

„Csikszeredán a vasuti vendéglőben vár bennünket az előre megrendelt pompás és olcsó ebéd. Derült időben siet vonatunk a székelyföld kedves, változatos vidékén Tusnád felé. Délután érkezünk e tündérkertbe. Mennyivel jobb az első benyomás, mint volt Borszéken! A legfelcsigázottabb várakozást is kielégítő rend, tisztaság mindenütt. Hát még az a kedves rokoni fogadtatás a jó Kristó bácsi vendéglőjében. Mintha csak haza jöttünk volna. Vendéglős, portás, portásné nyájas, magyaros vendégszeretettel mutatják meg szobáinkat. Van elég. Válogathatunk. Tiszták, üdelevegőjűek és mindegyikből fenséges a kilátás le az Olt völgyére, fel az erdős bércekre. Időnk pompás. Nem is sokat időzünk a szobában. Ki a szabadba, ebbe a kis földi paradicsomba! Séta, fürdés a vasas vízben, eprészés. Leszáll az est, fáradtak vagyunk, vacsorához látunk. Pompás és jutányos minden. Az étterem bérlője kitesz magáért. De kora hajnalban székely leányoktól olcsón összevásárolt eprünknek az étteremben szándékolt elfogyasztása miatt a kalmárlelkű bérlő durván

viselkedik. Szegény Kristó bácsi resteli a dolgot, kérlel bennünket, sír is egy kicsit, mire lelohad haragunk s hogy megnyugtassuk, megigérjük, hogy szállodájába még visszatérünk valaha, de addig gondoskodjék hozzá méltó vendéglősről. Megnyugszik és elkiséri egy darabig utrakészült csapatunkat.

„A fökutnál megtöltjük butykosainkat s székely vezetőnk után megindulunk felfelé a Szent Anna tóhoz . . .

„Gondozott turista úton kanyargunk ugyan felfelé, de mert a nap erősen betűz a fák közé, hátizsákunk elég nehéz, a kapaszkodó mindig meredekebb, ugyancsak izzadunk. De azért nem lankadunk. Makoldy tanár úr az ő ismert humorával tréfaiskolába fogja Nándort, a kölyökvezetőt; közben eprészünk, gombát szedünk s észre sem vesszük, már a tetőn vagyunk. Innét gyorsan fogy az út lefelé a Szent Anna tóhoz . . . Déltájt érünk oda. Az eddig meglehetősen néma rengeteg egyszerre csak hangos lesz. Kolompszó, kutyaugatás, marhabőgés, lónyerítés, pásztorok kurjantása . . . Mi ez? Csak nem az Alföld rónája vár a rengeteg szélén! Nem az várt Hatalmas völgykatlanban a Szent Anna tó csillogott előttünk. Partján gulya, ménes delelgetett. Pásztoraik ott heverésztek, pipálgattak . . . Mikor már eléggé kigyönyörködtük magunkat a ritka természeti látványban, szalonnasütéshez láttunk. Sürgés-forgás az egész kis táborban. Egyik fát hord, a másik tüzet éleszt, a harmadik nyársat farag. Körülálljuk vagy guggoljuk s pirul a szalonna, csepeg a zsirja a jó székely kenyérre, de pirul az orcánk is a nagy melegtől. Sebaj! Ilyen ebédje aligha volt ma a királynak! Van kacagás, évődés egy-egy hamuba esett szalonnaporción. A kárvallott esengve nézi, kiveszi s amúgy hamusan jóizűen elkölti. Mindenki megelégedett, csak szegény Weisséknek sovány az ebédjök, mert a nagy fahordás közben az egyik pulikutya megette a . . . liptóit, az ő ebédjöket . . . Hogy a hangulat teljes legyen, a tó partján álló rozzant kis kápolnában megszólal a repedt harang . . . Odasietünk, hát a Nándor gyerek ingatja nagy igyekezettel, hogy áhitatra intsen . . .

„Még egyszer körülnézünk, azután székely vezetőnk után elindulunk ujra felfelé, kiokráterből, elég meredek úton.

Nótaszóval, beszélgetve, szemlélődve fogy az út, telik a délután, gyűlnek a felhők s közeleg a vihar. Már fel se veszszük. Mire Bálványosfüredre érünk, megint nincs bennünk egy tenyérnyi száraz hely. Kedvünk azonban megmarad, sőt fokozódik, mert a tusnádihoz hasonló szíves, magyaros fogadtatásban van részünk. Helyünk is olyan pompás. Átöltözködünk. Csoportokra oszlunk. A vállalkozóbbak azonnal elindulnak Bálványosvárra, a fáradtabbak fel a kénes és timsós barlangokhoz. Vacsora előtt a bérlők vezetésével megtekintjük még a telepet. Soha ennyi forrást és ennyifélét! Ahol leszúrod a botodat, víz fakad, vasas, timsós, kincseket érő. Pompás vacsoránk után egy kis tereferére, zongorázásra, nótázásra betelepszünk a nagy terembe. Nem, nem ezek a fiuk gyalogoltak ma bércre fel, völgybe le 9—10 órát. Hogy illeg a lábuk a táncra. Fel is perdülnek.

„Signo dato fel a szobákba — pihenni. Reggel üdén, frissen búcsúzunk el szíves vendéglátóinktól s gyalogszerrel vágunk neki hepehupás szép vidéken át, jó országúton Bükszádnak.

„Csinos székelyfalu ez a Bükszád. Rendes, tiszta. Asszonyok ülnek itt is a kapuban; de nem tétlenül tereferélnek, hanem szorgalmasan fonva. Benézünk egy székely portára, megtekintjük az üveghutát, aztán ki a vasuti állomásra. Vonatunk csakhamar kikanyarodik az erdőből. Beszállunk. A már megszokott változatos szép vidék helyett egyszer csak feltünnek messziről a brassói havasok, majd a Cenk s mire összecihelődünk, már Brassó hatalmas állomásán tüszszög célhoz ért vonatunk.

„Brassót sohase feledjük el. Egyik főreáliskolai tanár úr vár reánk néhány felsőbb osztályos tanulóval. Kerékgyártó és Tichy tanár urak itt elbúcsuznak tőlünk, hogy másfelé, sokkal messzebb, a szentföldre induljanak.

„Brassó kis gőzösén vonulunk be már az első pillanatra megnyerő, rendezett, remek fekvésű, ragyogóan tiszta városba.

„Szállásunk a honvédlaktanya egyik legénységi szobájában van berendezve. Kinek-kinek egy-egy katonás fekvőhely a földön. Ebéd után sétát teszünk a városban. Megtekintjük

a fellegvárat, a fekete templomot a Honterus-szoborral, a Katalin-kaput, a Szent Miklós templomot s a főbb utvonalakat. A sétatéren zenét hallgatunk, majd ugyanott megvacsorálunk és pihenni térünk. Katonás fekvőhelyünkön jól esik a pihenés. Reggel trombitaszóra, dobpergésre ébredünk s a katonákkal együtt végezzük mosakodásunkat a kaszárnya udvarán. Reggeli után Barcarozsnyóra vonatozunk. Itt megtekintjük a posztógyárat, majd a jó módról, takarékos, okos gazdálkodásról tanuskodó rendes városkán át felmegyünk a 771 m. magasan épült régi várba, honnét messze kilátás nyilik a barcasági rónára, a Kereszténvhavasra, Bucsecsre, Schullerre s általában e szép svájci vidékre. Innét leszállva meglepetésszerű gazdag villásreggeliben részesíti társaságunkat a posztógyár tulajdonosa.

„Kora délután érünk vissza Brassóba. Közben hatalmas zápor mossa még tisztábbra a ragyogó várost. Megfürdünk az uszodában. Utána minden úgy, mint előző nap. Másnap vonattal megyünk Predeálra át a Tömösi szorosan, el a honvédemlék mellett.

„A predeáli állomáson engedélyt kapunk be Oláhországba. Be is kukkantunk egy kicsit. Elmegyünk a határőrökhöz. Pont a határon elénekeljük a Hymnust. Csendőreink boldogan, a román katonák komolyan hallgatják. Majd egy 1/2 órányira befelé sétálunk Oláhországba. Időnk mulik. A legközelebbi vonattal visszatérünk immár egészen megszokott Brassónkba. Ebéd után felmegyünk a 957 m. magas Cenkre. Mire felérünk, hatalmas égiháború tör ki. A felséges természeti látványt a millenniumi Árpád-emlék alatt rejtőző Bethlen-barlangból szemléljük végig. Csakhamar kiderül s gyönyörüséggel szemlélhetjük a Cenk lábánál elnyúló város képét. Leszállás után ujra fürdés, séta, vacsora. Másnap még megtekintjük a hetivásárt, emléktárgyakat veszünk, azután elbúcsuzunk s gyorsvonattal repülünk szebbnél szebb vidékeken, a segesvári csatatéren át Gyulafehérvárra.

„Két kath. főgimn. tanár vezetésével ebéd után sétát teszünk a városban. Megtekintjük a várat, itt a Batthyány-könyvtárt (a gyulafehérvári glosszákat szemünkkel olvassuk, megtapogatjuk!), a régi csillagdát, az épen újítás alatt álló

székesegyházat. Szakszerű magyarázatot kapunk mindenütt. Benézünk Erdély nagy püspökének egyszerű házába. Milyen ellentét! Erdélyi utunkban mindenütt csodálva bámultuk közelről, vonatról egyaránt a ragyogóan tiszta, megújított s ujon épített templomokat és templomocskákat. S az ő háza milyen egyszerű, milyen dísz nélkül való! A vár sáncai körül is sétát teszünk. Itt láttuk először az azóta annyit szereplő lövészárkokat, drótsövényeket, stb. . . . Másnap megtekintettük még a múzeumot, mely gazdagon meg van rakva a régi Apulum maradványaival, emlékeivel; tán gazdagabban, mint a mi aquincumi múzeumunk.

„Tanulmány utunknak ez volt utolsó állomása. Délben vonatra szálltunk s forró napon, szép vidékeken át az akkori piskii vasuti vendéglős kritikátlan rossz ebédje után ozsonnára már Aradon voltunk. Vonatunk késése nagy. Sietve költjük el ozsonnánkat a főnök szívességéből engedett 6—10 perc alatt. Beszállás után épen azon a véres emléken révedezett lelkünk, mely 65 évvel ezelőtt itt lejátszódott, amikor titokzatos képpel jelenti a kalauz a trónörökös pár ellen elkövetett merényletet. Nem akarjuk hinni. A Világosnál elibénk táruló magyar róna szemlélése mármár felejteti is velünk a rémes hírt. Gyomán és Szolnokon azonban megerősítik s innét kezdve mintha éreznénk az elszabadult s azóta annyi vért ivott háborús fúriák lehelletét, hangulatunk nyomott, a nóta elnémul ajkunkon. Mire nagy késéssel a Keletihez értünk, Budapestet már hatalmába ejtette a rémület, megdöbbenés. Várakozó szülők, ismerősök ujságolják a nagy hírt s mi magunk sem vesszük észre, hogy élményeink most senkit sem érdekelnek."

II. Be kell számolnunk arról a kirándulásról, amelyet a múlt tanév végén az Értesítő lezárása után Kerékgyártó Árpád és Marks Lipót tanárok 10 tanulóval tettek a Bükk hegységbe. Május 31-én Pünkösd vasárnapján szent mise után a reggel 8 óra 20 perckor induló vonattal utaztunk el a Keleti pályaudvarból. 1 óra 02 perckor érkeztünk Egerbe. Az ebédet költségkimélés szempontjából még a vasuton költöttük el. A vasutnál a Cisztercita főgimn. tanárai vártak, kik a Kath. Legény-Egylet helyiségeibe vezettek, hol szíves

fogadást és kitünő szállást nyertünk. A délutánt Eger megtekintésére (cisztercita templom, Dobó-szobor, vár, a Lyceum gyüjteményei, a torony-szoba mesés távcső-vetitőjével, Malpertsch freskói, a székesegyház, érseki kert stb.) fordítottuk. A vacsorát a jogakadémia Menza Akadémikáján kaptuk bámulatos olcsó pénzen. Junius 1-én jó korán ugyanitt kaptuk a reggelit. Élelmiszereket a piacon szereztünk be és 6 órakor találkoztunk a Miskolci Kir. Kath. főgimn. 10 tanulójával, kiket intézetünk volt tanára, a harctéren azóta hősi halált halt Láng Gyula, akkoriban miskolci tanár vezetett. Láng Gyula intézetünkkel való együttműködése egy pillanatra sem szakadt meg. Határozott terve volt, hogy ezentúl a pünkösdi kiránduláshoz minden évben csatlakozik. A két intézet tanulói a legszebb egyetértésben indultak útnak 1/4 7-kor. 3/4 óra alatt értük el Tárkányt (remek tó), honnét a Löki völgyön mentünk a Tarkő aljáig. Közben 1 órát pihentünk. 1 óra tájban értünk fel a bámulatos Bükk fensíkra, melyen 850 m. volt a legnagyobb elért magasság. A karsztos tüneményeket sehol sem lehet jobban szemléltetni, mint a Bükkön Töbör mellett. Délután 3 órakor értünk a 957 m. magas Bálványos alatt csorgó forráshoz, e Csipkés-kúthoz. Itt volt az ebéd 1/4 5-ig. Ekkor lementünk Felsőhámorra (népviselet, kitünő tej) és a remek szép Garadna völgyön át este 3/4 7 órakor elértük a híres Hámori tavat. Regényessége az erdő irtása óta csökkent, de még ma is igen szép. 7 órakor Lilafüreden pihentünk meg és búcsúztunk el a miskolciaktól, de Marks tanártól is, kit kötelessége Miskolcról még az éjjeli vonattal haza szólított.

Junius 2-án reggel 11-ig a tavon csolnakáztunk. Ezután megnéztük a hámori vízeséseket majd 1/4 12-re elgyalogoltunk a diósgyőri papirgyárba, ahol a legszivesebben magyarázták el a papiros készítés titkáit. 3/4 1-kor értünk be Diósgyőrbe, ahol a gyári vendéglőben elköltött ebéd után megnéztük a híres vasgyárat. Estefelé villamossal mentünk be Miskolcra, honnét a 6 óra 28 perckor induló gyorsvonattal utaztunk haza.

Hálás köszönet illeti néhai Láng Gyula miskolci tanárt, ki fáradtságot nem ismerve eszközölte ki a vasgyári, a papir-

gyári engedélyt, a lilafüredi kedvezményes szállást és étkezést és végre a villamos vasutra szóló kedvezményt. Egerben Buday Gyula jogakadémiai tanár fáradott sokat érdekünkben. Gondoskodott az elszállásolásról, a Menza Akadémián olcsó ellátásról. Hálás köszönetet kell mondanunk a Kath. Legény-Egylet és a Menza Akademia vezetőségének is. Nem felejthetem el megköszönni a cisztercita főgimn. főtisztelendő igazgatójának, valamint tanári karának sokoldalú szivességét sem és végre a városban vezető egri gimnázisták fáradtságát. A felsorolt tényezők munkája gyümölcse, hogy kevés kirándulásunk sikerült olyan jól, mint a bükki kirándulás.

III. Turistaútjaink javarészt tavaszra maradtak. Az ősz zavarai nem voltak alkalmasak ilyenek rendezésére. Az egyik ilyen kiránduláson tanulságos magyarázatokat hallottunk a kósdi szénbányában és onnét felmásztunk a Naszál érdekes barlangjaihoz.

IV. Kisebb kirándulásaink részben természeti, földrajzi, részben művészeti célt szolgáltak. Külön kell megemlítenem a három őszi szederlevél gyűjtése céljából rendezett kirándulást, melynek eredményeképen 9 kg. szárított szedercserjelevelet bocsátottunk a hadvezetőség rendelkezésére.

Kirándulási naptár.

Szám	Nap	Kirándulás célja	Kirándulás helye	Osztály	A tan. száma	Vezető
a) **A mult évi Értesítőben „tervezett kirándulások" közül megvoltak 1914-ben:**						
1	máj. 24. e. n.	turisztikai	Szokolyai völgy	I.	35	Ágner
2	„ 25. d. u.	geologiai	Pálvölgyi barlang	VI.	eg.	Telbisz, Tichy
3	„ 27. d. u.	szórakoztató	Mária-Remete	I.	22	Ágner
4	„ 30. e. n.	turisztikai	Dömörkapu	I.	32	„
5	„ 31. jun. 2. 3 napos	„	Bükk-hegység	IV—VI.	10	Kerékgyártó Marks
6	jun. 5. d. u.	term.-rajzi	Leipziger-gyár	IV.	28	Kerékgyártó, Marks
7	„ 17. e. n.	turisztikai	Nagykovácsi	I.	29	Ágner
8	„ 18-27-ig 10 nap	nagy kirándulás	Székelyföld	I—VIII.	25	Barthos, Simon, Tichy, Makoldy, Kerékgyártó és Marks
9	„ 20. e. n.	turisztikai	Szentendrei sziget	I.	25	Ágner
10	„ 27. e. n.	„	Zsámbék	I—III.	42	„

Szám	Nap	Kirándulás célja	Kirándulás helye	Osztály	A tan. száma	Vezető
			b) **Az 1913—14-ben megtartott kirándulások:**			
1	szept. 27. d. u.	teagyüjtő	Vizfogó	I—V.	36	Kerékgyártó
2	okt. 2. d. u.	„	Kiscelli fensík	II—IV.	25	„
3	„ 3. d. u.	„	„	IV.	eg.	„
4	„ 3. d. u.	term.-rajzi	Hüvösvölgy	II	31	Ágner
5	„ 13. d. u.	term.-rajzi	Hunyady orom	II.	42	„
6	„ 31. d. e.	művészeti	Szépművészeti Múzeum	VI.	eg.	Olgyai
7	nov. 14. e. n.	turisztikai	Nagykovácsi	II.	31	Ágner
8	„ 28. e. n.	„	Budai hegység	II.	29	„
9	dec. 29. d. e.	term.-rajzi	Mezőgazd. Múzeum	I.	25	Kerékgyártó
10	„ 30. d. e.	„	Pálmaház	IV.	10	„
11	jan. 2. d. e.	„	Állatkert, Aquarium	V.	9	„
12	„ 11. d. e.	„	Központi Vásárcsarnok	II	eg.	„
13	márc. 7. d. e.	„	Nemzeti Múzeum	VI.	eg.	Telbisz
14	„ 14. d. u.	„	Hüvösvölgy	II.	32	Ágner
15	„ 27. d. u.	meterologiai	Svábhegy	III.	37	Kerékgyártó
16	„ 29. e. n.	turisztikai	Dobogókő	IV.	10	„
17	ápr. 1. e. n.	„	Budakeszi	II.	8	Ágner
18	„ 6. e. n.	„	Kőhegy; Szentendre	II.	17	„
19	„ 6. e. n.	„	Dobogókő	VI—VII.	10	Kerékgyártó
20	„ 11. d. u.	term.-rajzi	Normafa	II.	26	Ágner
21	„ 13. e. n.	turisztikai	Üröm	II—III.	36	„
22	„ 13. e. n.	„	Kósd, Naszál, Vác	IV.	23	Kerékgyártó
23	„ 10. d. u.	term.-rajzi	Pálvölgy	I.	43	Telbisz
24	„ 16. d. u.	topografiai	Pest szobrai	II.	eg.	Ágner
25	„ 17. d. e.	ismeretterj.	Hadi-kiállítás	II—VII.	eg.	Ágner, Kerékgyártó
26	„ 18. d. u.	topografiai	Vár	II.	eg.	Ágner
27	„ 19. d. u.	term.-rajzi	Hüvösvölgy	II.	36	„
28	„ 21. d. e.	művészeti	Tavaszi tárlat	VI.	eg.	Olgyai, Telbisz
29	„ 27. e. n.	turisztikai	Kőhegy	II.	40	Ágner
30	máj. 1. e. n.	„	Sikáros	II.	35	„
31	„ 1. e. n.	„	Szurdok, Bucina völgy	VI.	10	Kerékgyártó
32	„ 12. d. e.	term.-rajzi	Táborhegy	I.	—	Telbisz
33	„ 17. d. e.	„	Állatkert	I.	—	„

Több turisztikai kirándulás a II. osztállyal. Vezető: Ágner.

Elszámolás a kirándulási alapról:
(Alapok és alapítványi díjak 12. és 13. oldal.)
Bevétel:

5.	1914. júl.	2.	106 azaz százhat tanuló ...	106 K	— f.
6.	„ „	3.	Nagy kirándulási maradék	41 „	16 „
7.	„ „	3.	1 rendes tanuló	1 „	— „
8.	„ „	3.	Vegyes díjakból 10% ...	2 „	55 „
9.	„ „	4.	Elhelyezett tőke „Betét“, mint átvitel	2820 „	58 „
			Átvitel ...	2971 „	29 „

			Áthozat ...	2971 K	29 f.
10.	„	„ 18.	Rendes tanulók	221 „	— „
19.	„	okt. 2.	Kamatok	46 „	96 „
20.	„	„ 5.	Hat rendes tanuló	6 „	— „
28.	„	nov. 27.	Kivétel Hadi Kölcsönre ...	1820 „	— „
31.	„	„ 27.	Tőkekivevés a takarékból	1000 „	58 „
33—34., 39.			Három rendes tanuló ...	3 „	— „
			Összesen	6068 K	83 f.

Kiadás:

2.	1914.	júl. 3.	Útmutató a kirándulásokhoz	— K	50 f.
3.	„	„ 4.	Betét mint átvitel	2820 „	58 „
4.	„	„ 8.	Sportcikkek	47 „	30 „
5.	„	szept. 21.	Egy tanuló	1 „	— „
6.	„	okt. 22.	Téli ruhanemű	234 „	43 „
31.	„	nov. 5.	Két tanuló fölruházása ...	43 „	70 „
33.	„	„ 27.	Hadi Kölcsön-kötvényekre	1820 „	— „
35.	„	„ 28.	Nyomtatvány	15 „	60 „
58.	„	máj. 5.	Útmutató	1 „	30 „
			Összesen	4994 K	41 f.

Mérleg:

Bevétel	6068 K	83 f.
Kiadás	4994 „	41 „
Maradék	1074 K	42 f.

III. Általános ügyek.

1. Érintkezés a felsőbb tanügyi és egyéb hatóságokkal.

Az ügyvitel 1914. május 16-tól 1915. május 12-ig 1429 iktatott aktában bonyolódott le. Az 1914. évben 1893 ikt.-szám volt.

a) Általános ügyek:

F. 4170. A költségvetési év kezdete. (1508.)

M. 62791. Speidl: Az „Olympiai játékok“ adomány. (1510.)

M. 1661. A Julián egyl. sarajevói főgim. I. o.-ból a tanuló átléphet hazai főgimn. II. oszt.-ba, a II. oszt.-ból a III. oszt.-ba. (1536.)

F. 4496. „A lógyakorlatok“ c. könyv adományozása (1601.)

M. 68540. Külföldi tanulmányi útisegély adományozása Morvay Győző dr. és Olgyai Bertalan dr. rendes tanárnak. (1642.)
Posta. 76917. Radiotelegraf állomás engedélyezése. (1656.)
M. 94796. A nagy szünidei kirándulások ügye. (1673.)
F. 5896. Az inspekciós tanár beosztás. (1686.)
F. 5907. A tanárok részvétele a jóléti intézményekben. (1693.)
M. 3798. Tanerők alkalmazása a közp. szolgálatban. (1762.)
M. 3774. Napibéres katonai szolgák hátrahagyott családjairól szóló intézkedés. (1764.)
M. 114214. Az intézet fertőtlenítése. (1852.)
M. 114811. Az 1914/15. tanév megnyítása. (1867.)
M. 3985. A Hadsegélyző Hivatal ajánlása. (1892.)
H. M. 124589. Intézeti fegyverek beszállítása (29.)
M. 4456. „Rubus fructicosus" gyűjtése. (100.)
M. 6233. Áll. és várm. tisztviselők, altisztek és szolgák illetményei. (176.)
F. 599. A tandíj kezelést ideiglenesen az igazgató vezeti. (198.)
M. 4748. Elszállásolási rendelkezések. (214.)
M. 142726. A katonai elszállásolás költségei. (238.)
M. 119655. Meleg ruha gyűjtése a katonáknak. (285.)
M. 149052. A katonák karácsonyi megajándékozása. (288.)
M. 4196. Bold. eml. Erzsébet királynő emlékének megünneplése. (293.)
F. 1233. Amke sorsjegyek. (314.)
M. 5868. Hadi kölcsön jegyzés. (315.)
M. 5461. Háborús iratok megőrzése. (355.)
M. 18836. Tandíj moratorium. (368.)
M. 168289. Köszönet az igazgatónak a karácsonyi adományok gyűjtéseért. (440.)
H. M Köszönet az igazgatónak a küldött adományokért. (441.)
P. M. 4365. Amke sorsjegyek. (462)
M. 6482. Háborús kiadmányokról. (467.)
M. 4082. Megújított házbérszerződés. (506.)
H. M. 48115. Az ércgyűjtés terv a ker. Min. utasittatott. (621.)
M. 85450. A lelkigyakorlatok ügye. (625)
H M. Adomány átvevés (665.)
M. 32188. Ő csász. és ap. kir. Felsége az igazgatót a VI. fiz. osztályba nevezi ki. (719.)

M. 1908. Hadi beszédek beszerzése. (750.)
F. 3951. Éretts. irásb. vizsgák terminusa. (793.)
M. 38095. Az igazgató kiküldetése az esztergomi bencés főgimnáziumhoz éretts. eln. (817.)
M. 44618. A tanítás befejezése. (834.)
F. 4298. Intézkedés a tanévzárásra. (851.)
M. 2565. Fémgyűjtés. (865.)
Főv. 32498. A főváros az intézeti telket nem szántatja föl, zöldségültetés végett. (867.)

b) Tanulók ügyei:

Fiumei diákasztal. 47. Az intézet belépett alapító tagnak. (1407.)
M. 26841. A tandíj mentesség kiterjesztése. (49.)
M. 131625. Hadbavonultak gyermekeinek tandíjmentessége. (142.)
F. 515. Az Amke ösztöndíj pályázatai. (181.)
M. 137975. Éretts. v. kedvezmény. (219.)
M. 138962. Tanárok örökbefogadott vagy eltartott családi pótlékos gyermekeinek tandíjmentessége. (239.)
M 5274. Az 1894. és 1895. korosztály önkéntes jelentkezése. (246.)
F. 1476. Köszönet az igazgatónak az ifj. gyűjtésekért. (373.)
F. 1475. Mezei Imre I. oszt. tanuló kizárása a főváros összes iskoláiból. (374.)
H. M. 7736. Köszönet az igazgatónak a katonáknak küldött ruhákért. (383.)
F. 1727. A hangverseny engedélyezése. (426.)
M. 913. Az 1895. és 1896. korosztály vizsgái. (497.)
M. 913. Népfölkelő tanulók. (503.)
M. 15304. Az 1895. és 1896. korosztály ügyei. (559.)
F. 2364. Ugyanazokról főig. intézkedés. (569.)
M. 17225. A tandíj fizetés módozatai. (597.)
M. 1570. Az 1915. és 1916. korosztály elbírálása. (598.)
M. 1790. Az 1914.—5. évi korosztály vizsgája. (623.)
M. 1570. Az ism. éretts. vizsga terminusa. (624.)
T. 3086. Népfölkelő tanulók érettségi vizsgája. (644.)
H. M. 47313. Az 1891., 1895. és 1896. korosztály behivása. (660.)
F. 3784. Az 1895. és 1896 korosztály bizonyítványai. (723.)

M. 37278. A katonakötelesek iskolalátogatása. (741.)
M. 33010. Katonáskodó magántanulók kedvezménye. (749.)
M. 3972. Az éretts. biz. kiadása. (780.)
M. 38368. U. a. (804.)
M. 44618. Tandíj-rendelkezés az év végére. (861.)
c) Tanulók pályázati ügyei:
M. 158368. Váci püspöki al. ö. d. Határidő: febr. 5. (369.)
M. 158279. Budai és Váci Mária Terézia ö. d. Hi: jan. 15. (371.)
M. 159629. Verbiczy ö. d. Febr. 15. (371.)
M. 160954. Gr. Harrach ö. d. Febr. 5. (396.)
F. 1619. Schenk lovag ö. d. Febr. 5. (397.)
M. 162429. Bibics ö. d. Febr. 1. (398.)
M. 162427. Adamovics ö. d. Febr. 5. (399.)
M. 160933. *a)* Matyassovszky, *b)* Marcibányi és *c)* Latinovits ö. d. Febr. 5. (400.)
M. 163222 *a)* Áll. költségvetésekből fedezett és *b)* polg. határőrvidék tanulm. al. ö. d. Febr. 15. (414.)
M. 162425. I. Ferenc császár; ö. d. Febr. 5. (415.)
M. 162426. *a)* Győri kir. árvaalap, *b)* Győri Dlabács-féle, *c)* Győri gf. Esterházy ö. d. Febr. 5. (416.)
M. 163221. Besán ö. d. Febr. 10. (417.)
M. 165617. Volt bpesti postaigazg. és postaszámv. temetk. szövetkezet ö. d. Febr. 10. (418.)
M. 165617. Gervay Mihály-féle ö. d. Febr. 10. (420.)
M. 165615. Ottilinger Bedekovics-féle ö. d. Febr. 15. (434.)
M. 165997. Fiumei ö. d. Febr. 1. (435.)
M. 166584. Alapy-féle ö. d. Febr. 10. (436.)
M. 167320. Lubrinyi ifj. Zrinszky László ö. d. Febr 10. (437.)
M. 6779. Kincstári Mária Terézia ö. d. Febr. 25. (509.)
Zirci ap. 100. Pályázat a cistercita rendbe lépés végett. Márc. 15. (600.)
M. 15978. Id. erd. gr. Pálffy János ö. d. Márc. 15. (600.)
Lévai tk. 328. Pályázat tanítóképzőbe. Ápr. 1. (650.)
Stubnyaf. tk. Pályázat tanítóképzőbe. Ápr. 1. (652.)
M. 10052. Pályázat a budapesti áll. tképzőbe. Ápr. 1. (666.)
M. 30277. Orosz Antónia-féle ö. d. Ápr. 25. (721.)
H. M. 52500. Pályázat a fiumei cs. és kir. haditengerészeti akadémiába. Máj. 10. (728.)

H. M. 73910. Pályázat a cs. és kir. hadapródiskolába. Jul 12. (769.)

H. M. 68076. Pályázat a m. kir. honv. főreálba. Máj. 1. (770.)

H. M. 61216. Pályázat a cs. és kir. katonai nevelő és képző intézetekbe. Máj. 15. (771.)

M. 34992. Pályázat a „Ferenc József fiúnevelő" intézetbe. Jun. 10. (784.)

Eötv. K. 48. Pályázat Eötvös-kollegiumi helyekre. Jun. 1. (832.)

Hpr. 2269. Pályázat papnevelő intézetekbe. (835.)

H. M. 76630. Pályázat m. kir. honv. hadapr. iskolákba. (837.)

M. Gyógysz. 100. Pályázat gyógyszerészszakra. (850.)

M. 74684. Pályázat honv. állatorvosi kiképzésre. (856.)

F. 4209. Pályázat tengerészjelölteknek fölvételére. (865.)

2. Főigazgatói látogatások: Erődi Béla dr. udv. tan., tank. kir. Főigazgató 1915. márc. 4. jelen volt a VIII. oszt. 1915. és 1916. évi korosztály vizsgáin. Az ő intézkedése folytán az 1914/5. tanévből kezdődőleg Fest Aladár kir. tan., tank. Főigazgató látogatja az intézetet, aki szept. 22 és 23, okt. 29, nov. 13, dec. 4, márc. 9-én 24 órában látogatta a tanító tanárokat és megvizsgálta az intézeti szertárakat. Márc. 11-én tartotta a főigazgatói konferenciát és ápr. 20-án jelen volt egy intézeti szóbeli magánvizsgán. Ugyancsak Erődi Béla dr. intézkedésére Krompaszky Miksa főgimn. tanár jelen volt egy szóbeli magánvizsgán.

3. Egyéb látogatások. 1914. jun. 30. Varga Sándor dr. nagybányai tanár meglátogatta a természetrajzi szertárat.

1914. júl. 15. Hauser Náthán nagykikindai tanár ugyan azt

1915. ápr. Pécsi Gusztáv dr. bölcs. theol. tanár Esztergomból meghallgatta a rk. hittanár előadását.

1915. ápr. Ott Ádám dr. pápai prelatus és budaujlaki plébános, mint érs. biztos meghallgatta a rk. vallástanítást A vizsgákon elnökölt.

1915. máj. 5-én az izr. vallású VIII. oszt. tanulók vizsgáján jelen volt Kiss Arnold dr. budai rabbi.

1915. máj. A többi osztályban Földesi Joachim és Kis J. Jenő mérnök.

1915 máj. 19-én az ev. hittanvizsgán jelen volt Lázár Gyula dr. kir. ügyész, presbiter.

1915. máj. 19-én a ref. hittanvizsgán jelen volt Papp Ákos ref lelkész.

4. Tanácskozás volt összesen: 1. Alakuló k. (1914. aug. 28.). — 2 Első módszeres k. (szept. 22.). — 3. Első tandíjmentességi k. (szept. 22.). — 4. Pótló módszeres k. (okt. 15.). — 5. Első ellenőrző k. (nov. 28.). — 6. Rendkívüli k. (dec. 22.). — 7. Első félévi osztályozó k. (1915. jan. 25.). — 8. Második tandíjmentességi k. (febr. 15.). — 9 Tankönyvmegállapító k. (febr. 15.). — 10. Külföldi tanulmányi útisegély megállapító k. (febr. 15.). — 11. Második módszeres k. (febr. 15.). — 12. Főigazgatói k. (márc 11.). — 13. Második ellenőrző k. (márc. 24.). — 14. Érettségi bizonyítványokat megállapító k (márc. 26.). — 15. Éretts. vizsgát előkészítő k. (ápr. 15.) — 16. Nyolcadik oszt. osztályozó k. (máj. 12.) — 17. Ideglenesen osztályozók. (máj 19.). — 18. Véglegesen osztályozó k. (máj. 22.). — 19. Éretts. írásb. dolgozatokat elbíráló k. (máj. 23.). — 20. Éretts. vizsgát megelőző k. (jun. 5.). — 21. Éretts. vizsga k. (jun. 8.). — 22. Évzáró k. (jún. 19.).

5. Vizsgák voltak: *a)* magánvizsgák aug. 31. szept. 9., 10., 28. okt. 21. dec. 1., 15. febr. 16., 27. márc. 22. ápr. 20. máj. 10., 25. — *b)* VI., VII. és VIII. oszt. 1915. és 1916. évi korosztálynak osztály vizsgája márc. 4. — *c)* évvégi vizsgák máj. 21. 22.

6 Iskolai ünnepélyek. 1914. okt. 4-én Ő cs. és kir. apost. Felsége nevenapja. Ünnepi nagymise. — Okt. 6-án Aradi vértanuk emléknapja. Ünnepélyes gyászmise. — Okt. 31-én Az ev. és ref. tanulóknak a reformáció emlékünnepe. Istentisztelet — Nov. 19-én megb. Erzsébet királynő emléknapja. (A tanítás első óráján) — 1914. febr. Intézeti nyilvános hangverseny a segélyegylet javára. — Márc. 15-én A 48-as törvények megteremtésének emlékünnepe. — Ápr. 11-én A 48-as törvények szentesítésének emlékünnepe. — Máj. 1-én Fák, madarak és béke napja. — Máj. 28-án Ünnepélyes Te Deum.

7. Szabad liceum. (1908.) Szünetelt.

8. A kerület művelődésének emelésére befolyásul van az intézeti iskolatársak szövetségének munkássága, mely magába fogadja az intézet volt tanítványait. Ennek működését az elmúlt tanévekben már többszörösen illusztrálta Makoldy Viktor tanárelnök, miután azonban most hadi szolgálatot teljesít a szövetség e tanévben nem is működött

Ujonnan belépett tagok: ifj. Simonyi-Semadam Sándor, ifj. Hampel Antal, Nebenführer László, Händler Ferenc, Hübner Tibor, Gyenes Sándor, Dullien Károly, ifj. Mátray Antal, Rosen Aladár, Grafi Lajos, Weisz József, Földváry Dénes, Sereghy Mihály.

Alapító tagok: Makoldy Viktor rend. tan., Morvay Szilárd műegy. hallgató, vártűzér önkéntes.

Itt van helye, hogy megemlékezzünk azokról a volt tanítványokról, akik hadiszolgálatot teljesítenek. Az igazgató már augusztusban az összes fővárosi lapokban fölszólította ezeket és kérte, hogy jelentsék be akár személyesen, akár levél utján, hol szolgálnak, milyen ezrednél, milyen rangfokozatban, mely csatákban vettek részt, érte-e őket kitüntetés? A fölszólításnak annyiban volt eredménye, hogy sokan feleltek is rá, de többnek munkásságáról ezideig nincsen értesítése. Sokan eleget tettek abbeli fölszólításának is, hogy ez évvégi Értesítő részére elküldötték arcképüket, melyek 40., 43., 46., 56., 63. oldalokon közölvék.

Ezúton újból kérem a bevonult tanítványainkat, akik eddig nem jelentették be katonai működésüket, ne késlelkedjenek vele, hogy a jövő évvégi Értesítőben nevük teljes számban közölhető legyen és arcképük megjelenhessék. Ez a felszólítás azoknak is szól, akik itt már közölvék, de adataikat és arcképüket nem küldötték el. Kérjük mindegyik hadi munkásságának teljes leírását.

Eddig összeállítható névsoruk a következő: (Jobbára mind önként jelentkező.)

Albert József jh., cs. és k. tüzérszakaszvezető (43. old. 10.);

Alföldi András;

Biró Béla I. bosny. ezred; Bauer Jenő I. bosny. ezred; Benedek Sándor jh., honv. tüzérőrmester; Böröczi József 32. gye; Berzsenyi Lajos; Balázs János honvéd, őrmester;

Cifka József; Carbone József;

Dobay József; Déri Jenő; Demjén László; Dobi Ivor jh., honvédhuszár (40. old. 9.);

Edvi-Illés Gyula bh, 2. sz. vártüzérzászlóalj; Elek Dániel p. és táv hiv., főhadnagy (56. old. 3.);

Federit Ármin hadnagy, II. oszt. vitézségi érmet kapott. Küzdött Szerbiában (46. old. 2.); Foerk Ernő cs. k. hegyitüzér, megsebesült Valjevónál (46. old. 11.); Feldmann Oszkár; Fehér Sándor ifj. kadett, 52. gye. (56. old. 2.); Finály Rezső o. h., részt vett az orosz-lengyel harcokban Krasznik, Lublin és Ivangorodnál (56. old. 6); Fets Sándor; Feicht Károly; Faludi István bh; Fodor Gyula;

Georgi József főv. tanító, 1 honv. gye. póttartalékos † hősi halált halt Chyrow mellett 24 éves korában (46. old. 5.);

Gergelyi László gépészmérnök, h. őrmester; Günther Tivadar honv., II.-o. vit. érem tulajdonosa; Goldinger József; Gleich Rezső tüzér;

Hulitius János; Horváth László; Hilbert László; Harsányi Dániel 3. sz. bosny. gye. (56. old. 5.); Hefty Frigyes aviatikus (56. old 1.); Hajba Pál (43. old. 9.); Hauser József (46. old. 12.);

Jámbor Ferenc megsebesült Sabácnál;

Kis Jenő 10. honv. gye. hadapródja, † hősi halált halt máj. 2-án. A Bicsna község magaslatán van elhantolva (63. old. 1.); Kis Károly 29. honv. gye. szakaszvezető (63. old. 2.); Kis Aladár honvéd, az ezüst érdemkereszt tulajdonosa, melyet életmentésért kapott. (63. old 3.) A három Kis testvér önként jelentkezett. — Kelemen József az I. tir. cs. vadászezredben szakaszvezető, vitézségi érem tulajdonosa;

Kovács Károly I. sz. bosny. ezr.; Kocsner Jakab o. h. (46. old. 6.); Kéri Jenő vártüzér; Krikler Ferenc (56. old. 9.); Krinitzky Pál gyógyszerész; Kallós József † tüzér, hősi halált halt; Kuncze János o. h.; Kerékgyártó Béla tüzér; Kronstein Alajos honvéd (46. old. 9.);

Lorberer Lajos;

Morvay Szilárd (43. old. 8.) m. h., 2. sz. vártüzér zászlóalj; Molenda Károly 23. gye.; Minder Gyula; Mervay Sándor o. h. † hastifuszban Oroszlengyelországban; Móra János bh., honvéd (43. old. 12.); Maczák András (43. old. 15.); Varga Károly; Miereisz János (43. old. 2.)

Neuwalder Ernő o. h.; Neumann Lajos banktisztv., szekerész (46. old. 3);

Pászthy Elemér; Polifka Károly bh., hadapród; (40. old 7.); Pecsenka Lajos hiv., őrmester, megsebesült Sabácnál; (56. old. 10); Perlrott Vilmos; Pethető József őrmester; Polgár Károly megsebesült Sabácnál; Pausz Béla jh., 24. vadász ezred, őrmester (56. old. 7.); Prause Vilmos; Princz Ottó (43. old. 3);

Radó Sándor jh.; Rozgonyi László rajztanárjelölt, tüzér; Répássy György jh., honvédtüzér; Rosenthal Győző 38 sz. gye. (46. old. 13.)

Schelling László oh., † harctéren szerzett betegségben márc. 20-án 23 éves korában.

Schäffer István jh. (43. old. 5.); Schäffer Ödön (43. old. 13.); Ströcker Sándor (64. old. 7.); Szerencsi Zoltán lengyel légionista; (85. old.) Schubert János honvéd (43. old. 1.); Szentesy Sándor hivatalnok, 23. ezr. utászszakaszvezető, megsebesült Sabácnál, majd részt vett a galiciai háborúban (46 old. 8.); Széchy Endre m. h., tüzérőrmester; Schubert Ágost; Szemző Ferenc megsebesült; (43. old. 16.) Steiner Károly; Schiffler Ernő o. h. 23. gye. (40. old. 8.) Staufer Ernő honvédhuszár;

Tábory Zoltán (46. old. 1.); Turányi Dénes o. h., (56. old. 11.); Thuróczy István; Tüköry Dénes; Thaller György (43. old. 14.);

Vargha Gyula gépészmérnök h., honv. tüzérőrmester

(86. old.); Varga Lajos o. h.; Vajda Lajos o. h. (56. old. 4.);

Weszely Antal tüzér (56. old. 8.); Weiser Hermann; Willner Miksa; Wenk János hegyi tüzérőrmester.

Zádor Zoltán honv. hadnagy † hősi halált halt, (Szerbia);

Zádor Ferenc hadnagy; Zilcz Jenő megseb Lembergnél; Zimmermann Antal 1. sz. tiroli vadászezred hadapródja (46. old. 10.) Emlékükre a minden osztályban kifüggesztett zászló figyelmeztet! . . .

Itt foglaljon helyett Hübner Tibornak érettségizett tanulónk, angol hadifogságáról szóló leírása:

„Angliában, Eastbourne tengerparti városkában töltöttem a nyarat, s ott ért engemet a háború kitörésének hire is. Haza nem utazhattam, a rendőrség erre nem adott már engedélyt, s így én Angliának szabadon járó-kelő foglya lettem.

„Majd később hetenkint a rendőrségen jelentkeznem kellett, újjlenyomatot is vettek rólam, s a várost egy angol mérföld körzetben volt szabad csak elhagynom.

„Kénytelen-kelletlen végignéztem tehát az első nagy lelkesedést, láttam a Recruiting Office-ok munkáját és a toborzások gyenge eredményét, s hallottam azt a sok szitkot, mellyel bennünket, különösen a németeket illettek. Szinte megfoghatatlan és megdöbbentő a flegmatikus angoloknak a német gyülölete.

„Az ujságok, különösen a Daily Mail izgatásaira, s Lord Beresford alsóházi beszédére október 21-én minden tengerparton lakó németet, osztrákot és magyart elfogtak és fogolytáborba vittek. Erre a sorsra jutottam én is. Miután egy napot az eastbourne-i rendőrségen egy magánzárkában töltöttem, átadtak a katonai hatóságoknak, s a nézőközönség gunyos megjegyzései között szuronyos katonák kisértek az állomásra. Vonaton Londonon keresztül Frimley-be vittek. A főváros egyik külső pályaudvarán, a Clapham Common-on át kellett szállni, s a fogadásunkra egybegyült csőcselék sértő kifejezésekkel, szitkokkal fogadott, bántalmazott és inzultált minket. Többeket leköptek közülünk az angol kultura nagyobb dicsőségére.

„Frimley Aldershot, a legnagyobb angol katonai telep

mellett fekszik, kis városka, s határában két nagy fogolytábor volt. Ezek egyikébe kerültem én, hol már nagy társaság volt együtt: katonák, pincérek, bányamunkások, azután kereskedők, iparosok, összesen 1680-an.

„Szellős katonai sátrakban háltunk, a puszta, nedves, eső után hetekig sáros, hideg földön, összebujva, egymást melengetve, tizenkettesével. Élelmezésünk: üres tea, kenyér, leves krumplival és néha hus is. Mi magunk főztünk. Vizet a fenyegető tifusz miatt fogságom ideje alatt nem ittam, a többiek se igen. Mégis kb. harminc ember kapott tifuszt, tiz közülök meg is halt. Naponta kétszer megszámoltak bennünket, reggel és este, akár szép idő volt, akár szakadt az eső, sokszor bokáig érő vizben álltunk glédában. Éjjel rémes hideg volt, dideregtünk, fáztunk, ha pedig eső esett, a víz becsurgott sátrunkba. Ujságokat természetesen nem olvastunk, csak nagy ritkán jutottunk egy becsempészett laphoz Nem csoda, hogy a tűrhetetlen állapotok miatt lázadás tört ki a foglyok között. Az elégületlenség oly magas fokra hágott, hogy először a levegőbe, majd azután a tömegbe lőttek a tisztek szolgálati revolvereikkel, szerencsére azonban senki sem sebesült meg.

„November 22-én, egy csunya, ködös hajnalon elszállítottak Frimleyből bennünket. Végig utaztuk egész Közép-Angliát, majd Liverpoolban hajóra vittek, s a fenéken ott helyeztek el, hol máskor az állatokat szállítják. Olyan elviselhetetlen bűz volt ott, hogy sokan elájultak tőle.

„Egy éjjeli hajó ut után, 23-án reggel kikötöttünk, egy festői szépségű kis kikötőben. Csak később tudtuk meg, hogy Man szigetén vagyunk, s hogy a kikötő Peel volt. Itt a Peel melletti Knockaloe Camp-ban helyeztek el bennünket. Ebben a táborban nem sátrak, hanem barakkok voltak. Egy 200 ember számára épült barakkba 450 foglyot préseltek össze. Egy falócán ketten feküdtünk. Az egész táborban mindössze négy vízcsap volt, 1680 embernek. Ellátásunk kétségbeejtően rossz volt, még sokkal rosszabb, mint Frimleyben. Nem is csoda tehát, hogy a frimleyi zavargás itt ujból, s elementáris erővel tört ki. Közvetlen oka az volt, hogy egyetlen élvezhető ételünk, a krumpli is kukacos volt. A

parancsnok, Lord Douglas husz katonával a lázadók közé lövetett, s öten azonnal meghaltak, hogy hányan sebesültek meg, nem tudom.

„Szüleim ezalatt mindent megtettek kiszabadulásom érdekében, s az amerikai és holland nagykövetség közbenjárására sikerült is a War-Office-tól kicsikarni az engedélyt hazautazásomra.

„Képzelhető, mily örömmel hagytam oda december 1-én a fogolytábort. Természetesen kötött marsrutával utaztam, minden állomáson a rendőrségen jelentkeznem kellett, ahol mindig ujjlenyomatot vettek rólam. Így jutottam Douglas, Liverpool, Manchester és Birmingham-on keresztül Londonba, hol a Home-Office-ban, majd a War-Office-ban (bel- és hadügyminiszterium) jelentkeznem kellett, új utlevelet kaptam, s dec. 4-én elhagytam Londont. Folkestoneban levetkőztettek, átkutattak, a nálam lévő angol lapokat elkobozták, leveleimet összetépték, s azután hajóra szállhattam. A holland Zeeland társaság hajója volt ez, mely az aknák miatt csak nappal közlekedik Folkestone és Vlissingen között.

„Megkönnyebbülve lélegzettem föl, midőn hajónk elhagyta a kikötőt, s az angol sziklák mindjobban távolodtak, majd egészen eltüntek szemeim elől . . .

„Utam hazafelé ezután már egészen simán folt le. Hollandián és Délnémetországon keresztül utaztam Bécsbe, majd Budapestre.

„Hogy megdobbant szívem, midőn hat hónapi szomorú távollét után újból viszontláttam édes Hazám földjét, sokáig nem híttem szemeimnek, azt hittem álmodom.

„De füttyentett vonatunk, berobogtunk a Nyugati pályaudvarra, én szüleim karjaiban találtam magamat, s ekkor már tudtam, hogy az álom — valóság!“

* * *

Az iskolaévet május 28-án hálaadó Te Deummal zártuk le. Ekkor osztottuk ki a bizonyítványokat is.

Tanitványainkat nehéz szívvel bocsátottuk el a végzetes ismeretlen jövendő felé!!

FÜGGELÉK.

1. Érettségi vizsga.

(1910.)

I. 1915. március hó 26-án az 1915. évi 913./eln. sz. vallás- és közoktatási min. rendelet alapján hadi érettségit tettek:

a) Jól érettek: Böröczi József (I—VIII. osztályt itt végezte), Fodor Pál (VII—VIII.), Hajba Pál (IV—VIII.), Hauser József (I—VIII.), Ströcker Sándor (I—VIII.). Összesen: 5.

b) Érettek: Rosenthal Győző (V—VIII.), Elek Dániel (VI—VIII.). Összesen: 2. Végösszeg: 7.

II. 1915. június 8-án rendes érettségi vizsgát tettek:

a) Jelesen érettek: Boros Rezső (I—VIII.), Dorner Zoltán (I—VIII.), Dullien Károly (I—VIII.), Hübner Tibor (I—VIII.), Sereghy Mihály (VII—VIII.), Simonyi-Semadam Sándor (I VIII.). Összesen: 6.

b) Jól érettek: Conrad Ernő (I—VIII.), Gattein Miklós (V—VIII.), Gyenes Sándor (I—VIII.), Hampel Antal (I—VIII.), Mátray Antal (I—VIII.), Nebenführer László (I—VIII.). Összesen: 6.

c) Érettek: Grafi Lajos (I—IV., VI—VIII.), Földváry Dénes (VII—VIII.), Händler Ferenc (I—VIII.), Kelemen József (VIII.), Lenz Árpád (I—VIII.), Rosen Aladár (I—VIII.), Schmidt Géza (VI—VIII.), Stern György (I—II., V—VIII.), Takáts István (VIII.), Weisz József (I—VIII.). Összesen 10. Végösszeg: 22.

III. Érettségit tett: 29 tanuló.

2. Tájékoztatás a jövő iskolaévről.

1. Tanulók a főgimnázium II—VIII. osztályába fölvehetők, ha ki tudják mutatni, hogy az előző osztályt nyilvános főgimnáziumban legalább is elégséges eredménnyel végezték.

Reáliskolából vagy bármely más középiskolából átlépni szándékozó tanulók csak úgy vehetők fel, ha azokból a tantárgyakból, melyek a gimnáziumban az előző években tanítanak, amaz iskolában pedig, melyből átlépnek, nem tanítanak, fölvételi vizsgát tesznek.

A fölvételi vizsga díja 20 korona.

A tanintézet I. osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki a 9. évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb. E körülmény keresztlevéllel, illetőleg születési bizonyítvánnyal (nem Tanusítvánnyal) igazolandó. A fölvételhez továbbá megkivántatik minden tanulótól, hogy nyilvános népiskolától nyert bizonyítvánnyal igazolja, hogy a népiskola 4 alsó osztályát jó sikerrel végezte, vagy hogy fölvételi vizsgát tegyen, amelynél hasonló mérvű képzettségről tesz tanuságot.

Vizsga díja ugyancsak 20 korona.

Azonkivül minden tanuló tanintézetünkben való első beiratáskor az 1887. XXII-ik, a himlőoltást szabályozó törvénycikk értelmében hiteles bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy beoltották. Kik ezt nem tudják kellően igazolni, a ker. elöljáróságnál, mint közegészségi ellenőrző közegnél bejelentjük s az oltás azokon hivatalból foganatosítandó, esetleg újból történő beoltásról fog gondoskodni.

Ennek folytán a szülők gyermekeik himlőoltási bizonyítványainak beszerzésére s a fölvételkor való felmutatására kötelezettek.

Minden tanuló első fölvételre személyesen és rendszerint atyja, anyja, vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbizottja kiséretében tartozik az igazgatóságnál jelentkezni.

Azok a szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekük, vagy gyámfiuk fölvételekor alkalmas helyettest tartoznak irásban bejelenteni, kire a házi fölügyelet és nevelés tekintetében kötelességüket és jogukat átruházzák. A szülők és gyámok e részben minden változást irásban tartoznak az igazgatóságnál bejelenteni.

II. A gimnázium V. osztályába belépő tanuló szülője, illetőleg gyámja köteles bejelenteni, vajjon fia, illetőleg gyámoltja az 1890. évi XXX. t.-c. értelmében a görög nyelvet,

avagy az idézett törvénycikk által meghatározott pótló tantárgyakat fogja-e tanulni.

III. A pótló, fölvételi különbözeti, magán- és javító vizsgák 1915 augusztus 30-án és 31-én d. e. 10 órakor kezdődnek. Az erre való felhivás az intézet hirdető tábláján olvasható.

Vizsgálatlan tanulók, azaz olyanok, kik az évvégi vizsgálatok bármelyikére, vagy mindegyikére nem jelentek meg, vagy betegség miatt magántanulókká lettek, augusztus hó végén vagy szeptember hó elején tehetnek vizsgát Ezeknek a főgimnázium igazgatóságához benyujtott folyamodványukhoz (határidő jún. 10-ig) tiszti orvosi bizonyítványt kell mellékelniök, hogy igazolják, miszerint súlyos betegség miatt mulasztották el a vizsgájukat. Különben is a vizsgálatkor való elmaradásukat azonnal orvosi bizonyítvánnyal tartoznak bejelenteni. Más esetben a fontos okot hatóságilag tartoznak igazolni.

IV. A tanulók fölvétele június hó 10-én és folytatólag szeptember három első napján történik, még pedig az osztályfőnöknél és a gimnáziumi igazgató irodájában. A beiratkozott tanulók, amennyiben szeptember hó 15-éig bezárólag osztályfőnöküknél személyesen nem jelentkeznének, az iskolából kilépettnek tekintetnek és a befizetett díjak megtérítésére igényt nem támaszthatnak.

Szeptember 3-ika után jelentkező tanulók késedelmük okát hitelesen tartoznak igazolni; szeptember hó 14-én túl az igazgató nem vehet fel többé tanulót, bármely oka volt is mulasztásának. A fölvételt ezentúl 1 kor. bélyeges folyamodásra csak a tankerületi kir. főigazgató úr engedheti meg.

Megjegyzendőnek tartjuk, hogy intézeti tanulót csakis összes intézeti tartozásának kiegyenlítése után irjuk be, illetőleg csak akkor kapja meg évvégi bizonyítványát.

A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én d. e. 9 órakor lesz.

a) Tankönyvsegélyért folyamodó tanulók ebbeli kérvényüket szept. 10-ig tartoznak az osztályfőnöknél beadni. (Melléklet: 1915. évi szegénységi bizonyítvány.) A segítő egye-

sületből kapott kötetlen tankönyvet a tanuló tartozik beköttetni. Aki a könyvet évközben megrongálja vagy beszennyezi, tartozik annak teljes bolti árát megtéríteni. Minden tanulónak a könyvtárban egy számozott lapja van, melyen föl van tüntetve a könyvek száma és azok állapota.

A folyamodvány az intézeti igazgatósághoz címzendő.

b) Tandíjmentességért folyamodó tanuló szept. 10-ig tartozik kérvényét az osztályfőnöknél benyújtani. (Melléklet: Évvégi bizonyítvány, szegénységi bizonyítvány. — Helyhatósági vagy vagyontalansági bizonyítvány csak abban az esetben vétetik figyelembe, mikor szegénységi bizonyítvánnyal ellátott tanulók már kaptak tandíjmentességet, hogyha ezekkel a törvényes százalékarány betölt, akkor tandíjmentességre igényt nem tarthatnak.)

A folyamodvány az intézeti igazgatósághoz címzendő.

c) Torna- és rajzmentességért szept. 8-ig folyamodhatnak a tanulók. (Melléklet: orvosi bizonyítvány.)

Folyamodvány 1 koronás bélyeggel ellátva a Főigazgatósághoz címzendő. A kérvények az osztályfőnöknél adandók be.

d) Szombati írás alól fölmentésért szept. 8-ig folyamodhatnak a tanulók. (Mellékiet a kerületi rabbi, főrabbi hitelesitése.)

A tanuló csakis a gyakorlati rajz vagy írás alól menthető fel.

Folyamodvány 1 koronás bélyeggel ellátva az intézeti igazgatósághoz címzendő.

NB. Nyomtatott folyamodási minták (2 fill.) vásárolhatók. Mellékletek már a szünidőben beszerzendők!

V. Azok a tanulók, kik rendes tantárgyból elégtelen érdemjegyet nyertek, felsőbb osztályba nem léphetnek. Kiknek azonban csupán egy tárgyból van elégtelen osztályzatuk, javító vizsgálatot tehetnek, melynek sikeres megállása esetén a felsőbb osztályba léphetnek.

Azok a tanulók, kik két tantárgyból nyertek elégtelen osztályzatot, — ha igazolni tudják, hogy elmaradásuk önhibájukon kívül történt, a tankerületi kir. főigazgató úr útján nyerhetik meg a javító vizsgálatra való engedélyt. Az ez irányú szabályszerűen fölszerelt és 1 koronás bélyegelt folya-

modványok június hó 10-ig a tanintézeti igazgatóság útján nyújtandók be.

Több mint két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert tanuló javító vizsgára semmi szin alatt nem bocsátható.

VI. Magántanulók tanévenként kétszer és pedig vagy a tanév végén (június hó második hetében), vagy a tanév elején (augusztus 30., 31-én vagy szeptember hó első hetében) az erre a célra esetről-esetre megállapított napokon tehetnek vizsgálatot. A június havában vizsgázni szándékozók kötelesek legkésőbb május hó 1-ig az intézet igazgatójánál szabályszerűen beiratkozni és ezen határidőig úgy a beiratási díjat 10 K, Értesítőre 2 K, bizonyítványi bélyeg 30 fillér, ténta és nyomtatványdíj 70 fillér (összesen 13 K), valamint a tandíjat (72 K) ugyanott befizetni. Magántanulók. kik két osztályból tesznek egyszerre vizsgát, két évi tandíjat kötelesek lefizetni.

A vizsgadíj, mely egy osztályról szóló vizsga után 80, két osztályról szóló vizsgálat után 120 korona, szintén előre befizetendő.

Ha a vizsgázó előző osztályok tantervi különbözetéből is megvizsgálandó, a vizsgálati díj 20 K.

A tank. Főig. 1402/13. nov. 17 sz. intézkedése szerint a magánvizsgák rendes terminusa a tanév eleje (szept.) és vége (jún., aug.), decemberben kivételesen csak a VIII. oszt. magántanulók vizsgázhatnak, más osztálybeliek csak indokolt esetben és külön kért főigazgatói engedéllyel. Ebben az intézetben kizárólag a kerület és az intézet körzetének (a II. ker. Kacsa-utca és a Statisztikai hivataltól északra eső terület) lakosai tehetnek magánvizsgát, kivétetnek a rendes időben jelentkezők és akik a tank. Főigazgatóságtól erre külön engedélyt kaptak

Kik május hó elsejéig ilyképen nem iratkoznak be, csak szeptember havában bocsáthatók magánvizsgálatra. Ezek szeptember hó első három napján tartoznak szabályszerűen beiratkozni és egyuttal az összes esedékes díjakat lefizetni.

Ellenkező esetben, azaz midőn az itt meg nem jelölt rendkivüli időben (május 1-eje után június 1-éig) óhajtanak magánvizsgát letenni, az intézeti igazgatóság útján a tankerületi főigazgatósághoz folyamodhatnak vizsga engedélyért.

Magántanuló az intézeti tanításra különös esetekben és az igazgató engedélyével bejárhat, de csak akkor, hogy ha a vizsga- és az egész évi tandíjat előre lefizeti. Leányok még ebben az esetben sem járhatnak a tanitási órákra.

Folyamodvány mellékletek: 1. Születési bizonyitvány. 2. Összes középiskolai bizonyítvány. 3. Erkölcsi bizonyítvány. 4. Illetőségi bizonyítvány. 5. Helyhatósági bizonyítvány. 6. Foglalkozás igazolás. 7. Folytonosság igazolása. (Folyamodványában minden jelentkező mellékleteit egyenkint: jelleg és kelet számszerint fölsorolni tartozik.)

Vizsgaelhalasztásokat ugyancsak ily módon a tankerületi főigazgatóság engedélyével nyerhetnek. Olyan folyamodó azonban, ki az elhalasztást a tandíjelszámolások utáni időre kéri (szept. 1) és a tandíjat már lefizette, ezt újból lefizetni tartozik.

Május 1. után az intézetből kilépett tanulók csak akkor tehetnek magánvizsgát, hogyha kilépésük betegség miatt történt. A betegséget hivatalos tiszti-orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni. Külön folyamodnak a Főigazgatóhoz.

Különbözeti vizsgát tett magántanuló ott tartozik tanulmányait folytatni vagy a következő osztályról magánvizsgát tenni, ahol a különbözeti vizsgát tette.

A magánvizsgát tevő tanuló tartozik házi tanulmányait következő adatokkal igazolni:

1. Házi olvasmányait (magyar, német, latin, görög) lajstromba írva bemutatja. Így a kötelező olvasmányok tartalmi kivonatát is.

2. Bemutatja az otthon készített rajzokat.

3. A szótári, elemzési praeparatiókat is bemutatja. (Diárium).

4. A fölvételi díjat beiratásakor azonnal tartozik lefizetni.

5. A többi díjat a vizsga előtt a törvényes rendelkezés szerint tartozik lefizetni.

6. Személyazonossági bizonyítványt kivánatra fölmutatni köteles.

7. Igazoló iratot állít ki, hogy másutt még nem kisérlette meg a vizsgát.

3. Osztályozás.

(Tantárgyakból: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.
Magaviseletből: 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kv. szabályszerű.)

I. Osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Ábrahám Sándor .	1	3	3	3	2	3	3	1
	Barta Andor	1	1	2	1	2	2	2	1
	Bartók József . . .	3	3	3	2	3	2	3	2
	Bernáth Aladár . .	1	2	3	3	2	3	2	1
5	Bodó Zoltán	3	4	4	3	3	4	4	2
	Darvas László . . .	2	2	3	2	2	2	3	3
	Dobi Tamás	1	1	1	1	1	2	2	1
	Dorschner János. .	2	3	4	2	2	3	3	1
	Engel Zoltán. . . .	2	4	4	3	3	3	3	1
10	Goldinger Rezső. .	2	2	3	2	2	3	3	1
	Hajba Alajos. . . .	2	3	3	3	3	3	3	1
	Halász Elemér . . .	3	3	3	2	2	3	3	1
	Halász Gyula . . .	2	3	3	2	1	2	3	1
	Händler Miklós . .	1	1	1	1	1	1	2	1
15	Hellebrandt György	3	3	4	4	3	3	3	1
	Horovitz Andor . .	3	3	4	3	3	4	3	2
	Horváth Andor . . .	3	4	4	3	4	4	4	3
	Kačirek Oszkár . .	3	4	4	4	4	4	4	2
	Katzinger György .	3	3	3	3	3	3	3	1
20	Kelemen János. . .	3	4	3	3	3	3	3	2
	Klein Győző	2	3	3	3	3	2	3	2
	Kovács József . . .	1	2	3	2	2	2	3	1
	Kovács László . . .	2	3	3	2	3	3	3	2
	König Jenő.	1	3	3	2	3	3	3	1
25	Lasetzky Frigyes .	3	4	4	3	3	3	3	1
	Lederer Ferenc . .	1	1	1	2	2	1	2	1
	Lefkovitsch Henrik	1	1	1	2	2	2	2	1
	Leipniker László. .	1	2	3	2	2	2	2	1
	Mittelmann Károly	2	2	1	2	2	2	3	2
30	Nyúl Gyula	2	2	3	2	2	2	2	1
	Pacséri Ágoston . .	1	2	3	2	2	2	3	1
	Prindl László . . .	2	4	4	4	3	3	4	2

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Ott László	3	4	4	4	4	4	4	3
	Quitt Marcell . . .	2	2	3	4	3	2	2	2
35	Riemer István . . .	2	2	2	2	2	1	2	1
	Saile János	3	4	4	3	3	2	3	1
	Schneider Béla . .	1	2	1	2	3	2	1	1
	Simon Gyula. . . .	3	4	3	3	3	4	3	1
	Spiegel Miklós. . .	3	4	4	3	3	4	4	1
40	Stadler Andor . . .	2	3	3	2	3	2	3	1
	Stadler István . . .	3	4	4	4	3	4	4	3
	Stasney József . . .	2	3	4	1	3	2	3	1
	Stenger Tibor . . .	1	1	2	1	2	2	1	1
	Stiffel Ignác	1	2	2	2	2	1	2	1
45	Székely Andor. . .	1	2	2	2	2	2	2	1
	Szilvássy Imre. . .	3	3	3	3	3	4	3	1
	Tallián György . .	3	2	3	3	3	3	3	2
	Tolnai Vilmos . . .	3	3	4	3	3	3	3	1
	Unger Miklós . . .	3	4	3	4	3	3	3	2
50	Ványi Béla	3	4	4	4	3	4	4	1
	Vásárhelyi Alfréd .	3	4	3	4	2	3	3	1
	Zichermann József.	2	3	3	4	3	4	4	2
	Tamás Emil	2	4	3	3	3	3	3	1

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 60.
Önként kimaradt 7: Beretvás István 1915. ápr. 30.
Hlavacsek Ottó 1915. márc. 13.
Jakobi Farkas 1915. márc. 13.
Kovács Alajos 1915. febr. 4.
Szigeti József 1915. ápr. 12.
Váhl Frigyes 1915 ápr. 27.
Végh Zoltán 1915. márc. 12.
Összesen osztályvizsgát tett: 53.
II. Magántanuló felvétetett és vizsgát tett: Balzer Antal.
Osztályvizsgálatot tett magántanuló fiú: 1.
Összes tanulók száma: 61.

II. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Ábel Frigyes . . .	1	2	1	2	2	2	2	1
	Ábrahám János . .	3	2	2	2	3	3	2	2
	Bartos Ferenc . . .	1	1	2	2	1	2	2	1
	Bartos Zoltán . . .	2	2	2	2	3	2	2	1
5	Baumann József . .	3	4	4	3	3	3	3	1
	Bessenyei Béla . .	2	2	3	3	2	2	2	1
	Bessenyei István .	2	2	3	3	2	3	3	1
	Büchler József . . .	1	2	2	2	1	2	3	1
	Christofoletti István	3	2	3	3	2	1	2	2
10	Cserépy István . .	2	2	2	2	2	3	3	2
	Csernay Balázs . .	2	3	3	3	2	3	3	1
	Csobádi Lajos . . .	1	2	2	3	2	3	3	1
	Ebergényi Sándor .	2	3	3	3	3	3	3	1
	Fahn Gyula	1	3	2	3	3	3	3	1
15	Gattein Árpád . .	2	2	2	2	3	2	2	1
	Gaal Ferenc	3	3	3	4	3	3	3	2
	Green László . . .	1	1	1	2	1	3	2	1
	Grünwald László .	1	2	2	1	2	1	2	1
	Hajba Nándor . . .	2	2	3	3	2	3	2	1
20	Hefty Pál	1	4	4	3	2	3	3	1
	Heller Vilmos . . .	1	1	2	2	1	2	3	1
	Hoffmann János . .	1	3	3	3	4	4	3	1
	Homolka Alajos . .	2	2	2	3	1	2	2	1
	Horváth Tiborc . .	2	1	2	2	2	1	2	1
25	Iflinger Jakab . . .	2	2	3	2	2	2	3	1
	Kállay László . . .	2	3	3	2	2	3	3	1
	Kemény Tibor . . .	3	3	3	3	2	4	3	1
	Kis Béla	3	2	3	2	1	3	2	1
	Kis Miklós	2	2	3	3	2	3	3	1
30	Komlósy László . .	2	3	4	3	2	3	3	1
	Kovács Zoltán . . .	1	2	3	2	2	3	3	1
	Lázár Károly . . .	1	3	3	3	2	3	3	1
	Lipter Elek	1	2	3	2	2	3	2	1
	Müller Béla	1	2	2	2	2	3	3	1
35	Nebenführer Béla .	2	3	3	3	3	4	3	1
	Neuman Ignácz . .	3	3	3	3	3	4	3	1
	Orbán György . .	1	1	1	1	1	1	1	1
	Peller István	2	2	3	3	2	**3**	2	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Pillmann György .	2	3	3	3	2	3	3	1
40	Reisz Péter . . .	2	2	3	2	2	2	2	1
	Remillong József .	2	4	4	4	3	4	4	2
	Ronga Sándor . . .	1	2	3	3	2	3	2	1
	Sárközy Géza . . .	1	1	1	1	1	2	2	1
	Schiffler Jenő . . .	2	3	3	4	3	4	3	1
45	Sproncz Gyula . .	1	2	2	3	2	2	2	1
	Stenczer László . .	2	3	3	3	3	3	3	2
	Szalay István . . .	1	2	2	1	2	2	2	1
	Széchy Károly . . .	1	1	1	1	1	2	2	1
	Szilvásy Emil . . .	3	3	3	3	3	3	3	1
50	Taller András . . .	2	2	3	2	2	3	2	1
	Thury Lajos	3	3	3	2	3	3	3	2
	Timár Béla	1	2	3	2	3	3	2	1
	Vajsz Aurél	3	2	3	3	2	3	3	1
	Vilner Károly . . .	3	3	3	3	3	2	3	1
55	Vlasák Tibor . . .	3	3	3	2	3	4	3	2

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 57.

Magántanulóvá lett: Halmos Károly, 1915. jan. 31.

Önként kimaradt: Müller Antal, 1915. márc. 12.

Junius ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 55.

II. Magántanuló felvétetett: Jelentkezett: Bärry Béla, (aug.)

Jelentkezett és vizsgát tett 2: Halmos Károly,
Nemes János.

Összes tanulók száma: 59.

III. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Bajusz István . . .	2	2	2	3	3	2	2	2	1
	Bernáth Béla . . .	3	3	4	4	3	3	4	3	2
	Csoknyay József .	3	4	4	4	3	3	4	4	1
	Czerny Antal . . .	2	3	3	3	2	2	3	2	1
5	Dauner József . . .	1	2	2	1	1	2	2	1	1
	Deli Károly	2	3	3	3	3	3	2	3	1
	Dobos Dezső . . .	2	1	1	1	1	2	2	2	1
	Dusnoki József . .	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Edelpacher István .	2	2	2	2	2	2	2	2	1
10	Érczhegyi Géza . .	2	3	3	3	3	2	3	2	1
	Fidler Béla	1	3	3	4	1	2	3	3	1
	Frank Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Gargyi Gyula . .	1	2	3	3	1	2	3	3	2
	Gruninger Béla . .	2	2	3	3	2	3	3	3	1
15	Gruninger József .	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Halász Gábor . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Havas György . . .	2	3	3	2	2	2	3	3	1
	Kaufmann Sándor .	1	3	3	2	2	2	3	2	2
	Kállai Viktor . . .	2	3	4	3	3	2	3	3	1
20	Káposztássy Géza .	1	1	1	2	1	1	2	1	1
	Kátai Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Koczor Rezső . . .	2	2	3	3	2	2	3	3	1
	Kunst Ferenc . . .	3	3	3	3	3	2	3	2	1
	Májer Rezső	1	4	4	4	3	2	4	4	1
25	Mumper János . .	2	3	3	3	2	3	3	3	1
	Nádló Mihály . . .	2	3	3	2	3	3	3	3	1
	Neumer József . .	1	3	3	3	2	2	3	2	1
	Petrovics Tibor . .	1	3	3	3	1	2	3	3	1
	Raisz László	1	2	2	1	2	2	2	2	1
30	Réthi Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Rónai László . . .	1	3	3	3	2	2	3	3	2
	Rosen Mór	1	4	4	4	3	3	3	4	1
	Schill Árpád	1	3	3	3	2	2	3	2	1
	Schmidkunz Lajos .	2	3	3	3	1	2	3	3	2
35	Sipos Lajos	1	3	3	3	3	3	3	3	2
	Skrobanek Ferenc .	3	3	4	4	3	3	3	3	1
	Somogyi Mihály .	1	1	1	1	1	2	1	2	1
	Stardelberg Herman	1	2	3	3	1	2	3	3	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Steinfeld Béla . . .	2	3	4	4	3	2	3	3	1
40	Steinfeld László . .	2	3	4	4	3	3	3	3	1
	Stich István	3	3	3	3	3	2	2	3	1
	Szabó Ferenc . . .	1	2	2	2	3	3	2	3	1
	Szentesy Alfonz . .	1	1	1	1	1	2	1	1	1
	Szilvássy Károly .	3	3	4	4	3	2	3	3	1
45	Titli László	1	3	3	3	1	3	2	3	2
	Udvarnoki András .	1	4	4	4	3	3	4	3	1
	Ulreich Emil . . .	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Weiss Viktor . .	1	3	3	3	1	1	2	3	2
	Wiesner Aladár . .	3	4	3	3	3	3	4	3	2
50	Witkowicky Károly	2	1	1	1	1	2	1	2	1
	Znabovits Antal . .	3	3	4	4	3	3	3	3	2

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 57.

Önként kimaradt: Drexler Jenő, jan. 20.
Horváth József, febr. 26.
Kéhli József, márc. 9.
Krajcs György, márc. 20.
Pacséri Lajos, szept. 20.
Zmertych Imre, okt. 3.

Június ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 51.

II. Magántanuló felvétetett: Winter Viktor (III. IV.)

Jelentkezett és vizsgát tett: 1.

Osztályvizsgát tett magántanuló: 1.

Összes tanulók száma: 58.

IV. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Ascher Frigyes . .	2	2	2	2	1	2	3	3	1
	Balás Sándor . . .	3	3	3	3	2	3	3	3	1
	Bartos Imre	1	3	3	3	2	2	3	3	1
	Bettelheim Jenő . .	1	3	3	3	3	2	2	2	1
5	Brandl Ernő	1	2	1	1	1	2	1	2	1
	Conrád Henrik . .	1	3	3	3	3	2	3	3	1
	Conrád Pál	1	3	3	3	3	2	3	3	1
	Csicsáky László . .	3	3	4	3	3	3	3	3	2
	Csomor Lajos . . .	2	4	3	3	3	4	3	3	2
10	Dauner András . .	2	4	4	3	3	3	2	2	1
	Ehrentheil Tibor .	2	2	4	3	3	2	2	3	2
	Elek Andor	2	2	3	3	2	3	3	3	1
	Faller László. . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Fóthi Kálmán . . .	1	3	3	2	2	2	2	3	2
15	Gyenes László. . .	1	1	3	3	3	2	2	3	2
	Hank József	1	3	3	3	3	2	3	3	2
	Harmat László. . .	3	3	4	3	3	3	3	3	2
	Harsányi Gyula . .	2	2	2	2	2	3	3	2	1
	Hónig József . . .	1	2	2	2	2	2	2	2	1
20	Lamberg Frigyes .	1	3	3	1	3	2	3	3	1
	Lázár Ferenc . . .	1	1	3	3	2	2	3	3	1
	Maczák Pál	1	3	4	3	3	2	3	3	1
	Máté Lajos.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Meisels Andor. . .	2	3	3	3	3	3	3	3	1
25	Neumann Tivadar.	1	3	3	3	3	2	1	2	1
	Orosz Dezső . . .	1	1	2	2	1	2	2	2	1
	Parczel Miklós . .	1	2	2	2	2	2	3	3	1
	Percze József . . .	3	3	4	3	3	2	3	3	2
	Prekop József . . .	3	3	4	3	3	3	3	3	2
30	Scheibler Herman.	2	1	1	1	1	1	2	1	1
	Sipos László. . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Suba Lajos	1	3	3	3	3	2	2	2	1
	Szabó Jenő	2	3	3	3	3	3	3	3	1
	Tandlich Tibor . .	1	2	2	2	1	3	3	3	2
35	Trajter Zoltán . . .	1	3	3	3	2	2	3	3	1
	Tucker Sándor . .	3	4	4	3	4	4	3	3	2

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Rajzoló mértan	Magaviselet
	Weber István . . .	2	2	3	2	3	2	3	3	1
	Weisz Dezső . . .	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Wilhelm Jenő . . .	2	3	3	3	3	3	3	3	1
40	Zalán Lajos	3	3	4	3	3	3	3	3	1

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 40
Június ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 40
Összesen osztályvizsgát tett: 40

II. Magántanuló felvétetett: Jelentkezett: Osztoics Mihály 1915. augusztusra maradt.
Jelentkezett és vizsgát tett: Winter Viktor (III—IV.)
Osztályvizsgálatot tett magántanuló: 1

Összes tanulók száma: 42

V. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Magaviselet
	Almásy Sándor . .	1	1	2	—	1	2	2	3	1	2	1
	Ábel Pál	3	2	2	—	2	3	1	3	3	3	1
	Bajusz Károly . . .	1	2	2	2	—	—	3	2	2	2	1
	Balás Tihamér . .	1	1	2	—	1	1	2	3	1	3	1
5	Bálint Zoltán . . .	2	3	4	—	3	3	3	3	3	3	1
	Bozóky Lajos . . .	2	2	3	—	3	3	3	2	2	3	1
	Brunecker Lipót. .	1	2	2	—	1	2	2	2	2	2	1
	Del Medico Endre	3	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1
	Emperger Lajos . .	2	3	4	—	3	3	3	2	2	3	1
10	Erényi István . . .	2	3	3	—	2	3	3	3	2	3	2
	Fábián Lajos . .	2	3	4	—	3	3	3	3	2	3	1
	Földváry Mihály. .	3	3	3	—	3	3	3	3	2	4	1
	Halmos György . .	1	1	2	—	1	2	1	1	1	2	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természetrajz	Mennyiségtan	Magaviselet
	Hanátsek Ottmár .	1	2	2	—	1	2	1	2	1	2	1
15	Hangody János . .	2	3	4	3	—	—	3	4	3	3	1
	Hosp Walter. . . .	3	3	3	—	3	3	3	4	3	3	2
	Kéhli István	2	3	3	—	2	3	3	3	2	3	1
	Kemény Ernő . . .	1	1	1	2	—	—	1	2	1	2	1
	Kis István	3	1	1	1	—	—	1	2	1	2	1
20	Kovács László. . .	2	1	1	—	1	2	1	2	1	1	1
	Kunszt Nándor . .	3	3	4	—	3	3	3	4	2	3	1
	Mérei László . . .	1	2	2	—	1	2	1	1	1	1	1
	Milbich József. . .	1	3	3	2	—	—	1	3	2	3	1
	Pacséri Károly. . .	2	3	3	—	3	3	2	4	3	3	1
25	Remillong Albert .	3	3	4	—	3	3	3	3	3	4	1
	Rónai-Aross Tibor	1	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1
	Rott Tibor	2	3	3	—	2	3	3	2	2	3	1
	Schwarz Ákos . . .	2	3	3	—	3	3	3	2	2	3	1
	Schwarz László . .	1	2	1	—	2	2	1	2	1	2	1
30	Sipos Imre	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
	Steiner Jenő	2	3	3	2	—	—	3	2	2	3	1
	Stern Aurél	1	1	1	2	—	—	1	2	1	2	1
	Szőke Imre	1	1	2	2	—	—	3	2	1	3	1

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 35
Magántanulóvá lett 1: Eissler László (máj. 4-én)
Önként kimaradt 1: Miletics György (okt. 26-án)
Június ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 33
Összesen osztályvizsgát tett: 33

II. Magántanuló felvétetett és vizsgát tett 2: Beck Vilmos (V—VI. o.) Handelsmann Gizella.
Osztályvizsgálatot tett magántanuló 2: 1 fiú, 1 leány.

Összes tanulók száma: 37.

VI. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Magaviselet
	Ábrahám Kálmán .	1	2	3	—	2	3	3	2	2	3	1
	Bábel Andor . . .	3	3	4	—	3	3	3	3	3	3	2
	Christofoletti Lajos	2	3	3	—	2	3	3	3	3	2	2
	Cseresnyés Tibor .	3	3	4	3	—	—	2	3	3	2	2
5	Georgi István . . .	1	3	3	—	3	3	3	3	2	3	1
	Kovács Jenő	1	1	1	—	1	2	1	1	1	1	1
	Kurtz Ferenc . . .	1	3	3	2	—	—	3	2	2	3	2
	Mátrai Béla	1	3	3	—	2	3	3	2	2	3	1
	Miereisz János . .	1	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1
10	Mittelmann Béla .	1	1	1	2	—	—	1	1	2	1	1
	Mödlinger Gusztáv	1	2	2	—	1	2	1	2	2	2	1
	Pausz László . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Prindl Ágoston . .	1	3	3	2	—	—	2	3	3	2	1
	Riedl Gábor	3	3	3	—	2	3	3	2	3	3	2
15	Rónai-Aross István	1	2	2	—	1	2	3	2	2	2	1
	Schneider Lajos . .	2	3	3	—	2	3	2	2	2	1	2
	Sicher József . . .	3	3	3	—	2	3	2	2	1	2	2
	Skuteczky Ödön .	2	2	3	—	2	3	2	2	2	2	1
	Stiffel Vilmos . . .	1	2	2	2	—	—	2	2	2	2	1
20	Szabó Árpád . . .	1	2	3	—	2	3	3	2	2	3	1
	Sziklai Ferenc . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1
	Thaller György . .	1	3	3	—	3	3	3	3	2	2	1
	Tucker Jenő	1	3	3	2	—	—	3	2	3	3	3
	Udvarnoki Béla . .	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1
25	Vass Árpád	1	2	3	2	—	—	3	2	3	3	1
	Waltz Pál	2	3	3	—	2	3	3	3	3	2	1
	Weiss Vilmos . . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természet-rajz	Mennyiség-tan	Magaviselet
Weisz József . . .	2	2	2	2	—	—	2	3	3	2	2
Wielátz Rezső . . .	1	1	2	—	1	2	2	1	2	2	1
30 Zucker Lajos . . .	2	2	3	—	3	3	1	2	3	3	1

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 34.

Magántanulóvá lett: Zellner Ferenc, 1915. jan. 5.

Önként kimaradt: Eperjesi Endre, 1914. okt. 27.
Schön Miksa, 1915. ápr. 28.
Spatz László, 1914. nov. 17.

Június ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 30.

Összesen osztályvizsgát tett: 30.

II. Magántanuló felv.: Jelentkezett: Kovách László, Beck Vilmos.

Jelentkezett és vizsgát tett: Kovách László, Beck Vilmos, Zellner Ferenc.

Osztályvizsgálatot tett magántanuló: 3.

Összes tanulók száma: 36.

VII. osztály.

A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természet-tan	Mennyiség-tan	Magaviselet
Bánrévi János . .	1	2	3	—	2	1	3	2	1	1	1
Foerk Ernő	1	1	2	—	1	1	2	1	2	1	1
Gönczy Adorján .	3	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2
Halász Endre . . .	1	1	1	2	—	—	2	1	1	1	1
5 Hermann József . .	1	3	3	—	2	2	2	2	2	2	1
Hollós László . . .	2	2	2	3	—	—	2	3	2	2	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló irodalom	Görög pótló rajz	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Magaviselet
	Hübner Kálmán . .	1	1	1	—	1	2	2	1	1	1	1
	Kalmár Zoltán . . .	2	2	3	—	2	2	3	2	3	3	2
	Kaveczky Zoltán .	2	3	3	—	2	2	3	3	3	3	1
10	Krámer Nándor . .	1	1	1	2	—	—	1	1	1	1	2
	Leichtner Ede . . .	3	3	3	—	2	3	3	3	3	3	1
	Maczák András . .	1	3	3	—	3	2	3	2	3	3	1
	Magyar László . .	1	3	3	—	2	3	3	3	2	2	2
	Nemes Béla	1	2	2	3	—	—	3	2	2	2	1
15	Oroszlán Géza .	2	1	3	—	2	3	2	1	3	2	1
	Prause János . . .	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1
	Reisinger Gyula . .	1	2	3	3	—	—	3	2	2	2	1
	Riegl Gyula	1	1	3	—	2	2	3	2	2	3	1
	Rodriguez Andor .	2	3	3	—	3	3	3	2	2	3	1
20	Rozsonics Sándor.	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1
	Schäffer József . .	2	3	3	—	3	3	3	3	2	2	1
	Schwarz Sándor .	1	3	3	3	—	—	3	2	2	3	1
	Sereghy Emil . . .	1	1	1	2	—	—	1	1	1	1	1
	Simonyi Dezső . .	1	3	3	3	—	—	3	3	3	3	1
25	Sujánszky Halkó G.	1	1	1	2	—	—	2	1	2	2	1
	Szeniczei Lajos . .	1	3	3	—	2	3	3	3	1	1	2
	Varga Károly . . .	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2
	Varga Rezső	1	3	3	—	3	3	2	3	3	2	1

I. Nyilvános tanuló Felvétetett: 31.

Magántanulóvá lett: Dobi József 1914. szept. Saxinger József.

Osztályvizsgálatról elmaradt 1 Dauner Bernát.

Összesen osztályvizsgát tett: 28.

II. Magántanuló felvétetett: Jelentkezett 8: Beck Vilmos, Dobi József, Kovács Károly, L' Eplattennier Imre, Saxinger József, Weisz József, Tábori Zoltán, Szeifert János.

Jelentkezett és vizsgát tett: Dobi József, Kovács Károly, L' Eplattennier Imre, Tábori Zoltán, Weisz József.

Osztályvizsgálatot tett magántanuló: 5.

Összes tanulók száma: 37.

VIII. osztály.

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. p. irod.	Gör. p. rajz	Német nyelv	Történelem	Term.-tan	Mennyiségt.	Bölcsészet	Magaviselet
	Boros Rezső . . .	2	1	1	1	—	—	1	1	2	2	1	1
	Böröczi József . . .	2	2	2	3	—	—	3	1	2	2	3	1
	Conrád Ernő . . .	1	2	2	—	1	1	1	1	1	1	2	1
	Dorner Zoltán . . .	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
5	Dullien Károly . .	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
	Fodor Pál	2	3	2	—	3	3	3	2	2	2	2	1
	Földváry Dénes . .	2	3	3	—	2	3	3	3	3	2	3	1
	Gattein Miklós . .	1	2	2	—	2	2	2	1	2	3	1	1
	Gyenes Sándor . .	1	1	2	—	2	3	3	3	1	1	2	2
10	Hajba Pál	2	2	2	2	—	—	3	2	2	2	2	1
	Hampel Antal . . .	1	1	1	—	1	1	1	1	2	2	1	1
	Hauser József . . .	2	2	2	—	1	3	3	2	2	2	2	1
	Händler Ferenc . .	1	2	2	—	2	3	3	2	2	3	3	2
	Hübner Tibor .	1	1	1	—	1	1	1	2	1	1	1	1
15	Lenz Arpád	2	3	3	3	—	—	3	3	2	2	2	1
	Mátrai Antal . . .	1	3	2	—	2	3	3	3	1	2	2	1
	Nebenführer László	1	2	2	1	—	—	2	2	2	2	2	1
	Rosen Aladár . . .	1	3	2	—	1	3	3	2	1	1	3	1

	A tanuló neve	Vallástan	Magyar ny.	Latin nyelv	Görög nyelv	Gör. p. irod.	Gör. p. rajz	Német nyelv	Történelem	Term.-tan	Mennyiségt.	Bölcsészet	Magaviselet
	Rosenthal Győző .	2	3	3	3	—	—	3	3	2	2	3	2
20	Sereghy Mihály . .	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1
	Simonyi-Semadam Sándor	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
	Ströcker Sándor. .	1	2	2	—	1	3	3	2	2	3	3	1
	Takáts István . .	2	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	2

I. Nyilvános tanuló felvétetett: 26.
Magántanulóvá lett: Bartalis Árpád 1914. okt. 20.
Schubert János 1914. szept. 26.
Önként kimaradt: Szerencsi Zoltán 1914. nov. 13.
Június ill. május hóban osztályvizsgálatot tett: 23.
Összesen osztályvizsgát tett: 23.

II. Magántanuló fölvétetett: Jelentkezett: Schmidt Géza 1914. aug. 29. III. ker. áll. főgimn.; Karika János 1914. okt. 1. III. ker. áll. főgimn.; Tábori Zoltán 1914. szept. 4. III. ker. áll. főgimn.; Weisz József 1914. dec. 20. III. ker. főgimn.; Grafi Lajos 1914. szep. 1. III. ker. főgimn.; Schäffer Ödön 1914. szept. 2. III. ker. főgimn.; L' Eplattennier Imre 1914. aug. 22. III. ker. főgimn.; Elek Dániel 1915. jan. 20. III. ker. főgimn.; Pasiut László 1915. márc. 28. felsőkeresk. isk. Finály Mária 1914. szept. 10. tanitónő; Stern György 1915. jan. 1. III. ker. főgimn.

Osztályvizsgálatot tett magántanuló 11: 10 fiu: 1 leány.
Összes tanulók száma: 37.

4. Különbözeti vizsgát tettek:

I. oszt.-ba Bánrévi György, Tamás Emil.
IV. oszt.-ból Handelsmann Gizella.
I.—VI. oszt.-ból Kovács Károly, L'Eplattennier Imre.
V.—VII. oszt.-ból Pasiut László.
I.—VII. oszt.-ból Finály Mária.

Összesen: 7.

A görög nyelvi tanulmányról a görögpótló irodalom és rajz tanulmányokra átlépett:
V. oszt. Pacséri Károly.

Összesen: 1.

5. Statisztikai adatok az 1914—15. iskolai évre.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

Nyilvános tanulók					Magántanulók			
Felvétetett	Az iskolai év folyamán		Az osztályvizsgálatról elmaradt	összesen osztályvizsgálatot tett	Felvétetett		Osztályvizsgálatot tett	
	önként kimaradt	magántanulóvá lett			fiú	leány	fiú	leány
333	19	7	1	314	32	2	26	2

2. A felvett és vizsgát tett tanulók száma osztályonkint.

Osztály	Felvétetett			Osztályvizsgálatot tett			Osztály	Felvétetett			Osztályvizsgálatot tett		
	nyilvános tanuló[1])	magántanuló		nyilvános tanuló	magántanuló			nyilvános tanuló[1])	magántanuló		nyilvános tanuló	magántanuló	
		fiú	leány		fiú	leány			fiú	leány		fiú	leány
I.	60	1	—	53	1	—	VI.	33	3	—	30	3	—
II.	56	3	—	55	2	—	VII.	29	8	—	28	5	—
III.	57	1	—	51	1	—	VIII.	24	12	1	24	12	1
IV.	40	2	—	40	1	—							
V.	34	2	1	33	1	1	I-VIII.	333	32	2	314	26	2

[1]) Ezek közül más iskolából jött: a II.-oszt.-ba 6, a III. ozzt.-ba 5, a IV. oszt.-ba 11, az V. oszt. ba 5, a VI. oszt.-ba 5, a VII. oszt.-ba 6. a VIII oszt.-ba 12, a II—VIII. oszt.-ba 50.

3. A felvett nyilvános tanulók megbetegedései s az igazgatói s tanárkari megrovások száma.

Megbetegedések			Megrovások	
A könnyű	A súlyos	A fertőző (esetleg járványos)	Az igazgatói	A tanárkari
nem fertőző				
megbetegedések száma			megrovások száma	
819	31	4	9	12

4. A tanulók megoszlása december hó 31-én kor szerint, osztályonkint.

Osztály	A nyilvános és a magántanulók együttes létszáma dec. 31-én	A nyilvános és a magántanulók együttes létszámából												
		1905.	1904.	1903.	1902.	1901.	1900.	1899.	1898.	1897.	1896.	1895.	1894.	1893.	1891.
		évben született													
I.	54	5	32	15	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II.	57	—	1	36	18	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	52	—	—	3	29	10	7	2	1	—	—	—	—	—	—
IV.	41	—	—	—	5	21	8	5	2	—	—	—	—	—	—
V.	35	—	—	—	—	4	23	7	1	—	—	—	—	—	—
IV.	33	—	—	—	—	—	—	19	11	1	1	1	—	—	—
VII.	33	—	—	—	—	—	—	—	17	9	5	2	—	2	—
VIII.	37	—	—	—	—	—	—	—	1	17	8	1	2	5	1
I—VIII.	342	5	33	54	54	35	40	33	33	27	14	4	2	7	1

5. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk, illetőleg más gondviselőjük) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók						
összes száma	közül		száma, akiknek szülője (gyámja, illetőleg más törvényes gondviselője állandóan			
	magyar honos volt	külföldi honos volt	ugyanazon		a magyar anyaországi más törvényhatóságban	külföldön, mégpedig Ausztriában
	magyarországi illetőségű		községben	vármegye más községében		
			lakott			
342	341	1	242	35	64	1

6. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása törvényhatóságonkint szülőik (gyámjuk, illetve más törvényes gondviselőjük) magyarországi állandó lakóhelye szerint.

Törvényhatóság	A tanulók száma	Törvényhatóság	A tanulók száma	Törvényhatóság	A tanulók száma
a) Vármegyék		Moson	1	Veszprém	1
Abau-Torna	1	Nyitra	6	Zala	2
Békés	1	Pest-P.-S.-Kiskun	35	Zemplén	1
Csongrád	1	Pozsony	1	Együtt	64
Esztergom	1	Sáros	2	*b)* Városok	
Gömör és K.-Hont	1	Sopron	2	Budapest	278
Győr	1	Tolna	1	Együtt	278
Heves	3	Torontál	1	*a) b)* együtt	342
Krassó-Szörény	1	Ung	1		

7. Osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása szülők (gyámjuk, illetőleg más törvényes gondviselőjük) foglalkozása (társadalmi állása) szerint.

Foglalkozás (társadalmi állás)	A tanulók száma	Foglalkozás (társadalmi állás)	A tanulók száma
Középbirtokos és bérlő	5	Pap, tanár, tanító	19
Kisbirtokos, kisbérlő	12	Másféle értelmiségi s ilyeneknél alkalmazott segéd, irnok stb.	29
Kisbirtokos-napszámos	2	Közhivatalban alkalmazott vagy másféle értelmiségi altiszt vagy szolga	6
Egyéb őstermelő	2	Katonatiszt	5
Gazdasági tisztviselő	3	Katonaaltiszt	1
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	5	Különböző vagy közelebbről meg nem nevezett foglalkozási ágakban dolgozó napszámos	1
Kisiparos, bányavállalkozó	19	Tőkés, járadékosok	4
Ipari vagy bányászati tisztviselő	37	Nyugdíjas vagy jövedelméből élő (tőkés, járadékos, háztulajdonos)	19
Egyéb ipari vagy bányászati segédszemélyzet	19	Magánzó, eltartásos	17
Nagykereskedő, nagyvállalkozó	14	Egyéb és ismeretlen foglalkozású	1
Kiskereskedő, kisvállalkozó	27	Árvaházi, szeretetházi tanuló	1
Kereskedelmi vagy közlekedési (vasuti, posta stb.) tisztviselő	27	Mindössze	342
Egyéb kereskedelmi vagy közlekedési segédszemély	5		
Köztisztviselő (a papok, tanárok és tanítók kivételével) és közhivatalban alk. díjnok	62		

8. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása vallás, anyanyelv és nyelvismeret szerint.

Az osztályvizsgálatot tett tanulók összes száma	Az osztályvizsgálatot tett tanulók közül											
	latin szertartású róm. kath.	görög	református	ág. h. ev.	görög keleti	izraelita	baptista	magyar	német	angol	összesen nem magyar
	vallású volt							anyanyelvű volt			
342	181	2	36	23	1	98	1	325	17	1	17

Az osztályvizsgálatot tett magyar anyanyelvű tanulók közül							Az osztályvizsgálatot tett nem magyar anyanyelvű tanulók közül más nyelven is tudott	Az osztályvizsgálatot tett					
csak magyarul tudott	más nyelven is tudott	németül	tótul	oláhul	szerbül	egyéb hazai nyelven		német	tót	oláh	szerb	egyéb	összes nem magyar
		is tudott						anyanyelvű tanulók közül magyarul is tudott					
238	104	82	12	1	1	8	6	82	12	1	1	8	104

9. Ismétlők, a görögpótló tárgyak tanulói, magaviselet és mulasztások osztályonkint.

Osztály	Az osztályvizsgálatot tett									
	nyilvános és magántanulók közül		nyilvános tanulók							
			közül						által	
	ismétlő volt	a görögpótló tárgyakat tanulta	magaviseletből			egy órán sem	csak igazoltan	igazolatlanul	igazoltan	igazolatlanul
			1	2	3					
			osztályzatot kapott			mulasztott			mulasztott órák száma	
I.	7	—	36	13	4	7	37	9	1181	50
II.	6	—	47	8	—	7	47	1	729	5
III.	1	—	41	10	—	3	44	4	1833	4
IV.	3	—	29	11	—	1	32	7	1117	12
V.	—	27	31	2	—	7	25	1	1299	3
VI.	2	18	21	8	1	4	26	—	724	—
VII.	1	23	24	4	—	1	27	—	1172	—
VIII.	3	25	20	4	—	2	21	1	573	1
I-VIII.	23	93	249	60	5	32	259	23	8628	75

10. Az osztályvizsgálatot tett tanulók előmenetele osztályonkint.

Osztály	Az osztályvizgálatot tett								
	nyilvános és magántanulók							nyilvános tanulók közül	
		közül							
	összes száma	minden			egy	két	több	az egészségtant	az éneket
		rendes tantárgyból							
		(legalább) jeles	legalább jó	legalább elégs.	elégtelen			mint rendkívüli tantárgyat legalább elégséges eredménnyel tanulta	
		osztályzatot kapott							
I.	54	—	9	22	6	8	9	—	20
II.	57	1	7	38	6	4	1	—	12
III.	52	4	8	27	2	6	5	—	11
IV.	41	4	4	23	7	2	1	—	5
V.	35	1	8	16	6	4	—	—	13
VI.	33	2	4	23	3	1	—	—	4
VII.	33	—	6	27	—	—	—	28	3
VIII.	37	5	7	23	—	—	2	24	2
I-VIII.	342	17	53	199	30	25	18	52	70

11. Az osztályvizsgálatot tett tanulók megoszlása a tandíjfizetés szempontjából, a jutalmazott tanulók száma, az elengedett tandíjak összege s a jutalmak értéke.

Az egész tandíjat megfizette	Részben	Egészben	Az elengedett tandíj összege koronában
	tandíjmentes volt		
241	30	71	5664

12. A tanulók által élvezett jótétemények (ösztöndíjak, segélyek) és egyéb kedvezmények.

A jótétemény, illetve kedvezmény megnevezése (alapja, forrása)	A jótéteményt hány tanuló élvezte	A jótétemény értéke K-ban
Birság-alap	1	200
Gaal J. családi ösztöndíj	1	2500
Könyv	56	240
Pénzt a segélyalapból	25	500
Ruhasegély	32	960
Váci Mária Terézia-alap	1	150
Czeizel Gábor-féle	1	300
Adamovich-féle ösztöndíj	1	120
Budai Mária Terézia ösztöndíj	1	240

13. A sikeres érettségi vizsgálatot tett tanulók pályaválasztása.

Pályaválasztás	Sikeres érettségit tett fiúk
I. Tovább tanultak (akár hazai, akár külföldi főiskolán)	
Tudomány-egyetemi jogi karon	2
Tudomány-egyetemi orvosi karon	1
II. Kereső pályára léptek	
Kereskedelmi pályára (pénzintézetekhez is)	1
III. Katonai kötelezettség	25
Összesen	29

14. Érettségi vizsgálatok.

Az érettségi vizsgálat megnevezése	Nyilvános vagy magántanuló s az utóbbi fi vagy nő	Érettségire jelentkezett	Az írásbeli dolgozatokat legalább elégséges eredménnyel készítette el	Szóbelire bocsátatott	A szóbeli alapján		
					jelesen érett	jól érett	érett
					lett		
Első izben tett teljes vizsgálat	nyilv.	24	24	24	6	11	7
	magán fi	5	5	5	—	—	5
Kiegészítő vizsgálat görög nyelvből	nyilv.	1	—	1	1	—	—

Az iskola telke, épülete és helyiségei.

A) Telek és épület.

1. Az iskola egész telke 2822 m² területű. Ebből beépített terület 1230 m².
2. Az iskola bérli az épületet egészen.
3. Az iskolaépület épült: 1905. Bérháznak épült.

B) Helyiségek.

A helyiségek célja és megnevezése	A helyiségek száma az iskola bérelt épületében
I. Tanítás céljára szolgáló helyiségek, tantermek és szertárak:	
Osztályterem	11
Rajzterem	1
Kézimunka (szlöjd) terem	1
Tornaterem (tornacsarnok)	1
Természettani szertár terme	1
Természetrajzi szertár:	
terme	1
kémiai helyisége	1
kisérleti terme	1
dolgozó szobája	1
II. Igazgatás és felügyelet céljára szolgáló helyiségek:	
Igazgatói iroda	1
Tanári szoba	3
Értekezleti terem	1
Dolgozó szoba	1
III. Lakások:	
Igazgatói lakás öt lakószobával a mellékhelyiségek nélkül	1
Szolgalakások egy „ „ „ „	3

Az iskola vagyona, bevételei és kiadásai.

A) Vagyon.

(Az 1914—15. tanév végén.)

A vagyoni tételek megnevezése	Az iskola vagyona K-ban
A segélyző egyesület vagyona (könyvekben stb.)	11398
Az önképzőkör vagyona	520
A kirándulási alap vagyona	3096
A zene- és énekkar vagyona	640
Az iskola vagyona:	
a) bútorok, háztartási szerek	39979
b) tanítási eszközök és szerek (szertárak)	59511
c) tanári és ifjúsági könyvtár	49887
A tornakör vagyona	410
Összes vagyon	165442

B) Bevételek.

(Az 1914—15. iskolai évben.)

A bevételi források megnevezése	Az iskola bevételei K-ban
A m. kir. vallás- és közokt. miniszteriumtól	156729
A m. kir. vallásalapból (hittanárok, hitoktatók és hitszónokok illetményeire)	8680
Beiratási díjból	3580
Értesítői díjból, tintadíjból, könyvtári díjból stb.	3007
Tandíjakból	18432
Vizsgadíjakból:	
a) érettségi vizsgálatokért	840
b) magánvizsgálatokért	2240
A segélyalap (segélyző egyesület) jövedelme	2560
Az önképzőkör, tanulmányi kirándulások, énekkar, tornakör céljára létesített alapok jövedelme	720
Összes bevétel	196788

C) Kiadások.

A kiadási tételek megnevezése	Az iskola kiadásai K-ban
a) *Személyi illetmények.*	
Az igazgató, a rendes, helyettes, segéd- és megbízott tanárok és tornatanítók:	
a) fizetése (a természetben élvezett ellátás egyenértéke is) és fizetés természetével bíró pótlékai	83850
b) családi pótléka	5100
c) lakbére	18200
d) természetben bírt lakásának béregyenértéke	2000
Hittant	8680
Rendkívüli tanítás	50
Az érettségi és magánvizsgai illetmény	3080
Az iskolaorvos fizetése	400
Tandíjkezelői jutalék	520
A rendes szolgaszemélyzet:	
a) fizetése (a természetben élvezett ellátás egyenértéke is)	1750
b) lakbéregyenértéke	800
b) *Dologi kiadások.*	
A bérelt iskolai épületrész bére	32000
Fűtés, világítás, tisztogatás	5975
Kisebb javítások	104
Szünidei tisztogatás, javítás és átalakítás	150
Adó, vízdíj, házbérkrajcár	1266
Tanítási eszközök és szerek beszerzése, illetőleg javítása	442
Könyvtári beszerzésekre, beköttetésre stb.	1717
Házi, hivatali ill., irodai és osztálybeli apró szükségletekre (papir, toll, kréta, értesítő nyomatás stb.)	414
Segélyegyesületi könyvek beszerzésére	401
Beszállított tandíj, értesítő, beiratási díj	25019
c) *A tanulók segélyezésére és jutalmazására.*	
Az iskolához nem kötött nem saját ösztöndíj alapokból	3000
Segély alapból	1600
Iskolai segélyek	270
Összes kiadás	196788

6. A fölszerelés évi gyarapodása.

(Az 1913/4. tanévi lezárás szerint. — Miután a háborus viszonyok miatt a nyomdai árak is tetemesen öregbedtek, ezennel csakis az adományokat soroljuk föl. Az összegező kimutatás a 11. oldalon látható.)

1. Tanári könyvtár: Statisztikai hivatal: 26 darab, V. K. M.: 8 db; Ott Ádám dr.: 5 db; Telbisz György 29 db; Kerékgyártó Árpád: 220 db; Hampel Antal dr.: 11 db; Bencsik Arpád: 1 db; Alszeghy Zsolt dr.: 4 db; Morvay Győző: 1 db.

2. Ifj. könyvtár: Bánrévi Jánosné: 1 db; Hampel Antal dr.: 5 db; V. K. M.: 1 db; Palágyi Lajos dr.: 1 db.

3. Természetrajzi szertár: Gattein II. o. 1 drb. hermelin; Hank IV. o. 1 drb. meggyvágó; Weisz IV. o. 1 drb. gyémántvágó; Green II. o. dohánylevelek, rovarok; határozókönyveket adtak: Percze, Meisels, Hónig, Harsányi, Ehrentheil stb. IV. o. tanulók.

7. Adományok.

(Pótlás).

Értesitőzárta előtt jelenthetjük, hogy *a)* Hampel Antal dr. min. oszt. tan., kinek fia Antal 8 évig volt az intézet növendéke s most tette le jó eredménnyel érettségi vizsgáját, ennek megörökítése végett és az intézet iránt érzett hálából és tiszteletből 1000 koronás alapítványt tett az intézeti ifjuság részére. Fogadja érte az ifjúság, az igazgatóság és a tanári testület köszönetét.

ALAPITÓLEVÉL.

Én dr. Hampel Antal, ezennel tudtára adom mindenkinek, akit illet avagy a jövőben illetni fog, hogy fontolóra véve ama kiváló elméleti és gyakorlati tanitást, — valamint szeretetteljes bánásmódot, amelyben Antal fiamat a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium igazgatósága és tanári

kara az ott elvégzett 8 (nyolc) iskolai év alatt állandóan részesítette, elhatároztam, hogy — hálám jeléül — ezen főgymnasiumhoz kötött alapítványt létesítek.

1.

Az alapítvány „dr. Hampel Antal ösztöndíjalapítványa" nevet viseli.

2.

Az alapítvány vagyonállagát 1 (egy) darab 976367. számu D. betüs 1000 (egyezer) korona névértékü, 4%-os magyar koronajáradék kötvény képezi 1915. évi junius hó 1-én esedékes kezdőszelvénnyel és szelvényutalvánnyal ellátva.

Az alapítványi vagyonállagot és annak hozadékát a budapesti III. ker. magyar kir. állami főgymnasium mindenkori igazgatója teljes vagyoni felelősség mellett kezeli.

3.

Az alapítvány célja, hogy a kamatokból a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium egy született keresztény vallásu, szegény sorsu, jó magaviseletü és kiváló előmenetelü tanulója évenként ösztöndíjban részesüljön.

Az ösztöndij-állomás betöltése céljából a főgymnasium igazgatósága saját hatáskörében pályázatot hirdet és azt kellőleg közhirré teszi.

Az ösztöndij-adományozás mindenkor az első osztályban kezdendő és az ösztöndijas érdemessége esetén az ösztöndij élvezetében mindaddig meghagyandó, mig az intézetet látogatja. Az ilyen módon megürült ösztöndij-állomás I-ső osztályu tanulóval töltendő be.

4.

Az ösztöndijast a pályázók közül az osztályfőnökök jelölik ki, — az adományozást pedig a tanári testület eszközli.

Egyenlő minősitésü több pályázó esetén az ösztöndijra az bir elsőbbséggel, akinek vagyoni helyzete legkedvezőtlenebb.

Amennyiben az ösztöndijas érdemességét elvesztené, az ösztöndijat az osztályfőnökök javaslatára a tanári testület

megvonhatja, — amely esetben a megürült ösztöndij-állomás I-ső osztályu tanulóval töltendő be.

5.

Az ösztöndijas az ösztöndijat két részletben, félévi és egész évi bizonyitványok alapján, vagyis február és junius hónapokban veheti föl.

6.

A bármiképen fenmaradó kamatokat az intézet igazgatója jutalomképen és saját belátása szerint osztja ki.

7.

Az alapitványi vagyonállagot kezelő budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium igazgatója a kormányt megillető főfölügyeleti jog gyakorolhatása végett az alapitvány jövedelmének felhasználását ismertető számadási kivonatot minden év végével a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minister urhoz felterjeszti.

8.

Az alapitványt mindennemü jogi ügyekben a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium igazgatója van hivatva képviselni.

9.

Jelen alapitólevelet három eredeti példányban állitottam ki, amelyek a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minisiterium, — a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium irattárában és végre nálam helyeztettek el.

Kelt Budapesten, 1915. évi május hó 26-án.

Előttünk:

Dr. Rácsay Géza
tanu.

Dr. Sommerschein László
tanu.

Dr. Hampel Antal
földmivelésügyi m. kir. ministeri osztálytanácsos.

Alulirott, mint a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium igazgatója ezennel elismerem, hogy az alapitvány vagyonállagául szolgáló 1 (egy) darab 976367. számu D. betüs 1000 (egyezer) korona névértékü 4%-os magyar koronajáradéki kötvényt 1915. évi junius hó 1-én esedékes kezdőszelvénnyel és szelvényutalvánnyal ellátva alapitó urtól átvettem. A 6. pontban nekem biztositott jogokat örömmel gyakorlom és egyben kötelezem magamat és hivatali utódaimat, hogy a) *az alapitványi vagyonállagot és annak mindenkori hozadékát teljes vagyoni felelősség mellett kezelem, illetve hivatali utódaim kezelni,* b) *a számadási kivonatokat évente a vallás- és közoktatásügyi magyar királyi minister urhoz ugy magam, mint hivatali utódaim felterjeszteni fogják.*

Végre kijelentem, hogy a tanári testület az alapitólevélben reáruházott jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesitésére vállalkozik.

Budapest, 1915. évi május hó 27-én.

(P. H.) **Dr. Morvay Győző**
a budapesti III. ker. magyar királyi állami főgymnasium igazgatója.

55756/915. szám.
VIII/a.

Jóváhagyom.

Budapest, 1915. junius hó 10.

(P. H.) **Jankovich.**

b) Stern József dr. közjegyző annak örömére, hogy fia György az érettségi vizsgát letette a segélyegyesület alapító tagjai közé lépett. Fogadja a hálás köszönetet.

c) Itt említjük föl, hogy az intézet ifjúsága és tanári kara Hadi Kölcsönre kb. 40000 koronát jegyzett.

8. Tankönyvek az 1915—16. iskola évre.

(Tank. Főigazgató 3051/15. márc. 11. eng. sz.)

Az 1912. évi május hó 10-én megtartott negyedik ellenőrző konferencián az igazgató előterjesztésére a tanári testület elhatározta, hogy a tankönyvek használatára nézve következő szabályok irányadók:

Év végén.

1. Körrendeletileg kell a tanulókat arra figyelmeztetni, hogy mely kiadású könyveket kell a jövő évre megvenniök.

2. Ugyanezt a rendeletet a hirdető-táblára is ki kell függeszteni.

3. Az osztályfők külön is magyarázzák meg a tanulóknak a rendelet értelmét.

4. Az iskolai értesítőbe szintén kiteendő a könyvek jegyzéke.

Az iskola év elején:

1. minden tanár és osztályfő könyvvizsgálatot tart és

2. eljárása eredményét jelenti a módszeres értekezleten.

Az 1913/4. tanévi tankönyvek végig megmaradnak, a II. osztályban azonban Szterényi: Természetrajz II. helyett főig. eng. al. Tőkés: Természetrajz II. vezethető be.

9. Figyelmeztetés.

Ösztöndíjakért folyamodó tanulók minden év jan. 1-től jan. 14-ig érdeklődjenek az igazgatóságnál a pályázat jellege és körülményei iránt. Hasonlóképen a katonai és tanitóképző intézetekbe való fölvétel iránt minden év máj. 1-től jun. 30-ig érdeklődjenek.

Az igazgatóság tudatja, hogy a szülőknek s idegeneknek olyan levélre, melyben válaszbélyeg mellékelve nincsen, nem válaszol. Megjegyzendőnek tartja, hogy a posta a szülőkkel való hivatalos levelezést megbírságolja.

Ugyancsak nem vállal felelősséget az igazgatóság a megrendelés nélkül küldött könyvekért s másféle küldeményekért, melynek nagy része nem is kerül az igazgatóság kezébe.

A szülők csakis az órarenden megjelölt fogadó-órában értekezhetnek a tanár urakkal, amely időben a tanári szobában tartózkodnak. Kérjük a szülőket, hogy a tanár urakat fogadó óráikban keressék föl, csöngetéskor ne tartóztassák és az intézetet elhagyják. Látogatás előtt az igazgatónál való jelentkezés kötelező. A tanári testület határozata értelmében kérjük a szülőket, hogy fiaik előhaladása iránt szept. 1—jan. 8-ig, továbbá febr. 1—jún. 1-ig érdeklődjenek, mikor tanulmányaikban a javítás még lehetséges. Jan. 8—febr. 1-ig és jún. 1—jún. 29-ig a tanári testület nem fogad. Az egész tanévben és ezekben az időközökben is az igazgatósággal mindig lehet értekezni. Magánügyek az intézetben a tanítás idejében nem intéztetnek el. A telefon csakis hivatalos ügyekben használható.

Szülők csak azokat fogadják gyermekeik mellé instruktorokul, akiket az igazgatóság vagy a tanári testület ajánl. Legajánlatosabb, hogy a szülők instruktorokat ne a félévi értesítő és évvégi bizonyítványok kiosztása előtt, hanem már az év elején fogadjanak fiaik mellé.

Az igazgató, az orvos és a tanári testület bármely tagja a tanulókat otthonukban hivatalosan meglátogathatja, hogy tanulási, lakás és ellátási körülményeiről meggyőződhessék.

Tankönyveket az intézet épületében sem eladni, sem vásárolni nem szabad. (V. K. M. 53109/14.)

TARTALOM.

Oldal

Sajó Sándor hadi verseiből (Hit, Szent gyász, Magyarok harca, Dal az éjben.) 3

I. Az intézet állapota 7

1. A tanári személyzet 7. — Az intézettől távozott tanárok 9. — 2. A tanulók 10. — 3. Intézeti szolgák 10. — 4. Az épület 10. — 5. A tanulók 11. — 6. A költségek 11. — 7. Segélyezési ügy 12. — *a)* Segítő egyesület 12. — *b)* Segélyegyesületi könyvtár 21. — *c)* Egyéb segélyezések 22.

II. Az intézet működése 24

I. Fegyelmi állapot 24. — 2. Vallásos gyakorlatok 25. — II. Az oktatás — *a)* A végzett tananyag 26. — *b)* Tankönyvek 39. — Alkoholellenes mozgalom 39. — Szemléltető oktatás 39. — *c)* A tanítás eredménye 39. — *d)* A tanárok hazafias munkássága 41. — *e)* Tanárok tudományos és közérdekü munkássága 49. — *f)* Intézeten kivül tanítók 51. — *g)* Szünidei utazások 52. — *h)* Tanárok közéleti munkássága 52. — *i)* Hivatalos megbízatások 54. — *j)* Érettségi vizsga 54. — *k)* Egészségi állapot 55. — *l)* Rendkivüli munkásság 59. — 1. Gyorsírás 59. — Természetrajzi tevékenység 59. — 3. Ének, zene 60. — *m)* Ifjusági könyvtár használat 60. — *n)* Intézeti egyesületek 60. — 1. Önképző kör 60. — 2. Filologiai kör 60. — 3. Testgyakorló kör 60. — 5. Cserkészés 62. — *o)* Tanulmányi kirándulások 64. — 1. Erdélyi nagy kirándulás 64. — 2. Kisebb kirándulások 75. — 3. Kirándulási naptár 77. 24

III. Általános ügyek 79

1. Érintkezés a felsőbb tanhatósággal. — *a)* Általános ügyek 79. — *b)* Tanulók ügyei 81. — *c)* Tanulók pályázati ügyei 82.

— 2. Főigazgatói látogatások 83. — 3. Egyéb látogatások 83. — 4. Tanácskozás 84. — 5. Vizsgák 84. — 6. Iskolai ünnepélyek 84. — 7. Szabad liceum 84. — 8. Iskolatársak szövetsége (Katonák) 85.

Függelék 91

1. Érettségi vizsga 91. — 2. Tájékoztató 1915/6. évre 91. — 3. Osztályozás 97. — 4. Különbözeti vizsgák 111. — 5. Statisztikai adatok 112. — 6. A felszerelés évi gyarapodása 120. — 7. Adományok. (Alapítvány) 120. — 8. Tankönyvek 1915/6. évre 124. — 9. Figyelmeztetés 124.

